ئۆریانا فالاچی
پەیامێک بۆ ئەو کۆرپەیەی
کە هەر لەدایک نەبوو

پەیامێك بۆ ئەوكۆرپەیەی
كە هەر لەدایك نەبوو

زنجیرەی كتێبی دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم

كتێبی سەردەم ژمارە (*206*)

سەرپەرشتیاری گشتی

ئازاد بەرزنجی

www.sardam.net

ئۆریانا ڤالاچی

پەیامێك بۆ ئەو كۆرپەیەی كە هەر لەدایك نەبوو

رۆمان

وەرگێڕانی بۆ فارسی: مانی ئارژنگی

وەرگێڕانی بۆ كوردی: شاهۆ حەسەنپوور

سلێمانی 2003

پەیامێك بۆ ئەو كۆرپەیەی كە هەر لەدایك نەبوو

نووسینی: ئۆریانا ڤالاچی

وەرگێڕانی: شاهۆ حەسەنپوور

بابەت: ڕۆمان

دەرهێنانی هونەری: شیروان تۆفیق

مۆنتاژی كۆمپیوتەری : سەیران عەبدولڕەحمان

تیراژ: 350 دانە

ژمارەی سپاردن : 117 ی 2002

ئۆریانا ڤالاچی

ئەمشەو هەستم كرد كە هەی.وەك دڵۆپێك لە ژیان كە لە نەبوونەوە سەرچاوەی گرتبێ. بە چاوانی كراوەوە، لە تاریكاییەكی ئەنگوستە چاودا ڕاكشابووم كە لە ناكاو لە دڵی تاریكی دا تروسكاییەك لە زانین و دڵنیا بوون درەوشایەوە: بەڵێ، تۆ لەوێ بووی؛ تۆ هەبووی. دەتگوت نەشتەرێك بەر دڵم كەوتبوو. كاتێ دوبارە گوێم بۆ دەنگی ناڕێك و شێواوی دڵی گرتەوە، هەستم كر هەتا ملان كەوتوومەتە نێو چاڵێكی ترسناكی پڕ لە ترس و دڵە خورپە. لە گەڵت دەدوێم، بەڵام ترسێكی بەژان سەرتا پێی لەشی داگرتووم. ئێستا لە چوار دیواری ئەم ترسەدا دیل بووم و بوونم ون كردوە. هەوڵ بدە تێ بگەی: من لە كەس ناترسم. كارم بە كەس نیە. لە خوداش ناترسم. بڕوام بەم جۆرە قسانەش نیە. لە ئازاریش ناترسم. ترسی من لە تۆیە، لە تۆ كە چارەنووس، بوونی لە نەبوونەوە ڕفاندو بە دیواری هەناوی منیەوە نووساند. ئەگەر چی هەردەم چاو لە ڕێت بووم و، دەمزانی ڕۆژێ هەر دێی بەڵام قەت ئامادەی پێشوازی لە تۆ نەبووم و، ئەم پرسیارە ترسناكە ڕایچەڵەكاندووم: نەكا حەز بە لە دایك بوون نەكەی؟ نەكا ڕۆژێك بە سەرم دا بقیژێنی و بڵێی: " كێ بە تۆی وتبوو منت ببێ؟ بۆ منت بوو؟ بۆ؟ " بچكۆلە گیان، ژیان واتە ماندوو بوون! ژیان واتە ئەو شەڕەی هەموو ڕۆژێ دوبارە دەبێتەوە و دەگەڵ ساتە خۆشەكانی دا، كە هەڵوێستەیەك نەبێ چی تر نین، دەبێ نرخێكی گەلێ گرانی بۆ بدەی.

ئێستا چۆن بزانم تووڕ هەڵدانت کارێکی ڕاستە یا چەوت؟ بە چی بزانم ناتەوێ بگەڕێیتەوە بۆ بێ دەنگی. ئاخر ئەتۆ ناتوانی دەگەڵم بدوێی. دڵۆپی ژیانت تەنیا گرێ کوێرەیەکە و هیچی تر. گرێ کوێرەیەك کە پێك هاتووە لە چەند خانەی دروستکەر. لەوانەیە ئەمە ژیان نەبێ و تەنیا هەلی ژیان بێ. سەرەڕای ئەمانەش ئامادەم هەرچی کە هەمە بیدەم لە پێناوی ئەوەدا تەنیا بە جووڵانێك یارمەتیم بدەی. دایکم دەڵێ هێمایەکی وای لە لایەن منەوە پێ گەیشتووە و ئەمە هۆی لە دایك بوونم بووە.

بزانە، دایکم منی نەدەویست. من بە هۆی هەڵەیەك و کەمتەرخەمی کەسێکی ترەوەو لە دایك بووم، دایکم بۆ ئەوەی لە دایك نەبم هەموو شەوێ دەرمانی لە پەرداخێك ئاو دەکرد و بە گریان و دڵێکی گیراوەوە دەیخواردەوە. ئەم کارەی هەموو شەوێ دوبارە دەکردەوە، هەتاوەکو شەوێکی هەستی کرد من لە زگی دا پێچ دەخۆم؛ لاقم لە زگی دەدەم و، بەم جۆرە تێم گەیاند نامەوێ تورِم بدا. ئەویش پەرداخە دەرمانەکەی کە بۆ دەمی بردبوو ڕۆ کردە سەر عەرز. چەند مانگ دواتر من سەرکەوتوانە لە نێو تیشکی هەتاودا تلم دەخوارد، سەرەڕای ئەمەش نازانم ئەم کارەی دایکم ڕاست بووە یان چەوت. کاتێ لە شادی دام و دڵم خۆشە پێم وایە کارێکی ڕاست بووە کاتێکیش دەردو بەش مەینەتیم هەن پێم وایە کارێکی چەوت بووە. سەرەڕای ئەوانەش کاتێ بە دەم دەردو ئازارەوە تلاومەوە و، ژیانم ناخۆش بووە، قەت ئەمم بە بیر دا نەهاتووە بڵێم بریا لە دایك نەدەبووم. نەبوون لە هەموو شتێك خراپترە. دوبارەی دەکەمەوە لە ئازار ناترسم. ئازار دەگەڵ ئێمە لە دایك

دەبیّ. دەگەلٌ ئێمە گەورە دەبیّ، دەبێتە هاوڕیّ و هاودەممان و، وا دەزانین بۆتە پارچەیەك لە ئێمە وەك ئەندامانی لەشمان. ئازار دەبیّ دەگەڵمان بیّ. بچكۆلە، ڕاستیەكەت دەویّ من ترسم لە مەرگ نیە؛ كاتیّ كەسێك دەمریّ واتە پێشتر لە دایك بووە. كەسێكی وا پێدەچیّ لە نەبوونەوە هاتووە. من لە نەبوون دەترسم؛ لەوەش دەترسم بڵێم قەت نەبووم. زۆرتر ژنان ئەم پرسیارە لە خۆیان دەكەن، بۆ منداڵمان ببیّ؟ بۆ ئەوەی برسیەتی بكێشیّ؟ بۆ ئەوەی لە سەرمان هەلٌ لەرزیّ؟ بۆ ئەوەی لە بەر سووكایەتی پیّ كردن و خیانەت ئازار بكێشیّ؟ یان بۆ ئەوەی لە شەڕا یان بە نەخۆشی بمریّ؟ ئەم جۆرە مرۆڤانە هیوادار نین بەوەی منداڵەكەیان تێر بیّ یان شوێنێكی گەرمی هەبیّ. هیوایەكیان نیە كە منداڵیان وەفادرا بیّ. ڕێزی لیّ بگیریّ و تەمەنی ئەوەندە درێژ بیّ بتوانیّ ئەوەی نەخۆشی و شەڕە لە سەر ئەم عەردە پاكی بكاتەوە و رایماڵیّ. لەوانەیە ناحەقیان نەبیّ، لەوانەیە واش نەبیّ. بەڵام داخوا، هیچ بوون باشترە لە ئازار كێشان؟ من تەنانەت ئەو كاتانەی لە بەر شكان و كوێرەوەری و بیّ هیوایی فرمێسك هەڵدەوەرێنم. دەگەمەوە ئەو ئاكامەی كە ئازارو بەش مەینەتی باشترە لە " هیچ نەبوون " و ئەگەر ئەم بۆچوونە لە مەڕ ژیان یان نەهێنی لە دایك بوون و نەبوون جیّبەجیّ بكەین بە دڵنیاییەوە دەڵێم لە دایك بوون باشترە لە قەت لە دایك نەبوون. باشە ، گەیشتن بەم ئاكامە سەبارەت بە تۆش ڕاستە ؟ گەیشتن بەم ئاكامە بەم مانایە نیە لە بەر خۆم تۆ دێنمە سەر ئەم دنیایە؟ بۆم گرنگ نیە لە بەر من چاوان بە دنیا هەڵێنیّ یان نا، بە تایبەتی كاتی پێداویستییەكم بە تۆ نیە.

*** *** **

لاقم لێ نادەی و وڵامم نادەیتەوە. چۆن دەتەوێ ئەم کارە بکەی؟ ماوەیەکی کورت نابێ هەی؛ ئەگەر ڕەزامەندی دکتۆرم گەرەك بێ گاڵتەم پێ دەکا. بەڵام من لە بری تۆ بڕیارم داوە: تۆ دەبێ لە دایك ببی. ئەم بریارەم پاش بینینی وێنەکەت دا. دیارە وێنەکە بڕێك لە تەمەنی تۆ گەورەتر بوو. وێنەی کۆرپەلەیەك بوو سێ حەوتووانە دەگەڵ گەڵێ وێنەی تر و ڕێپۆرتاژێك کە لە ڕۆژنامەدا چاپ کرابوون. کاتێ سەیرم دەکرد ئەم ترسەی وا کوت و پڕ تووشی بوو بووم نەما. وەك گوڵێکی سەر سووڕ هێنەر بووی – وەك قەڵایەکی چکۆڵەو ڕووناك کە لە نێو قەڵایەکی گەورەتر دا دروست کرابێ – لە سەر قەدی گوڵەکە شتێکی وەك سەر کە لەولا و ئەو لای دو شتی زیادی پێوەیە کە پاشان دەبن بە مێشك دیارە. هێندێك لە خوارتر قووڵاییەك کە پاشان دەبێ بە دەمت وەك لە وێنەکەدا دەردەکەوێ لە تەمەنی سێ حەوتوویی جوان لێك جیا ناکرێتەوە دیارە. سەرەڕای ئەوانەش نیشانەی بوونی چاوەکانت، شتێکی وەك بڕبڕەی پشت، دەمارەکان، زگ و سپڵ و ڕیخۆڵە تێتدا دەردەکەون و چرۆ دەکەن. دڵت تەواوەو گەورەشە – لە چاو لەشت – نۆ کەڕەت گەورەتر لە دڵی من. وەك ترومپا کار دەکا و لە ڕۆژی هەژدەهەمەوە لێدانی ئاساییە: چۆن دەتوانم فڕێت بدەم؟ بە من چی تۆ بە هۆی هەڵە یان ڕووداوێك دروست بووی؟ ئایا ئەم دنیایەی کە ئێمە تێیدا دەژین بە هۆی ڕووداو یان هەڵەیەکەوە دروست نەبووە؟ هێندێك پێیان وایە لە سەرەتادا هیچ شتێك نەبووە جیا لە ئارامیەکی ڕەها و بێ دەنگیەکی گەورەو بێ جوڵە. پاشان پرشکێك پەڕی و جوڵانێکی توند،

ئەوەی نەبوو پێك هات. پاش ئەم جولآنە جولآنی تریش پێكهاتن كە هیچ كامیان چاوەڕوان كراو نەبوون. كەسیش ئاگاداری ئاكامەكانی دواییان نەبوو. لەم كردە چالاكیەدا لەوانیە بە هەڵە یان هەڵكەوت خانەیەك دەركەوت كە پاشان بوو بە دەیان هەزار خانەی تر هەتا كار گەیشتە ئەو جێگەیەی دار و ماسی و ئینسانەكان لە دایك بوون. پێت وایە پاش ئەم ڕووداوانە كێ لە هەڵبژاردنا ئازادو سەربەست بووە؟ كەس لە خانەكانی پرسی ئەم ڕەوتەیان پێ خۆشە یان نا؟ یان كەس نیگەرانی سەرما، برسیەتیی و چارە ڕەشی بوو؟ من بیردۆزێكی وا ڕەد دەكەمەوە. ئەوە وتمان كەسێكی واش هەبوو – بۆ وێنە خودایەك كە لە بان زەمان و شوێن بێ و، بتوانرێ بە سەرچاوەی هەموو شتێك دابندرێ – من لەمە دڕدۆنگم چاك و خراپی بۆ گرنگ بووبێ. هەموو شتێك بۆیە ڕوویدا كە دەبوو ڕووبدا و ڕووشی دا. بۆ تۆش هەروا دەبێ. لێپرسراوەتی ئەم هەڵبژاردنە خۆم وە ئەستۆی دەگرم.

بچكۆلە گیان: ئەم هەڵبژاردنەم لە خۆ بە زل زانینەوە نیەو : لە دایك بوونت سەیران نیە. تاقەتی ئەوەم نیە بە زگی هەڵمساوەوە بە شەقامەكاندا بگەڕێم. هێزو توانای ئەوە لە خۆمدا شك نابەم شیرت بدەمێ، بت شۆم و، فێری قسە كردنت بكەم. من ژنێكم كارو بەرپرسایەتیم هەیە و هەزار ئۆگریم لە دڵ دان: پێم وتی پێویستیم بە تۆ نیە. بەلآم تۆ دەگەڵ من دەبی. بۆم گرنگ نیە حەز بكەی یان نەكەی. من هەمان بێ عەداڵەتی كە سەبارەت بە خۆم، دایك و باوكم، داپیرەو باپیرەو دایك و باوكی ئەوانیش ڕەوا بینراوە بە تۆش ڕەوا دەبینم. لەوانەیە لە گیانلەبەرێك كە ناوی مرۆڤی لێنرا پرسیاریان كردبا:

دەتەویٚ لە دایك بی یان نا؟ لە بەر ترس و دڵە خورپە خۆی با دەداو بە لێبڕاوییەوە وڵامی نای دەدایەوە. بەلاّم کەس لە ڕای وی نەپرسی، ئەویش بە ناچاری لە دایك بوو و ژیا. پاشان ئەویش گیانلەبەرێکی تری کە پرسی پیٚ نەکردبوو هێنایە سەر ئەم دنیایەو، بۆ خۆی ماڵ ئاوایی لە دنیا کرد. ئەمەی دوایش ئەم کارەی دوپاتە کردەوەو و ئەو ڕەوتە هەزاران هەزار ساڵ درێژەی کێشا. لەوانەیە ئەگەر ئەم جەبرە نەبایە هەنووکە ئێمەش نەدەبووین. دلێرو خۆراگر بە بچکۆلە. وەرە سەر ئەم دنیایە وا بیر دەکەیتەوە تۆوی گیایەك کە عەردی دەدڕیٚ و ئارام ئارام چەکەرە دەکا، دلێر نیە؟ هەر ئەوەندە بەسە بایەك هەڵ بکا و بوونی ئەم گیایە بکا بە " هیچ " یان قاچی فەرخە مشکێك بڕێك توونند لە سەر سەری دابندریٚ هەتا دوبارە بچێتەوە نێو خاك. کەچی هەروا خۆڕاگرە و،چەکەرەدەکاو گەورە دەبیٚ و تۆوی تر بڵاو دەکاتەوە و دارستانێك بەرهەم دێنیٚ. ئەگەر ڕۆژێکی بە سەرم دا هاوار بکەی و بڵێی: " بۆچی منت بوو؟ " لە وڵامت دا دەڵێم: " منیش هەمان شت دەکەمەوە کە دارەکان هەزاران هەزار ساڵ لەمەو بەر کردیان و دەیکەنەوە و منیش پێم وایە کارێکی باشم کردوە ". گرنگ لێرەدا ئەوەیە مرۆڤ دار نیە. ئازارو کوێرەوەرییەکانی مرۆڤ لە گەڵ ئازارەکانی دار بەراورد ناکرێن. پێویست ناکا هیچ کام لە ئێمە دارستان بەرهەم بێنیٚ. هەموو دەنکە تۆوێك گیای لیٚ شین نابیٚ و زۆربەی تۆوەکان لە بری ئەوەی ئاوس بن، وِن دەبن. با لە سەر بڕوای خۆمان بین. دیارە پێچەوانەی باسەکەش هەر ڕاستە. بچکۆلە، هێزی ئێمە پڕە لە دژ. لەوانەیە تۆ شتێك پەسند بکەی و هەر زوو

پێچەوانەکەی ببینی و بزانی پێچەوانەی بیردۆزەکە وەك بیردۆزەکە هەر کامەیان ڕاستی دەیانگرێتەوە. مەنتیقی من لەوانەیە سبەی بە ئاماژەی پەنجەیەك سەرو بن بێ. کەواتە هەنووکە هەست دەکەم دوو دڵم و کەوتوومە نێو گێژاوەوە. پێدەچێ هۆیەکەی ئەوە بێ جیا لە تۆ دەگەڵ کەسی تر دەردی دڵ ناکەم. من ژنێکم ژیانی تەنیایی پەسند کردوە. باوکت دەگەڵ من ناژی. لەم بارەوە نارەحەت نیم – تەنانەت ئەو کاتەی نیگام لەو دەرگایە ڕادەمێنێ کە ئەو بە هەنگاوە قایمەکانی پێی دا تێپەڕی و، چووە دەر؛ منیش بەرگریم لێ نەکرد بۆ ئەوەی بمێنێتەوە. چونکە ئێمە قسەیەکمان بۆ وتن نەبوو.

*** *** ***

لە بەر تۆ سەردانی دوکتورم کرد، بەو مەبەستەی لەمەڕ چۆنیەتی ئاگاداری لێکردنت ڕێنوێنی پێویستی لێوەرگرم. دوکتور سەری لەقاندو وتی دەبێ سەبر بکەم. ئەو دەیگوت دڵنیا نیە زگم هەیە یان نا. پاشان پێی وتم دوو حەوتی تر بگەڕێمەوە لای بۆ ئەوەی بزانێ تۆ بەرهەمی خەیاڵی منی یان نا . دەگەڕێمەوە لای . بۆ ئەوەی پێی بسەلمێنم هەموو زانیاری و زانستەکەی لە بەرامبەر هەستی شەشەمم و نەستم دا فلسێکی ناهێنێ. چۆن پیاوێك دەتوانێ لە هەستی ژنێکی زگ پڕ بگاو دەرکی بکا؟

خۆ پیاوان زگیان پڕ نابێ. لە ڕاستیش دا بە ڕای تۆ زگ پڕنەبوونی پیاوان بە نەقس و کەمی دادەنێی یان ئیمتیاز؟ هەتا دوێنێ پێم وابوو زگ پڕ نەبوونی پیاوان لایەنی باشی و لە سەر بوونیانە بەڵام ئێستا پێم وایە ئەمە لایەنی کەمی و نەقسە. گەڵی جێگەی خۆ ڕانان و

شانازییه ئینسان بتوانیٚ گیانلەبەرێك لە زگی خۆی دا هەڵبگریٚ و لە بری كەسێك خۆی بە دوو كەس بزانیٚ. هێندێك سات پێت وایە دنیات فەتح كردوە و هیچ هێزێك ناتوانیٚ – نە ئەو ئازارانەی دەبیٚ تەحەمولیان بكەی، نە ئەو كارەی لەوانەیە بە جێی بێڵی و، نە ئەو ئازادییەی كە بیٚ شك لە دەستی دەدەی – ئەو هێورییەی وەدەستت هێناوە بی شێوێنیٚ. ئەتۆ كچی یان كوڕ؟ پێم خۆشە كچ بی. پێم خۆشە ڕۆژێكی ئەوەی من هەستی پیٚ دەكەم تۆش هەستی پیٚ بكەی. دایكم دەڵیٚ: " ئەگەر كچت ببیٚ بەدبەختیەكی گەورەیە. " من قەت ئەم قسەیە پەسند ناكەم. كاتیٚ دڵی تەنگ دەبیٚ دەڵیٚ: " ئاخ ! بریا پیاو بام! " دەزانم كە دنیای ئێمە بە دەست پیاوان و، بۆ خۆیان دروست كراوە. زوڵم و ستەم لە دەرونیاندا ڕەگێكی قووڵ و كۆنی هەیە. ئەو چیرۆكانەی پیاوان بۆ پاساوی ژیان بۆ خۆیان هۆنەریان بوون، ئەوان دەڵێن یەكەمین گیانلەبەری ئینسانی ژن نیە، بەڵكو پیاوێكە بە ناوی "ئادەم "، " حەوا " ش پاش ئەو هاتووە بۆ ئەوەی " ئادەم " لە تەنیای دا نەمێنێتەوە و، تووشی ئازارو ڕەنج كێشانی بكا. لە وێنەی سەر دەرگاو دیواری كلیساكان خودا پیرە پیاوێكی ڕیش چەرمگە نە پیریژنێكی قژ چەرمگ. پاڵەوانەكان هەموویان پیاون لە پرۆمتە *[1] وە

---

[1] *پرۆمتە : یان پرۆمتیئۆس لە ئوستورەكانی یونان دا ، بە پێی گێرانەوەیەك ئینسانی لە گەڵ دروست كردو ، سەرەڕای دژایەتی زئۆس ، خودای خوداكان ئاگری لە ئاسمان دزی و هێنایە سەر عەرز و دای بە ئینسان . زئۆس وەك تەنبیٚ كردن ئەوی لە سەر تاشە بەردێك لە قەفقاز زنجیر كرد و لەویٚ هەڵۆیەك ڕۆژانە جەرگی

كە دەستی بە ئاگر ڕاگەیشت هەتا ئیكار **[2] كە دەیویست بفڕێ. حەزرەتی مەسیح یش كە كوڕی باوك و روح القدسە[3] ئەو ژنەی كە ئەوی بووبوو لە مریشكێكی كڕ یان دایكی شیری زیاتر هیچی تر نەبوو . سەرەڕای ئەمانە ژن، ناسك و جوانە. سەربردەیەكە كە دلێریەكی بێ كۆتایی گەرەكە، شەڕێكە كۆتایی نیە. ئەگەر كچ بی پێویستە زۆر شتان فێر بی. یەكەم دەبێ شەڕێكی قورس بكەی بۆ ئەوەی بیسەلمێنی و بڵێی ئەگەر خودایەك هەبێ دەتوانێ ژنێكی قژ سپی بێ یان كەنیشكێكی جوان و دڵڕفێن. هەروەها دەبێ شەڕێكی گەورەی دیكەش بكەی هەتا بتوانی بڵێی ئەو ڕۆژی " حەوا " سێوی قەدەغە كراوی لێكردەوە "تاوان " لە دایك نەبوو، بەڵكوگەورەییەكی بەشكۆ لە دایك بو كە بە " نافرمانی " ناودێر كرا. لە كۆتایی دا دەبێ ئەوەندەی تریش شەڕ بكەی بۆ ئەوەی بیسەلمێنی كە لە نێو ئەندامی خڕو نەرمت دا " شتێك بە ناوی " " عەقڵ " هەیە كە دەبێ گوێ بۆ بانگی حەقی بگیرێ. دایكایەتی، پیشە نیە. ئەركیش نیە. تەنیا مافێكە لە هەزاران مافی تر. ئەوەندە ئەمە دووپات و سەد پات دەكەیتەوە و هاوار دەكەی گەروت

دەخوارد و شەوانەش جەرگی سەر لە نوێ دروست دەبۆوە . ئەم ئەشكەنجەیە ئەوەندە درێژەی كێشا هەتاكوو هیركول رزگاری كرد . و . ف

[2] ** ئیكار : یان ئیكارۆس لە ئەفسانەكانی یوونان دا كوڕی دایدالوس بوو . كاتێ بەو باڵانەی كە باوكی دروستی كردبوون ڕایدەكرد زۆر نزیكی خۆر بووەوە ئەو پەڕانەی بۆ دروست كردنی باڵەكان بە كار هاتبوون سووتان و ئەویش لە ئاوی دەریا كەوت . و . ف

[3] روحی پیرۆز

دەگیرێ و ماندوو دەبی و نائومێدانە تێك دەشكێی. بەڵام نابێ دڵ سارد ببیەوە خۆڕاگری و بەربەرەكانی گەلێ جوانترە لە سەركەوتن. هەوڵدان بۆ گەیشتن بە مەقسەد بەچێژترە لە گەیشتنە مەقسەد: ئەگەر هاتی سەركەوی یان گەیشتییە مەقسەد ئەو كاتە هەست بە بۆشاییەكی گەورە دەكەی و ، بۆ ئەوەی ئەم بۆشاییە پڕ بكەیتەوە دەبێ دووبارە ڕێگە بگریتەوە بەرو ئامانجی نوێ بخوڵقێنی. بەڵێ حەز دەكەم كچ بی. هیوام وایە قسەكانی دایكم دوبارە نەكەیەوە، هەر وەك منیش دوبارەم نەكردنەوە.

*** *** ***

ئەگەر كوڕیش بووی من هەر رازیم، بگرە زیاتر لە كچ بوونت. بەم جۆرە لە زۆر سووكایەتی پێ كردن و ژێر دەستەیی قووتار دەبی. بۆ وێنە ئەگەر كوڕ بی كەس لە تاریكی شەودا ناتوانێ دەست درێژیت بكاتە سەر. ئەگەر كوڕ بی پێویست ناكا روخسارت جوان بێ بۆ ئەوەی لە یەكەمین نیگادا جێگەی پەسند بی. كاتێ دەگەڵ خۆشەویستەكەت دەخەوی ناچار نی قەزاوەتی رقاوی تەحەمول بكەی، كەس بە تۆ نایژێ " تاوان " ئەو ڕۆژە لە دایك بوو كە " حەوا " سێوی قەدەغەكراوی لێكردەوە. خەم و خەفەت كەمتر دەخۆی. بۆ ئەوەی بیسەلمێنی خودایەك ئەگەر هەبێ پێویستت بە شەڕ نیە بۆ ئەوەی بڵێی پیرێژنێكی قژ سپی یان كیژۆڵەیەكی جوانكیلەیە. دەتوانی لە بەرامبەر هەر كەسێكی دا كە پێت خۆش بێ لاساری بكەی. دەتوانی خۆشەویستی بكەی بێ ئەوە تاكە شەوێك لەبەر ئێش و ژان لە خەو ڕاچڵەكێی و، وا بزانی كەوتوویە گێژاوەوە. دەتوانی بەرگری لە مافی

خۆت بكەی بێ ئەوەی جوێنت پێ بدرێ. دیارە كوڕ بوونیش هەروا ئاسان نیە. گەڵێ مافت هەن پێشێل دەكرێن و دەبێ ئەو كۆیلەییەی تەحەموول بكەی. پێت وا نەبێ ژیان بۆ پیاو زۆر ئاسانە. ئەگەر بەهێز بی بەرپرسایەتی قورس و زۆرە ملیت لێ قایم دەكەن. چونكە ڕیش و سمێڵت هەن ئەگەر بگری یان بەزەیی و خۆشەویستی لە دەورنتا هەبێ گاڵتەت پێ دەكەن. بێ ویستی خۆت فرمانت پێ دەدەن پیاو بكوژی یان بكوژرێی. پێت خۆش بێ یان نا وات لێدەكەن لە پێشیلكارییەكانی چاخی بەردین دا شەریكیان بی دەگەڵ ئەمانەش دا، پێدەچێ پیاو بوون چیرۆكێك بێ شیاوی پێدا هەڵگووتن. ئەگەر كوڕ بووی حەز دەكەم ئەو پیاوە بی من لە خەونەكانم دا بە دوایا ویلم: دەگەڵ خەڵكی فەقیرو بێ دەسەلأت لەسەرخۆ بە، لە گەڵ مل هوڕەكان توند. ئەوانەی خۆشیان دەوێی دەگەڵیان بە ڕووحم بە، دەگەڵ زاڵمان بێ رووحم. یەكەمین دوژمن ئەو كەسەیە دەڵێ مەسیح كوڕی باوك وروح القدسە. نەك كوڕی ئەو ژنەی هێنایە سەر ئەم دنیایە.

بچكۆلە، هەوڵ دەدەم تێت بگەیەنم پیاو بوون تەنیا هەر ئەوە نیە كلكێكی لە پێشەوە پێوە بێ. پیاو بوون واتە كەسێك بوون؛ بۆ منیش ئەمە گرنگە تۆ كەسێك بی. مرۆڤ بوون وشەیەكی جوانە سنورێك بۆ پیاو بوون و ژن بوون دیاری ناكا. جیاوازییەك لە نێوان ئەوەی كە ئەم كلكەی هەیە یان نیەتی دانانێ. دڵ و مێشك هیچ كامیان نە نێرن نە مێ. هەڵس و كەوتیش نێرو مێی نیە. ئەگەر دڵ و مێشكت هەبێ قەت بە سەرت دا ناسەپێنن چونكە ژنی یان پیاو دەبێ ئاوا بیر بكەیتەوەو، وا هەڵسوكەوت بكەی. تەنیا دوو شتم لێت گەرەكە. یەكەم ئەوە كە

ئەوپەڕی کەڵکی خۆت لە نەهێنی و موعجیزەی لە دایك بوون وەربگرە و، قەت بۆ ڕەزاڵەت و پەستی مل نەدەی. پەستی حەیوانێکی خوێن خۆرە هەردەم لە بۆسەدایە و، هەموو ڕۆژێ چنگەکانی بە بیانووی بەرژەوەندی و لە سەرخۆ بوون و، جاری واشە عەقڵی و پێگەیشتویی بە جەستەی گشت ئینسانەکاندا دەباتە خوارێ و بە دەگمەن هەن توانای خۆڕاگریان هەبێ. ئینسانەکان کاتێ دەکەونە مەترسیەوە ڕوو دەکەنە نزمی و پەستی کاتێ مەترسیان لە سەر نابێ دەبنەوە ئینسان. قەت نابێ لە بەرامبەر مەترسی دا خۆت ون بکەی. بگرە ئەگەر ترس هەڕەشەی نەمانیشت لێ بکا. لە دایك بوون ترس دێنێ: ترس پەشیمانی.

لەوانەیە وتنی ئەم قسانە بە تۆ زوو بێ. لەوانەیە باشتر بێ ئێستا باسی غەم و ناحەزیەکانت بۆ نەکەم و تەنیا باسی لایەنی جوانی و ڕازاوەیی و پاکیەکانت بۆ بکەم. بەلآم نامەوێ فریوت بدەم و بڵێم ژیان وەك فەرشێکی ئاوریشمی نەرمە دەتوانی بە پێی پەتی بەسەریدا بڕۆی و، نەڵێم ژیان ڕێگەیەکی بڵیند و نەویی و بەردەلآنە. ئەو بەردانەی تێیان هەڵدەنگوی و دەت خەن و برینداروو خوێناویت دەکەن. ئەو بەردانە تەنیا دەتوانی بە چەکمەی ئاسن بە سەریان دا بڕۆی. دیارە ئەوەندە هەر بەس نیە ئەوە لاقیشت داپۆشین. کەسێك پەیدا دەبێ بەردێکت لە سەری ڕاکێشێ. دەرسی ئەمڕۆ تەواو بوو کچەکەم ، کوڕەکەم وانەکەت فێر بووی ؟ ئەگەر خەڵك گوێ بیستی ئەم قسانە بێ خودا دەزانێ چیمان پێ دەڵێن. تۆ بڵێی خەڵك بە شێتی یان بێ ڕەحمی تاوانبارم نەکەن. تازەترین وێنەم سەیر کردی. لە پێنج حەوتەیی دا

درێژییەكەت سانتی مەترێكیش نابێ. دیارە زوو دەگۆڕێی. ئێستا وەك گوڵێكی نارێك ناچی؛ وەك ماسییەكی چكۆلەی كە باڵە جوانەكانی تازە سەریان وەدەر ناوە. چوار باڵ كە دەبن بە دەست و قاچەكانت. چاوەكانت دوو خاڵی چكۆلەی ڕەشن لە نێو بازنەیەك دا دیاری كراون و چووكێكی چكۆلەی جوانیشت هەیە! لە ڕاپۆرتەكەدا نووسراوە كە تۆ لەم قۆناغەی ژیانتا دەگەڵ كۆرپەلەی هیچ شیردەرێكی تر جیاوازیت نیە. بۆ وێنە ئەگەر فەرخە پشیلە بایەی هەمان شێوەت دەبوو نە روخسارێكت دەبوو نە مێشك، بچكۆلە، دەگەڵ تۆ دەدوێم. بەلاّم ئەتۆ نازانی. ئەم تاریكیەی تۆی لە خۆی گرتوە تەنانەت هەست ناكەی كە هەی. دەتوانم فرێت بدەم تۆ قەت نازانی كە فرێم داوی. قەت نازانی ئەگەر فرێم دای كارێكی ناحەقم دەرحەق كردوویی یان بە پێچەوانەوە نیعمەتێكی گەورەم پێ بەخشیوی.

*** *** ***

دوێنێ تەندروستیم باش نەبوو. سەبارەت بەوەی دوێنێ پێم وتی فرێت دەدەم و هەروەها تاوانبارم كردی بەوەی لێم تێ ناگەی بم بوورە. قسە بوو كردمن. لەمەڕ بڕیارەكەم هیچ ئاڵوگۆڕێك پێك نەهاتووە ئەگەرچی ئەم بڕیارەم دەبێتە هۆی سەر سووڕمانی خەڵكی. دوێ شەو دەگەڵ باوكت قسەم كرد. لە سەر تەلەفۆن هەواڵی بوونی تۆم پێ دا . ئەگەر ڕاستیەكەت دەوێ ئەم هەواڵەی پێ خۆش نەبوو. لە سەرەتادا كە پێم وت ماوەیەك بێدەنگ بووین. پاشان گوێم لە دەنگی بێ لایەنی بوو كە وتی: " چەندی پێویستە؟ " لە مەبەستەكەی نەگەیشتم و لە ولاّمیا وتم: " بە ڕای من نۆ مانگ، لەوانەشە هەشت مانگ بخایەنێ. " وتی: "

من باسی خەرجیەکەی دەکەم. وتم: " خەرجی چی ؟ " وتی: " خەرجی ئەوەی لە کۆڵ خۆتی بکەیەوە. " بەڵێ ئەم وشانەی بەکار هێنا وەك ئەوەی تۆ جیاوازییەکت دەگەڵ زبڵ نەبێ. بەوپەڕی لەسەرخۆییەوە ولاْمم دایەوە کە هەڵت ناکەنم. لە مابەینی وتارێکی دوور و درێژدا کە ئامۆژگاری، ئەمر و داواکاری نێوەڕۆکی قسەکانی بوو ویستی تێم بگەیەنێ تووشی هەڵەیەکی گەورە دەبم. بە تایبەتی کە ئەو تەمای نیە دوبارە دەگەڵ من بژی. زوو زوو دەیوت: " بیر لە کارەکەت بکەوە، لەوبەرپرسایەتیانەی کە هەتن، لە پلەی کۆمەلاْیەتی و هەروەها سرت و خورتی خەڵکیش. " لە ماوەی قسە کردنی دا من وەلاْمم نەدەدایەوە ئەویش بێ دەنگی منی بە نیشانەی ڕەزامەندی من لە قسەکانی دەزانی. لە کۆتایی دا وتی نیگەرانی خەرجیەکەی نەبم و وتی: " خەرجیەکەی پێکەوە بەش دەکەین. " ئەم قسەیە تێکی دام. ئەوەندەی نەما لە سەر تەلەفۆن دەنگم هەڵێنم. تەلەفۆنەکەم داخست. بیرم لەوە کردەوە ماوەیەکی ئەم کابرایەم خۆش ویستوە.

خۆشم دەویست؟ ڕۆژێکی بە تێرو تەسەلی دەبێ سەبارەت بە خۆشەویستی بدوێین. ئەگەر ڕاستیت دەوێ هەتا ئیستاش نازانم مەبەست لە خۆشەویستی چیە. بە ڕای من خۆشەویستی فێڵێکی گەورەیە لە بەر هێور کردن و خافلاْندنی خەڵك داهێنراوە. گوێت لە هەر کەس دەبێ باسی خۆشەویستی دەکا. قەشەکان، کارگێرانی سیاسی، ڕاگەیەنراوو پڕوپاگەندەکان. ئەدیبەکان، ئەوانەی بەڕاستی خەریکی خۆشەویستی و دڵدارین. من لەم وشە روکەش و ڕواڵەتیە کە لە گشت شوێنێك و بە گشت زمانەکان هەیە بێزارم. " ڕێگە ڕۆیشتنم خۆش

دەویٚ "،" خواردنەوەم خۆش دەویٚ "، " جگەرە كێشانم خۆش دەویٚ "، " ئازادی، هاورێكەم، منداڵەكەم خۆش دەوێن " ئەمانە چ واتایەك دەبەخشن. هەوڵ دەدەم هەتا بۆم دەكریٚ ئەم وشەیە بەكار نەهێنم. قەت ناڵێم خۆشەویستی ئەو وشەییە دڵ و دەرونم ئاڵۆز و شێواو دەكا. لەڕاستی دا نازانم خۆشم دەوێی یان نا. من لە دەلاقەی خۆشەویستیەوە سەیری تۆ ناكەم بەڵكو بە هەست و سۆزی ژیان دەڕوانمە تۆ. سەبارەت بە باوكیشت ئەوەندەی بیرم دیٚ و بیر دەكەمەوە پێم وایە قەت خۆشم نەویستوە. پەسندم كردوەو ویستوومە، بەلاٚم خۆشم نەویستوە. هەروەها ئەوانەی پێش لەویش هەبوون لە ڕاستی دا شتێك نەبوون جیا لە تارماییەكی ئازاردەری هەوڵ و تەقەلایەك، كە هەردەم هەرەسیان هێناوە. ژیان دەگەڵ باوكت تەنیا سوودێكی هەبوو. ئەویش هیچ شتێك بە ڕادەی ئەو وزەو توانا نەهێنیەی دوو كەس بەرەو یەكتری دەكێشیٚ – بۆ وێنە ئۆگری ژنێك بۆ پیاوێك و بە پێچەوانەوە – هەرەشە لە سەربەستی مرۆڤ ناكا. وزەی هیچ كۆیلەیی و یەخسیریەك ناگاتە وزەی ئەم بە كێش كردنە بۆ ئەوەی بە لاوازی و بیٚ هیوایی بمێنێتەوە. ئای لەو ماڵ وێرانییەی كەسێك ژیانی خۆی دەكاتە دیاری بۆ ئەم وزەیە. بەم كارە تەنیا خۆمان لە بیر دەكەین و دلێری و سەربەستیمان لە دەست دەدەین. وەك ئەو سەگەی بیٚ هوودە پەلە قاژەیەتی هەتا بگاتە كەنارەكانی وشكایی. ئەو كەنارانەی بوونی دەرەكیان نیە. كەنارێك كە ناوی " خۆشەویستی " و " خۆشویسترانە ". ئەگەر بگەیتە ئەم كەنارە ئەم پرسیارە لە خۆت دەكەی، بۆچی خۆت خستە نێو ئەم ئاوەوە: چونكە لە خۆت رازی نی و بەو هیوایەی ئەوی

لە خۆت دا نایبینی لە خەڵکی ترا ببینی؟ یان لە ترسان و لە بەر تەنیایی و ماندوویەتی و بێ دەنگیەوە بووە ئەم ڕێگەیەت هەڵبژاردووە. یان پێویستت بەوەیە کەسێك داگیر بکەی یان داگیر بکرێی؟ بە بڕوای هێندێکان ئەمانە مافی " خۆشەویستییە ". بەڵام بە رای من خۆشەویستی زۆر لەو شتانە کەمترە بۆم باس کردی. خۆشەویستی جۆرە برسیتیەکە پاشان کە تێر دەخۆی خواردنەکە دەڵێی لە سەر دڵت کۆ بۆتەوە و هۆکەی خراپ هەرس کرانە. یان بڵێین خۆشەویستی وەك هەستی رشانەوەیە. چۆنە وشەیەکی نەفرین لێکراو نەبێ ئەم مانایەم بۆ لێك بداتەوە. زۆرحەز دەکەم هەر چۆنێکی بێ لە ماناکەی بگەم. زۆر تامەزرۆ و تینووی زانینیم. جاری وایە پێم وایە خۆشەویستی ئەوەیە دایکم بۆی باس کردووم: ئەو هەستەی کاتێك دایکێك منداڵەکە لە ئامێز دەگرێ. هەر نەبێ هەتا چکۆڵەی جنێوت نەداتێ و ئازارت پێ ناگەیەنێ. ئەگەر لە تۆ کە وجوودی من دەدزیوخوێنم دەمژی ئەم پرسیارە بکەم کە سێ پیتی "ع"، " ش" و "ق " م بۆ لێك بدەیەوە دەڵێی چی؟

لە نێوان من و ئەوینداران دا تەنیا لێك چوونێك هەیە. ئەوان کاتێ سەیری وێنەی خۆشەویستەکەیان دەکەن هێور دەبنەوە، منیش هەروام. کاتێ وێنە نازدارەکانت بە دەستمەوەن تووشی دڵە خورپە دەبم. کاتێ ماندوو هیلاك دێمەوە ماڵێ بە دوای وێنەکانت لە لاپەری گۆڤارو ڕۆژنامەکاندا دەگەڕێم و ڕۆژ بە ڕۆژ تەمەنت حیساب دەکەم. ئەمرۆکە تۆ شەش حەوتووی و زۆرتر کەوتوویتە بەر دڵان! بە سەری گەورەو تاسەوە ڕەنگی مرۆڤت بە خۆوە گرتووە. بڕبڕەی پشتت بە

تەواوی دەركەوتووە. ئیتر دەستەكانت شتێكی زیادی و نادیار نین. وەك باڵی ماسیش نەماون بوونە بە دەست و پێ. دەست و پێت لێ، رووان. حەز دەكەم دەست و لاقەكانت و لەشت بلاوێنمەوە. ئەرێ ژیان لەم خوارە لە نێو منداڵدان دا چۆنە؟ لە وێنەكاندا دەردەكەوێ لە نێو منداڵدان دا موعەلەقی. وەك ئەو گوڵدانە شیشەیانەی گوڵێكی سوریان تێ دایە. دەگەڵ ئەو تۆوەی وەك پەتێكی درێژ كە سەرەكەی گۆپكەكەیەكی سپی ریشاڵی سپی و خاڵی شینی لە سەرە بە تەواوی جیا دەكرێتەوە. دەڵێن زەویش لە مەودایەكی چەند هەزار كیلۆمەتریەوە وێنەیەكی وای هەیە. بەڵێ بە راستی پێدەچێ زەوی پەتێكی بێ كۆتایی، پەتێك بە درێژایی چیرۆكی ژیان بەرەو تۆ سەری دەرهێناوە. چۆن دڵیان دێ بڵێن دروست بوونی مرۆڤ تەنیا رووداێكە لە سروشت دا و، هیچی تر؟ دوكتور وتویەتی دوبارە بچمەوە لای و خۆی نیشان بدەمەوە. سبەی دەچمەوە لای جار جار ترس و نیگەرانی جارجاریش شەپۆلی شادی سەرتا پێی لەشم دا دەگرێ.

لە كاتێك دا دوكتور خەریكی هەڵگرتنی وەرەقەیەك بوو بە دەنگێك كە دەیویست دڵسۆزی و شادی پێوە دیار بێ وتی: " پیرۆزبایت پێ دەڵێم خانم." بێ ویست رستەكەم چاك كرد." كچم. " دەتگووت زللەیەكی تەڕم لە بنان گوێی دا. شادی و شەوقی لە روخساری دا پەڕی. بە بێ مەیلییەوە وتی " ها ! " پاشان قەڵەم جافی بە سەر وشەی خانم دا هێناو نووسی " كچ ". بەم جۆرە لە هۆدەیەكی سپی دا بە هۆی پیاوێكی بەرگ سپییەوە زانست بە رەسمی پێی راگەیاندم كە تۆ هەیت.

له سەرەتادا، کاتیٚ ناوەکەی چاك کردم سەرم سوورما. ئەمە پێش ئاگادار کردنەوەی نەزانراوەکانی داهاتوو بوو. زانست یش کاتیٚ فرمانی پێدام رووت ببمەوە وە لە سەر تەختەکە درێژ بم شێوەی وتنەکەی دڵسۆزی پێوە دیار نەبوو. زانینەکەی هەستی نەجولاندم. بۆ خۆم دەمزانی تۆ لە کوێی. دوکتور و دەستیارەکەی سەیری دەموچاویان نەدەکردم، پیٚ دەچوو زۆر ناشیرین بم. بەلاّم بە پێچەوانەوە سەیری یەکتریان دەکرد. کاتیٚ لە سەر تەختەکە پالٚ کەوتم لاقەکانم نەخستە جێگەی خۆی دەستیارەکە لێم تورە بوو، بە توورەییەوە لاقی گرتم و وتی ئەمەیان لێرە دانیٚ و ئەویتریشیان لەویٚ. هەستم کرد پارچە گۆشتێکی تووندو سارد بووەوەم. پاش ماوەیەك ترسناکترین بەشی چیرۆکەکە دەستی پێکرد: دوکتور دەستەوانە لاستیکەکەی لە دەستی کرد و پەنجەی بە زۆری لە لەشم رۆ کرد. بە پەنجەی دەگەڕاو، پاڵی پێوە دەنا و دەگەڕا. ژا نێکی زۆری هەبوو پێم وابوو چونکە مارە نەکراوم دەیەویٚ بتخنکێنیٚ. ئاخرەکەی پەنجەکەی دەرهێنایەوەو وتی: " زۆر باشی، هەموو شتێك ئاساییە. " هێندێك رێنوێنی نووسین و تووتیانە شی کردنەوە. زگ پڕی نەخۆشی نیە و، دۆخێکی بە تەواوی سروشتییە. پێی وتم هەر کارێکی پێشتر کردوومە، ئێستاش دەتوانم بیکەم. تەنیا نابی زۆر جگەرە بکێشم و لە ئاوی گەرم دا حەمام بکەم؛ هەروەها هەوڵی جینایەت کارانەش نەدەم بە نیگەرانیەوە پرسیم: " جینایەت کارانە؟ " وتی: " دیارە گشتمان دەزانین یاسا رێگە بەم ئیشە نادا ! " و بۆ ئەوەی لە هەڕەشە کردنەکەی دڵنیاتر بم حەبی لوئین تەنی بۆ نووسیم و داوای لێکردم هەر پانزدە

ڕۆژ جـارێك سـەری بدەمـەوەو پاشـانیش پـارەی عیادەكـە بخەمـە سـندووقەوە. لـەم ماوەیـەدا بزەیەكیشـی نەهاتـە سـەر لێـوان. دەستیارەكەش ڕوویـەكی خۆشـی پـیٚ نیشـان نـەدام. كـاتیٚ دەرگاكـەیان داخست زۆر بە ناحەزی سەریان دەلەقاند.

دەترسم ئەم هەڵسوكەوتانەت لا ئاسایی نەبیٚ و خوی پێوە نەگری. ئەم دنیایەی تۆ دەتەویٚ بیٚیتە سەری. سەرەڕای هەموو ئەو قسانەی لە سـەر گۆڕانـی سـەردەم دەكرێن ئەگـەر ژنێك شـووی نـەكردبیٚ و منداڵـی بكەوێتـە سـكەوە لـە باشـترین دۆخـدا پێیـدا هـەڵدەڵێن. بـە قارەمـانی دادەنێـن. قـەت بـە ژنێكـی ئاسـایی دانـانێن. ئـەو دەرمانفرۆشـەی حەبەكانی لوئینتنی پیٚ دام دەیناسیم و دەیزانی مێردم نەكردوە. هەر كە نووسخەكەم پێدا چاوی پیٚ زەق بوون و بە سەر سووڕماوی سەیری كردم. پاشان چوومە لای بەرگ درووەكەم پاڵتۆیەك بۆ زستان بە دروون بدەم . بچكۆلە: ئەوەندەی بۆ وەرزی زستان نـەماوە دەمـەویٚ پاڵتۆیـەك بە دروون بدەم بۆ ئەوەی سەرمات نەبیٚ. بەرگ درووەكە دەمی پڕ لە دەرزی بوو و خەریكی ئەندازە گرتنم بوو. كاتیٚ پێم وت دەبیٚ پاڵتۆكەم فراوان بۆ بدروی چونكە زگم هەیە و هەتا زستان زگم گەورەتر دەبیٚ قولانجێك دەمی كردەوەو، سوور سوور هەڵگەڕا. ترسـم ڕێنیشـت نـەكا دەرزیـەكان قوت بدا. شوكر بۆ خوا دەرزیـەكان نەچوونـە گەروویـەوە و ڕژانە سەر عەرزی. میترەكەشی لـە دەست بەربۆوە. لـەوەی كـە تووشـی شێواویم كرد پەشیمان بوومەوە. سەبارەت بە بەڕێوەبەری ئەو ئیدارەی كـە كـاری لێدەكـەم شـتێكی وا ڕوویـدا. بمـەویٚ و نەمـەویٚ بەڕێوەبـەر كەسێكە كارەكەم لیٚ دەكڕیٚ و بۆ بژیوی ژیانم پارەم پیٚ دەدا. ئینساف

نیە ئەگەر پێی ڕانەگەیەنم کە لەمەو بە دوا ماوەیەك ناتوانم بچمە سەر کار. بۆ باس کردنی چوومە هۆدەی کارەکەی. ماوەیەك بە بێ دەنگی مایەوە. دوایی بە سەر خۆیدا زاڵ بوو بە پرتە پرت وتی ڕێز لە بریارەکەم دەگرێ و ، زۆری پێدا هەڵگووتم و لە لەخۆبردویم دوا. بەڵام پاشان درێژەی دا وتی، ژیرانەتر وایە لە گشت شوێنێك ئەمە نەگێرمەوەو، وتی: " باس کردنی ئەمە لە لای ئێمە شتێکەو لە لای ئەوانەی تێناگەن شتێکی تر. دیارە هەتا ئەو جێگەیەی کە لەوانەیە ناچار بی بریارەکەت بگۆڕی ئەوە ئاوایە." لە سەر بابەتی گۆڕینی برواکەم زۆری جەخت کرد. ئەو وتی هەتا تۆ تەمەنت دەبێتە سێ مانگ ماوەم هەیە بیر بکەمەوە – کارێکی وا بکەم بیسەلمێنم ژیرو تێگەیشتووم؛ ئەم کارە گەلێ سەرنج راکێشە، بۆچی لە بەر ئیحساسات وازی لێ بێنم؟ دەبوو جوان بیرم لێ بکردایەوە، ئەو مەبەستی چەند ساڵ یان چەند مانگ نەبوو: مەبەستی ئەوە بوو چارەنووسم دەگۆڕا. ئیدی ئیختیارم لە دەستی خۆمدا نابێ. لە بیرمان نەچێ شیرکەتەکەی ئەو منی بە ناوبانگ کردوەو حیسابی لە سەر کارەکەی من کردوە. ئەو بەرنامەی باش باشی بۆ من هەبوون. بەڕاستیش ئەگەر ویستبام گۆڕانێك لە بۆچوونم دا پێك بێنم، ناچار بووم لەو یارمەتی وەربگرم.

باوکت جارێکی تریش تەلەفۆنی کردەوە. دەنگی دەلەرزی. دەیویست بزانێ تاقی کردنەوەی دوکتور وەڵامەکەی بە کام لادا بووە. وتم ئاکامەکەی موسبەتە. دوبارە پرسییەوە بە تەمام کارەکە جێبەجێ بکەم. بێ ئەوەی گوێی پێ بدەم تەلەفونەکەم داخست. نازانم بۆچی ئەگەر ژنێك شەرعەن زگی پڕ دەبێ ڕێزی لێ دەگرن، ڕێو ڕەسمی بۆ پێك

دێننن و داوای لێدەكەن خـۆی مـاندوو نـەكا و زۆر نـەجووڵێ: زگ پـڕ بوون گـەلێ باشـە، پـیرۆزت بـێ. ئـا لـێرە دانیشـە. بجەسـێرەوە. بـەڵام سـەبارەت بـە مـن هـەموویان بـێ دەنگ دەبن و بـە ساردی هەڵسـوكەوتم دەگەڵ دەكەن و تەنیا باسی لەبار بردن دەكەن. هەر كەسەیان سەربەخۆ پـلان و بەرنامەیـەكی هەیـە بـۆ ئـەوەی لێكمـان بكـەن. جـاری وایـە زۆر نیگەران دەبم لە بەر خۆمەوە دەڵێم سـەركەوتن دەگـەڵ كـێ دەبـێ: ئێمـە یان ئەوان؟ لەوانەیە زەنگی ئەم تەلەفۆنەیە. تەلەفۆن ئەو تاڵیانەی كە بە لەبیركراو دامنابوون تاڵتر كرد: ئەو نارەحەتیانەی پێم وابوو جیٚبـەجێم كردبوون. ئەو نارەحەتیانەی لە خەونی خۆشـەوە سـەرچاوەیان دەگرت كـەوایان تێگـەیاندبووم خۆشەویسـتی شـانۆیەكی ئـاڵۆزە. برینـەكان سارێژ دەبنەوە، جێگەیان نامێنێ، بەڵام زەنگێكی تەلەفۆن بەسە گشت برینەكان سەرلەنوێ ببرژێنەوە وەك جێگەی شكاوی كۆن، كـاتێ زەمـان دەگۆڕێ.

*** *** ***

دنیای تۆ هەمان ئەو توورەكەیەیە نزیك، بە شەش حەوتووە تێدا كزت كردوە و لە نێو شلەیەكدای كە هەست بە

بوونت دەكرێ. ئەم توورەكەیەیی كە پارێزگاریت لێ دەكا پێی دەڵێن توورەكـەی كۆرپەلـە كـە شلـەیەكی گـیراوەی خوێـی تێدایـە كـە نـاهێڵێ هێزی كێش كردنی زەوی كـارت تـێ بكـاو، دەبێتـە هـۆی بـەرگری كـردن لـەوەی بـە جوڵانـی مـن بـەر ئـەولا ئـەولا بكـەوێ، هـەروەها دەبێتــە هـۆی دابـین كردنـــی خواردنــت. هـــەتا ئـــەم چـــەند ڕۆژەی پێشـــوو تـــەنیا سـەرچاوەی خواردنت بـوو. بـە هـۆی پرۆسـەیەكی زۆر ئـاڵۆز و كـەم زۆر

نەزانراو بەشێك لەم شلەیە دەچووە نێو لەشت و کەڵکت لێ وەردەگرت. وە بەشێکیشـت دەرداویشـتەوە و سـەر لـە نـوێ دروسـتت دەکـردەوە. بەلاّم ئێستا چوار ڕۆژە کە لە ڕێگە نێوکە پەتك خواردنت لە منەوە پـێ دەگا. لەم چەند ڕۆژەدا زۆر شتت گەشەیان کردوە. هـەر کاتـێ بیری لێ دەکـەوە : سـەرنجم ڕادەکێشـرێ و زۆرتـر دەچیتـە نـاو دڵمـەوە. ئـاوەڵ منـداڵ* تۆوەکـەی وەك پێسـتێکی گـەرم لـەخۆوە پێچاوە و قـایم بـووە، ژمـارەی خانـەکانی خوێنـت زۆر بـوون هـەمووی ئـەم گەشـانە بـە خێراییەکی سەرسووڕهێنەر روویان داوە: تۆڕی ڕەگەکانت دەبیندرێن. ڕەگـە خوێنبـەرەکانت قایم بوون؛ وریـدی پـەتی نێوکـت کـە ئۆکسـیژنی لەشی من و بڕی ئـەو مـاددە کیمیایانـەی پێویسـتی پێیـە دابین دەکا و توونـد و قایم بوون: سپڵت گەورە بووە و هـەروەها دەسگای جنسیشت گـەورە بـووە. ئێسـتا دەزانـی کـوڕی یـان کـچ. بچکۆڵـە گیـان ئـەوەی لـە هـەموان زۆرتـر سـەرنجم ڕادەکێشـێ دەسـتە چکۆلەکانتـە کـە جـوان دەرکەوتوون. نینۆکەکانیشت دیارن. ئێستا دەم و لێوی چکۆڵەت هەن! زمانیشـت خەریکـە گەشـە بکا. قولاّیـی جێگـەی بیسـت ددانەکانیشـت. سـەرەڕای ئـەوە ئـەوەندە چکۆڵـە و سـووکی – نزیکـی سـێ گـرم – چاویشـت هـەن! نـاتوانم بڕوا بکـەم هـەموو ئـەم شتانە لـە مـاوەی چـەند حـەوتوودا روویـانداوە. پێم وایـە ئەمـە لـە ڕاسـتیەوە دوورە. سـەرەڕای ئەمانـە دەسـت پێکـی دنیا واتـە ئـەو کاتـەی خانـەو پاشـان گشـت ئـەو شتانەی لە دایك دەبن و هەناسە دەکێشن و، دەمرن بۆ ئەوەی دوبارە لە دایك ببنـەوە دەبـێ هـەر ئـاواهی بـوو بـێ: جولانێـك، ئاوسـانێك و، زۆر بـوون و بـلاّو بوونـەوەی ژیـان، بـێ بڕانـەوە و بـەو پـەڕی خـێراییی و

ئالۆزیەوە، بیٚ بڕانەوە بەوپەڕی نەزم و پێگەیشتووییەوە. چەندە پێچ دەخـۆی بچكۆلـە! كـیٚ دەڵـیٚ لـە لانكـی ئاوەكـانی دەوروبـەرت دا خەوتووی؟ ئەتۆ قەت خەوت لیٚ ناكەویٚ قەت ئارام نابیتەوە. كیٚ دەڵیٚ ئـەتۆ لـە ئـارامیدا بـە سـەر دەبـەی؟ كـیٚ وتویـەتی ئـارام دەبـی تـەنیا زرینگانەوەیـەكی ڕێـك لـە دەنگـە سـەبرەكان دەگاتـە پـەردەی گوێـت؟ دڵنیام جم و جۆڵێكی بەردەوام فشـاری وەك ترومپـا كـە سـەرو خـوار دەكا، توونـد توونـد هەناسەكێشان، هانكە هانك ، تەقینـەوەی یـەك بـە دوای یـەكی دەنگـە توونـدەكـان لـە تـۆدا هەیـە. كـیٚ وتویـەتی ئـەتۆ ماددەیـەكی بـیٚ گیانی كە دەكریٚ بە كەچكێك دەرت بێنن؟ پێم دەڵێـن ئەگەر دەتەویٚ لە دەستی رزگارت بیٚ ئێستە كاتیەتی. واتە دەبوو سەبر بكەم هەتا دەبی بە مرۆڤێك چاوو پەنجەو دەمی هەبیٚ بۆ ئەوەی بت كـوژم. پێشـتر ئـەتۆ زۆر لـەوە چكۆلـەتر بـووی بدۆزرێیتـەوە و هەڵكەندرێی. ئەوان شێتن.

*** *** ***

هاورێكەم پێی وایە من شێتم. ئەو مێردی كردوە و، لە ماوەی سیٚ ساڵ دا چوار كەڕەت منداڵی هەڵكەندوە. ئەو دوو منداڵی هەن و، ئەگەر ئەمەی دوایی لە دایك بـا، بـۆی بـەخێو نـەدەكرا. داهـاتی مێردەكـەی ئەوەندە نیە. بۆ خۆشی كارێكی هەیە زۆری حەز لێیە و ناتوانیٚ وازی لیٚ بێنیٚ. خەسووی بە منداڵەكانی ڕادەگا چونكە ئەو بێچارەیە ناتوانیٚ بە باخچەیەكی ساوا[4]یان منداڵ ڕابگا ! بە قسەی ئەو بـۆت بلـویٚ لـە دنیای شاعیران دا بژی گەلیٚ خۆشە بەڵام ڕاستی شتێكی ترە. تەنانەت

✱ جفت , Placenta

مریشکەکانیش بە ڕادەی ئەو هێلکانەی دەیکەن جووجکە هەڵ ناهێنن! ئەگەر هەر هێلکەیەك ببا بە جووجکە دنیا دەبووە مریشك خانە. تۆ دەزانی زۆربەی مریشەکان هیلکەکانی خۆیان دەشکێنن و دەیانخۆنەوە؟ دەزانی لە ساڵ دا مریشك جارێك یان دووان کڕ دەکەوێ؟ یان دەزانی هێندێك لە کەروێشکە مێیەکان بێچوە لاوازەکانی خۆیان دەخۆن، هەتا باشتر بەوانی تر ڕابگەن؟ بەڕای تۆ باشتر نیە ئەوان هەر لە سەرەتاوە نەهێڵن لە دایك بن هەتا ئەوەی بیان خۆن یان بە خواردنیان بدەن؟ من پێم باشترە نەیانبن. بەڵام کاتێ بەڵگە دێنمەوە هاوڕێکەم توورە دەبێ و لە وڵاما دەڵێ حەب دەخوا بەلا لە مەجبوریان ئەم کارەی دەکاو پێی خۆش نیە و بە ناچاری ئەو کارەی دەکا. هەتاکو شەوێکیان لە بیری چووبوو حەب بخواو ئاکامەکەی هەڵکەندنی یەکەم کۆرپەلە بوو بە شتێك کە پێی دەڵێن سۆند. تێ ناگەم ئەم سۆندە چیە، وا بزانم میلە ئاسنێکە کە تەنیا دەکوژێ. بەڵام دەزانم گەلێك ژن کەڵکی لێ وەردەگرن و ئاکامەکەشی ئازارێکی بێ بڕانەوە و زیندانە.

لەوانەیە لە خۆت بپرسی بۆچی چەند ڕۆژێکە لەم پێوەندیەدا دەگەڵت دەدوێم؟ بۆ خۆشم نازانم. لەوانەیە لە بەر ئەوەی خەڵکی تر زۆر لەم بارەوە دەگەڵم دەدوێن و ئازارم دەدەن بۆ ئەوەی لە کۆتایی دا ڕازیم بکەن ئەوەی ئەوان دەیڵێن بیکەم. لەوانەشە بێ ئەوەی دانم پێ دانابێ بیرم لەم کارە کردبێتەوە، لەوانەیە لە بەر ئەوە بێت کە نامەوێ کەس بکەمە شەریکی ئەم دوو دڵییەی دەرونم ئازار دەدا و نەخۆشی کردوە. بیری کوشتنت گەلێ ئازارم دەدا. بەڵام جار جارە ئەمەم بە مێشك دا دێ. ئەم یاری بەو وشە کردنە لە مەڕ جووجەڵەکان دەمخاتە

گێژاوەوە. هەروەها توورەیی هاورێکەشم، ئەو کاتەی وێنەکانتی نیشان دەدەم و ئامـاژە بـۆ دەسـت و چـاوانت دەکـەم. ئـەویش دەڵـێ بـە مایکرۆسکۆپیش نابینرێن و بە سەرم دا دەگورێنێ و پێم دەڵێ من لە خەیاڵ دا دەژیم و دەمەوێ هـەوێنی ژیـری بـەو هەسـت و خەونـەکانم بـدەم. تەنانـەت پێـی وتم " ئـەی بۆچـی کلکـە تەشـیەکانی حـەوزی ماڵەوەتان دەردێنی هەتا بمرن و نەبنە بۆق بۆ ئەوەی شەوانە بە دەنگە دەنگیـان خەبـەرت نەکەنـەوە؟ " دەزانم بـێ پسـانەوە باسـی ئـەو دنیـا ئاڵۆزەت بۆ دەکەم کـە ئامـادەی هـاتنی دەبـی. ئاگـاداری ئـەو زوڵـم و زۆرانـەی ڕۆژانـە دەکرێـن دەکەمـەوەو ، بیری ئاڵۆز و سـەیرت بـۆ بـاس دەکەم. بەڵام دڵنیایەك وردە وردە لە لام دروست دەبێ. دڵنیـایی لـەوەی تێگەیشتوو دەبی، چونکە لە ئێستاوە شارەزای هـەموو شتەکان دەبی. ئەم دۆخە ڕۆژێك هاتە بەرەوەو کـە دەگـەڵ بۆچوونـەکانم کەوتمـە کێشـە بۆ ئـەوەی بـۆت روون بکەمـەوە کـە زەوی وەك تۆوێـك کـە لێـی لـە دایـك دەبی خڕە و زەریاش وەك ئەو شلەیە دەچێ کە تێیدا دەژی. توانـایی دەربڕینـم نـەبوو. کاتێ هەستم کرد هەوڵـەکانم بـێ ئاکـامن، کـە زانیـم هـەموو شـتێك، ئـەویش فرە باشـتر لـە من، دەزانـی. ئـەم گومانەشـم لـە خۆوە نەبوو. ئەگەر لە نێو ئەو تۆوەی کە لێی لە دایك دەبی دنیایـەکی تێدایە ئەی بۆچی ئەندێشەشی تێدا نەبێ؟ بۆ مەگەر نەیانگوتوە نەست هـەمان بیرەوەری ژیانـە پێش لـە هاتنـە نێـو ڕووناکی؟ ئایـا بـە ڕاسـتی وایە؟ کەواتە تـۆ گشـت شـتێك دەزانـی پێم بڵـێ: ژیـان کـەی دەسـت پـێ دەکا؟ لێت دەپاڕێمەوە وەڵامم بدەوە: ئایا تۆ دەسـتت پـێ کـردوە؟ لـە کوێوە؟ لەو کاتەوە دڵۆپێك لە ڕووناکی کە پێی دەڵێن سپرماتوزوویید

چووه نێو هێلکەدانەوە؟ لەو کاتەوە دڵت دروست بوو و دەستی کرد بە هەڵێنجانی خوێن؟ لەو کاتەوە مێشکت پێك هات و وردە وردە شکڵی مرۆڤت بە خۆوە گرت؟ یان ئەو ساتەی هێشتا نەهاتووە و تۆ تەنیا مۆتۆرێکی لە بەر دەستی وەستادا؟ ئامادەم هەرچی هەمە بیبەخشم بۆ ئەوەی بێدەنگی تۆ بشکێنم و بچمە نێو ئەو زیندانەی تۆی لە خۆ گرتووە و من پارێزگاری لێدەکەم. ئامادەم هەرچی هەمە بیدەم بۆ ئەوەی بت بینم و گویٚ بیستی ولاٚمت بم!

من و تۆ جووتێکی سەیرین. هەموو شتێکی تۆ پێوەندی بە منەوە هەیە و، هەموو شتێکی من بە تۆوە. ئەگەر نەخۆش بکەوی، نەخۆش دەکەوم. ئەگەر بمرم تۆش دەمری. بەم حاڵەش نە من دەتوانم پێوەندیت پێوە بکەم، نە تۆش. سەرەڕای ئەوەی کە لەوانەیە زۆر ژیرو تێگەیشتوو بی نازانی روخسارم چۆنە و تەمەنم چەندەو، بە چ زمانێك دەدوێم. نازانی لە کویٚ وە هاتووم لە کوێم، لە ژیانم دا خەریکی چیم. ئەگەر بتەویٚ بمبینی چکۆلە ترین زانیاریت نیە بزانی ڕەشم یان سپی، گەنجم یان پیر، بەرزم یان کورت. منیش بە بەردەوامی ئەم پرسیارە لە خۆم دەکەم ئەتۆ مرۆڤی یان نا. قەت " دوو بێگانە کە چارەنووسێکی هاوبەشیان هەبیٚ " بە ڕادەی ئێمە لێك بێگانە نەبوون. قەت " دوو نەناسیاوی یەکگرتوو لە جەستەیەك دا " پتر لە ئێمە نەناسیاوو، دوور لە یەك نەبوون.

*** *** ***

ئەمشەو خەوم نەبوو، لەجێگەکەم دا هەستم بە ئازار دەکرد! ئەتۆ نەبووی تووشی ئەم ئازارو بێخەویەت کردم؟ بە شێواوی و بیٚ

تاقەتیەوە لە جێگەكەم دا تلم دەخوارد و شەو تا بەیانی خەونی سەیر سەیرم دەدین. لە خەونێكیاندا باوكت دەگریا. قەت نەمدیبوو بگری. پێم وابوو ناتوانیٚ بگری. فرمێسكەكانی بە لێزمە لە سەر روومەتی دەخلیسكان و دەڕژانە حەوزەكەی حەوشەوە، حەوزەكە پڕ بوو لە شریتی باریكی درێژی لوول خواردووی لیج. ئەم شریتانە تۆوی وەك كلكی ڕەش و چكۆلەیان تێدابوو؛ ئەمانە بێچووە بۆق بوون. كارم بە باوكت نەبوو. تەنیا خەریكی كوشتنی بێچوە بۆقەكان بووم بۆ ئەوەی نەبنە بۆق و شەوانە بە قیڕە قێر لە خەو هەڵم نەستێنن. كارێكی ئاسان بوو هەر ئەوەندەی دەویست شریتەكان دەربێنی و لە سەر شینایی قەراغ ئاوەكەیان دانێی هەتا تیشكی خۆر بیانخنكێنیٚ. بەلاٚم شریتەكان دەخزان و لوولیان دەخوارد دەكەوتنە نێو لیتە و قەوزەی نێو ئاوەكەوە. نەمدەتوانی ئەم شریتانە لە سەر سەوزایی قەراخ ئاوەكە بەند بكەم. باوكت كۆتایی بە گریانەكەی هێناو هاتە یارمەتی دانم. بیٚ ئەوەی خۆی ماندوو بكا شریتەكانی لە سەر سەوزاییەكە بەند دەكرد. بە چیلكە دارێكی چووكە دانە دانە شریتەكانی دەردێنان و لە سەر سەوزایی قەراخ ئاوەكە كۆی دەكردنەوە. وردە وردە خەریكی ئەم كارە بوو. منیش هەستم بە ئازار دەكرد چونكە شاهیدی كوژرانی دەیان هەزار كلكە تەشی بووم. بە بزركاویەوە چیلكەكەم لە دەستی دەرهێناو، بە سەرم دا قیژاند: "لێیان گەڕیٚ با بژین بۆ تۆ بۆخۆشت لە دایك نەبوی! " لە خەوێكی دیكەیانا كانگرۆیەكم بینی. كانگرۆێكی میٚ لە رەحمیەوە شتێكی نەرم و زیندوو هاتە دەریٚ: كرمێكی سپی ناسك. بە سەرسوورماویەوە سەیری ئەملاو ئەو لای دەكرد. دەتگوت دەیەویٚ

بزانــیٚ لــە کویٚیــە. وە ســەر لەشـــی خـــووری کانگرۆکــە هەڵگــەڕا. لــە ســەرەخۆ دەچووە ســەر. دەخلیســکا، مــاندوو دەبــوو، ڕیٚــی ون دەکــرد بەڵام ئاخرەکەی خۆی گەیاندە کیسەی بەر زگی دایکی و، بە لەرزەوە لە دوایین هــەوڵدا خــۆی لــە کیســەکە هاویشــت. ئــەتۆ نــەبووی، کۆرپەلــەی کــانگرۆ بــەم جــۆرە لــە دایــك دەبــیٚ. ئــەم کۆرپەلەیــە زوو لــە زینــدانی تــۆو دیٚتــە دەر و لــە هــەوای ئــازاد دا فۆرمــی تــەواو دەبــیٚ. ســەرەڕای ئەمــەش دەگەڵی دەدوام. دەتگوت تۆ بووی. سوپاسم دەکرد کە پیٚم دەسەلمیٚنی هەیە. پیٚم دەگوت ئیتر لیٚك بیٚگانە نین ئیتر نەناسیاو نین و لــە شــادی و خۆشــیان بــزەم دەنیشــیٚتە ســەر لیٚــوان و پیٚدەکــەنیم. بــەڵام پــیریٚژنیٚك لــەم کاتەدا گەیشتیٚ. زۆر پیرو غەمین بوو دەتگــوت قورســایی هــەموو دنیــای کەوتۆتە سەر شانی و پشتی چەمابووەوە. کۆرپەلەیــەکی ســەر خــوارو خیٚچی کەلە خەودا بوو بە سەر دەستە چرچەکانیــەوە بــوو. دەیگــوت: " گــەلیٚ مــاندووم . پــارەی لــە بــار بردنــی ئــەم کۆرپەیــە دەدەم. هەشــت جــار منداڵم کەوتۆتە سك و هەر هەشت جار هەڵم کەندوون. ئەگەر دەوڵەمەند بام شانزە منداڵم دەبوون و قەت هەڵم نەدەکەندن. هەر جارەی کە منداڵ هەڵدەکەنی وا دەزانی جاری یەکەمتە بەڵام قەشــە ئــەم قســانە نــازانیٚ. " کۆرپەکە بە قەدەر یەکیٚك لەو خاچانــە بــوو کــە بــۆ هــەڵگیران دەشــیٚن. لــە کاتیٚکــا پیریٚژنەکــە منداڵەکــەی وەك خــاچیٚك لــە ســەر دەســتی بــوو چــووە ژووری کلیسا، پاشان لە یەکیٚك لە هۆدەکانی دانــان بــە تــاوان دا چۆکــی دادان و دەستی کرد بە پارانەوە. لە ژووری هۆدەکەوە دەنگیٚکــی تــووڕە هات. دەنگی قەشە: " ئەتۆ گیانلەبــەریٚکت کووشــتوە! " دایــە گــەورە لــە ترسی ئەوەی خەڵکی گوێیان لیٚ نەبیٚ هەڵدەلــەرزی. دەیگــوت : " تکایــە

هاوار مەكەن باوكی پیرۆز، تكا دەكەم! لەزیندانم دەكەن! تكات لێ دەكەم! " بەلاّم دەنگی قەشەكە هەروا بەرز بوو، هەر بۆیە ژنەكە ڕایكرد. بە كوچەو كۆلاّناندا رایدەكرد و پاسەوانەكان دوای دەكەوتن. دیمەنی راكردنی ژنە پیرەكە جەرگ بڕ بوو. لە جیاتی ژنەكە هەستم بە لاوازی و كەمی دەكرد. لە بەر خۆمەوە دەموت ئێستا دڵی رادەوەستێ و دەمرێ؛ پاسەوانەكان لە بەر دەرگای ماڵەكەی گەیشتنە سەری منداڵەكەیان لێ ستاندو دەستیان بەستن. پیرێژنەكە بە دەم سەر سووڕمانەوە دەیگوت: " پەشیمانم، بەلاّم سەرلە نوێ ئەم كارە دەكەمەوە. قەت ئەم كارەم بە دڵی خۆم نەكردوە. بەلاّم ناتوانم بژیوی ئەم هەموو منداڵە پەیدا بكەم. " لەم كاتەدا بوو لە بەر ئازارو ژانی سكم لە خەو هەڵستام.

چی تر ناچمە زیارەتی هاورێكەم. ئەم قسانەی ئەوە تووشی ئەم خەوانەم دەكا. دوێ شەو بانگ هێشتی كردم. مێردەكەی لە ماڵەوە نەبوو. ئەویش ئەمەی بە هەل زانی لە بارەی تۆوە قسان بكەین. زۆری نارەحەت كرم. پێدەچوو دەگەڵ دوكتورێك بە ناوی هـ . ب . مونسون یەك بڕوایان هەبوو. بە قسەی ئەو كۆرپەلە بێجگە لە ماددەیەكی بێ گیان كە وەك بنچكە گیایەك دەری بهێنی شتێكی تر نیە. لەوپەڕی تەواویەتی خۆیدا دەكرێ بڵێین " نیزامێكی هاوئاهەنگە كە هەلی بە ئاكام گەیشتنی نەبووە." بە ڕای هێندێك لە زیندەوەرزانەكان بە پێچەوانەوە بوونی مرۆڤ لە هەمان سەرەتای یەك گرتنی تۆوەكانە چونكە تۆوی پیتراو (DNA)ی تێدایە. هەمان ئەسیدزۆكسی ریبونوكلئیك كە بنچینەی هەموو پرۆتینەكانە كە مرۆڤی لێ دروست دەبێ. دوكتور مونسون لە ولاّمی ئەم بۆچونەدا دەڵێ كە ئیپرماتوزیید

و تۆوی نەپیتراویش DNA یان تێدایە: کەواتە دەکرێ تۆوی ئیسپرما تۆزییدیش بە مرۆڤ دانێن؟ کۆمەڵێ دوکتور هەن لە سەر ئەو بڕوایەن مرۆ پاش 24 حەوتوو دەبێتە ئینسان: واتە ئەو کاتەی کۆرپەکە دەتوانێ، سەرەڕای کامڵ نەبوونی سووری منداڵ، کە لە دایك بوو دەتوانێ درێژە بە ژیانی بدا. هەروەها تاقمێك مرۆناسیش هەن پێیان وایە کۆرپەلە بە مرۆ حیساب ناکرێ چونکە هێشتا کاریگەری کولتوورو کۆمەڵگای بە خۆوە نەگرتووە. کێشەمان لێ پەیدا بوو و، تووشی دەمە تەقە بووین. هاورێکەم دەگەڵ ڕای مرۆ ناسەکان بوو و منی بەوە تاوانبار دەکرد دەگەڵ ڕای قەشەکانم. وتی: "ئەتۆ کاتولیکی، کاتۆلیك ! " پێم ناخۆش بوو. من کاتولیك نیم ئەویش ئەمە دەزانێ. من دژی دەست تێوەردانی قەشەکانم لەم جۆرە کارانەدا، ئەمەش باش دەزانێ. بەلاّم من قەت ناتوانم یاسای دروست کراوی دەستی دوکتور مونسون پەسند بکەم. ناتوانم قەناعەت بە خۆم بێنم ئینسان بتوانێ سۆند لە خۆی ڕۆبکا هەتا پاش ماوەی پیسایی یان خوارنێکی قورس فڕێ بدا. مەگەر ئەوەی کە...

مەگەر ئەوە کە چی؟ دەمەوێ خیانەت بە خۆم بکەم؟ پێم وابوو بە رادەی پیویست دڵنیا بووم و، بە سەر دڵە خورپەکانم دا زاڵ بووم. ئەی بۆچی هەنوکە هەزار جۆر بڕو بیانوو سەر ڕێگەیان پێ گرتووم؟ ئایا لە بەر ئەم نارەحەتیەیە توشی سەرە گێژەی کردووم؟ یان لە بەر ئەو هەموو ژانەیە وەك بروسك بە زگم دا دێن؟ بچکۆلە گیان، دەبێ بەهێز بم. دەبێ ئیمانم بە تۆو بە خۆم بپارێزم. بە کورتی هەتا تۆ لە دایك دەبی پارێزگاریت لێ دەکەم. هەتا ئەو کاتەی گەورە بووی نەبیتە ئەو

قەشەیەی لە خەوەكەما هاواری دەكرد. نەبیتە هاورێیەكەم و دوكتور مونسونی ئازیزی. نەبیتە ئەو پاسەوانەی دەستی پیرێژنی لە پشتەوەڕا بەست. یەكەم دانەیان ئەتۆ بە هی خودا دەزانیٚ، دوهەم دانەیان ئەتۆ بە هی دایكت دەزانیٚ. ئەوانی دیكەش بە مڵكی دەوڵەتت دادەنێن. ئەتۆ نە هی خودای نە هی دەوڵەت و نەهی من. ئەتۆ هی خۆتی. هەر چۆنێكی بیٚ بۆخۆت ئەم كارەت بە دەستەوە گرتووە و من بە هەڵە پێم وابوو هەڵبژاردنێكم پیٚ سەپاندوویی. بە ڕاگرتن و پاراستنت تەنیا پێرەوی لە فرمانێك دەكەم ئەو كاتەی تروسكایی ژیانت هەڵبوو. من هیچم هەڵنەبژاردوە تەنیا مل كەچی یاسایەكم. لە نێوان من و تۆدا ئەوەی لەوانەیە فیدا بیٚ ئەوە منم تۆ نی. بۆچی ئەو كاتانەی وەك شەم شەمەكوێرە خۆم پێوە هەڵدەواسی مەبەستت تەنیا ئەمە نیە؟ ئەو كاتەی تووشی ڕشانەوەم دەكەی ناتەویٚ ئەمە بسەلمێنی؟ تەندروستیم باش نیە. ئێستا ماوەی حەوتوویەك دەبیٚ كارەكەم ماندووم دەكا. لاقێكم ئەستوور بووە. كارێكی گەلیٚ ترسناك دەكەم ئەگەر ئەو سەفەری بۆم ئامادە كراوە نەچم و، چاوپۆشی لیٚ بكەم . بەڕیوەبەرەكەشم ئەمە دەزانیٚ. ئەمرۆكە لە قسەكانی دا كە كەم و زۆر بۆنی هەڕەشە كردنیان لیٚ دەهات، وتی: "دەتوانی بچی! " و وتی پێی خۆشە بتوانم ئەم سەفەرە بكەم. پلانێكی گرنگ لە گۆڕیٚدایە كە كارەكەی بۆ من گونجاو، لەبارە. گرنگێكی زۆری بۆ دادەنیٚ و، منیش هەروەها، ئەگەر نەتوانم بچم... بیٚ شك دەچم. دوكتور وتوویەتی سك پڕی نەخۆشی نیە و دۆخێكی بەتەواوی سروشتیە؛ دوكتور وتوویەتی دەتوانم هەمان ئەو كارانەی پێشتر كردوومن ئێستاش بیان كەم؟ ئەتۆ خیانەتم پیٚ ناكەی.

*** *** ***

شتێك روویدا پێش بینیم نەكردبوو : دوكتور خستمی و ئێستا جولآنم بۆ ناكرێ. دوكتور بۆی داناوم راكشێم و نەجولێم: كارێكی ئاسان نیە، دەزانی؟ چونكە من بە تەنیا دەژیم. ئەگەر كەسێك لە دەرگا بدا دەبێ هەڵستم و دەرگای بكەمەوە. دەبێ نانیش بخۆم. هەتا خواردنم ساز كرد دەبێ خۆم بشۆم. بە گشتی ناچارم لە جێگە بێمە دەر و خەریكی كار بم، وا نیە؟ هاورێیەكەم یارمەتیم دەدا. كلیلیماڵەكەمی پێیە رۆژی دوو جار خواردنم بۆ ساز دەكا. دوێنێ پێم وت: " منداڵی سێهەمت نەویست ئێستا منداڵێكی گەورەترت بە توشەوە بووە. " لە وەلآم دا وتی گەورە ساڵ باشترە لە ساوا: پێویست ناكا شیری بدەیتێ. بڕوام پێدەكەی ئەگەر بڵێم هاورێیەكەم ئینسانێكی باشە؟ زۆر باش و میهرەبانە. ئەوە لە بەر ئەوە نیە پێم ڕادەگا و یارمەتیم دەدا بەڵكو لە بەر ئەوەیە چی تر باسی دوكتور مونسون و مرۆناسەكانم بۆ ناكا. دەڵێی تۆم لە دەست داوە واتووشی وەحشەت بووە. ترسێك لە گۆڕێ دا نیە: " دوكتور لە ئەنجامی ئاخرین تاقی كاری دا پێی وتم نیگەران نەبم تەندروستیت باشە و گەورە دەبی ". ئەو تەنیا لە بەر ئەوە ئیحتیات بكەم پێی وتم نەجووڵێم هەتا ئازاری زگم، كە هۆی جۆراوجۆری هەن، نەمێنێ. ئێستاكە تۆدوو مانگانەی ئەم قۆناغە قۆناغێكی ناسكە: لەم ماوەیەدا نووتفە دەبێ بە كۆرپەلە. یەكەمین خانەكانی ئێسقانت دروست دەبن و جێگەی كڕكرەكان دەگرنەوە. لاقەكانت وەك لقی دارەكان گەورە دەبن و پەنجەكانت وەك گلۆك دەپشكون. هەتا دەبی بە سێ مانگ دەبێ لە سەرەخۆ بم پاشان

دەگەڕێمەوە دۆخی جاران: ئەم نەجولاَن و پارێزە پانزدە ڕۆژ زیاتر درێژەی نابێ. بە بیانووی جۆراوجۆر بەرپێوەبەرم ڕازی کرد کە دەتوانرێ سەفەرەکە دوا بخرێ، پێم وت دەبێ گەلاَڵەو پلانی بۆ دارێژم. چەند باشتر دەبوو ئەگەر ڕاستیەکەی زانیبا، لەوانەبوو یەکی تر لە جێگەی من بۆ ئەم سەفەرە بنێرێ لەوانەش بوو داوای لێبوردن بکا. ئەو کاتە من و تۆ تووشی کێشە دەبووین. کێ نانی پێ دەداین؟ بە ڕاستی ماوەیەکە هەواڵێك لە باوکتەوە بە من نەگەیشتووە. وابزانم حەز نەکا تووشی کێشە بێ؟ پێت ناخۆشە؟ من وا نیم: ئەو برە هەستەی بەرامبەری هەمبوو بە دوو قسە کردن لە سەر تەلەفۆن نەما. لە هەمووان گرنگتر لە جیاتی ئەوەی بێ و سەردانم بکا بە تەلەفۆن قسەم دەگەڵ دەکا، هەر چۆنێکی بێ کاتێ دەگەڕا یەوە دەیتوانی سەردانم بکا. ئەتۆش پێت وا نیە؟ ئەو باش دەزانێ داوای لێناکەم مارەم بکا. قەتیش ئەمەم لێ نەویستووە. چونکە نامەوێت مێردی بکەم. کەواتە چی دەبێتە هۆی نەهاتنی؟ لەوانەیە هەست بە تاوان بکا. ئەو لە سەر جێگەیەك دەگەڵم نووستووەو خۆشەویستی کردوە. ڕۆژێکی پیرێژنێك چوو بۆ کلیسا ددان بە تاوانەکانی دا بنێ قەشەکە پێی وت: " دەگەڵ مێردەکەی خۆت مەخەوە. لە ڕاستی دا بە ڕای هێندێکان تاوانی ژن و پیاو لەوە دایە بە یەکەوە دەخەون. ئەوان دەڵێن بۆ ئەوەی منداڵت نەبێ هەر ئەوەندە بەسە پاکی و پاك داوێنی بپارێزین؛ باشە: بەلاَم ئەمە گەلێ ئەستەمە لێکی جیا بکەینەوە کێ تاوانی هەیە و کێ نیەتی. وەرن با گشتمان پاکی بپارێزین و ببینە مرۆڤی پیرو پەککەوتە. ببینە هەزاران هەزار پیرە پیاو و پیرێژن لە سەر ئەم دنیایە. ببینە هەزاران هەزار پیرە

پیاو و پیرێژن کەزاوزێیان پێ خۆش نیە. لێرەدایە ڕەگەزی مرۆ بەرەو لەناو چوون دەچێ. وەك چیرۆکە زانستی – خەیاڵیەکان کە لە سەر ئەستێرەی مەریخ ڕوو دەدەن یان لەو شارە سەیرانەی کە لە بەر کۆنی و خراپی تێك دەتەپێن و تەنیا رووحەکان لەوێدا دەژین. رووحی گشت ئەو کەسانەی کە دەیانتوانی لە دایك بێن و نەبوون. رووحی ئەو منداڵانەی قەت لە دایك نەبوون. یان با گشتمان ببینە هاو جنس باز چونکە ئاکامەکەی یەکسان دەبێ: ئەستێرەیەك هەمو ئینسانەکانی پیرو داماو و پەك کەوتە و بێزار لە زاوزێ لەو شارە سەیرانەی لە بەر کۆنییان بەرەو وێران بوون دەچن و تەنیا رووحی ئەو منداڵانەی قەت لە دایك نەبوون لەوێدا دەژین...

لەوانەشە بە پیچەوانەوە بێ و بتوانرێ کەڵك لەم پیرانە وەربگیرێ. لە ڕۆژنامەیەك دا خوێندمەوە کە دەتوانرێ کۆرپەلە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر بگوێزرێتەوە. سەرکەوتنێکی بایولۆژی –– تیکنۆلۆژی! تۆوی پیتراو لە هێلکەدانەی ژن دەردێنن و لە هێلکەدانەی ژنێکی تردا دای دەنێن. دیارە بە ڕەزامەندی ژنەکە. ئەم تۆوە لە لای ئەم ژنە گەورە دەبێ. سەیرکە ئەگەر ژنێکی تر وە خۆی گرتبای، بۆ وێنە ژنێکی پیر کە لە نێو جێگەی مانەوەی دا ژان کێشان و عەزاب نەبێ. تۆ هەر لە دایك دەبووی و منیش تووشی ئەم ئازارە نەدەبووم. لە ڕاستی دا منداڵ دروست کردن کاری پیرەکانە. پیرەکان تاقەتی باشیان هەیە. لەوانەیە پێت بێ حوورمەتی کردن بێ بۆ زگی ژنێکی تر بگوێزدرێتەوە. بۆ زگێکی باش کە ساردی و گەرمی ڕۆژگاری چەشتبێ و قەت ئیرادت لێ نەگرێ. بۆ دەبێ پێت بێ حوورمەتی بێ؟ خۆ ژیانت لێ

ناستێنم. تەنیا ماڵێکی ترت بۆ دابین دەکەم. بم بووره وڕێنەی دەکەم. هۆیەکەی ئەوەیە کە ناجووڵێم و، نەجوولانیش عەسەبی و بەدخووم دەکا.

*** *** ***

ئەمڕۆ شتێکی خۆش روویدا تەلەفۆنیان کردو لە جێگە هاتمە دەر. پۆست چی بوو. بەستەیەکی پێ بوو کە لە لایەن دایکمەوە دەگەڵ نامەیەك کە ئیمزای باوکمی پێو بوو هاتبوو. چەند ڕۆژ لەمەوبەر بوونی تۆم پێ ڕاگەیاندن. پێم وابوو ئەمە ئەرکەو دەبێ ئەوان ئاگادار بکەم. لە ماوەی ئەم چەند ڕۆژەدا هەموو بەیانییەك بە حەژمەتەوە چاوەڕوانی ولامیانم دەکرد. پێم وابوو ولامێکی ناخۆش دەنێرنەوە بۆیە ترسم لە دڵ دا بوو. ئاخر ئەوان دوو مرۆن بە مۆدی کۆن، تۆ ئەمە دەزانی؟ بەلام ئەم نامەیە بە پیچەوانەوە بوو. ئەوان وێڕای سەر سووڕمانیان شادن و قەدەمت بەخێر هاتن دەکەن: " ئێمە ئیتر دوو داری وشك بووین و ، هیچمان پێ نیە فێری تۆی بکەین. ئێستا تۆ دەبێ ئێمە ڕێنوینی بکەی. ئەگەر بڕیارت داوە ئەمە دەگەیەنی بڕیارەکەی خۆت ڕاستە. ئەم نامەیە بۆیە دەنووسین ئامۆژگارییەکانت پەسند دەکەین. " پاش خوێندنەوەی نامەکە. بەستەکەم کردەوە. قووتوویەکی پەلاستیکی سپی چکۆلەی تێدا بوو کە جوتێك پێلاوی سپی چووکی تێدا بوون. چکۆلە و سووك و سپی. یەکەمین کەوشەکانت. لە سەر بەری دەست جێگەیان دەبۆوە؛ بگرە چکۆلەتریشن. کە دەستیان لێدەدەم ئەوکم پڕ دەبێ لە گریان و بێ تاقەت دەبم. بێ شك دایکمت خۆش گەرەك دەبێ. دوو دایکت دەبن، ئەمەش سەروەتە. خۆشت دەوێ چونکە ئەو پێی

وایە بێ بوونی منداڵ دنیا کۆتایی دێ. خۆشت دەوێ چونکە قەڵەو دڵسۆزە. زگێکی پان و نەرمی هەیە خۆشە لە سەری دانیشی؛ دوو دەستی گۆشتنی هەن تێیان دا ون دەبی. دەنگێکی هەیە دەڵێی زەنگوولەیە دەزرینگێتەوە. لە نەهێنی پێکەنینی نەگەیشتووم. بەلام پێم وایە لە ژیانی دا زۆر گریاوە. تەنیا ئەوانەی زۆر گریاون نرخی جوانیەکانی ژیان دەزانن و لە دڵەوە پێدەکەنن. گریان ئاسانە، پێکەنین سەختە. بە زوویی لەم ڕاستیە دەگەی. یەکەمین پێوەندیت دەگەڵ دنیا گریانێکی ناهومێدانە دەبێ. لە سەرەتا دا جیا لە گریان چی ترت لە دەست نایە. هەموو شتێك دەتگرێنێ. شۆق، برسییەتی، تووڕە بوون، حەوتوو، مانگەکان پێ دەچێ هەتا یەکەمین بزە بێتە سەر لێوانت و ئەوکت بە پێکەنین بلەرزێ. بەلام نابێ بێ هیوا بی کاتێ بزەت هات، کاتێ پێکەنیت هات دەبێ پێشکەش بە منیان بکەی: هەتا پێم بسەلمێنی کارێکی باشم کردوە کە لە بایلۆژی_ تێکنۆلۆژی کەڵکم وەرنەگرتووەو، زگی دایکێکی بە تاقەت و، باشتر لە خۆم نەکردە دیاری بۆ تۆ.

*** *** ***

وێنەکەتم کە دوو مانگانەیە لە رۆژنامە بڕیوە: وێنەی روخسارتە کە چل کەرەت گەورە کراوەتەوە و لە دیوارم داوە. لە سەر تەختەکەمەوە سەیری دەکەم. ئەفسوون و خولیای چاوەکانت بووم کە لە چاو جەستەت گەورەترن و کراوەن. ئەوان چی دەبینن؟ ئاو؟ تەنیا دیوارەکانی زیندانەکەت؟ یان ئەو شتانەی کە منیش دەیانبینم. شکێکی سەیرم کەوتۆتە مێشکەوە: شکی ئەوە چاوانت لە نێو زگمەوە

دەتوانن شت ببینن. لەوە كە بەم زوانە چاوانت لێك دەنێیتەوە دڵ تەنگم. لە قەراخ پێلوەكانت ماددەیەكی خەمیری لێ وەدەر دەكەوێ هەتا چەند ڕۆژی تر چاوانت پێكەوە دەنووسێنێ بۆ ئەوەی پارێزگاری لە ڕەشكێنەی چاوت بكا كە لە ماوەی گەشەو كامڵ بوون دایە. هەتا حەوت مانگی چاوت ناكەیتەوە بیست حەوتوو لە تاریكی ڕەها دا دەبی! مەخابن، بەلاّم لەوانەیە واش نەبێ؟ كاتێ هیچت بۆ بینین نیە باشترە گوێ بۆ قسەكانی من ڕادێری. هێشتا زۆر شت هەن پێت بڵێم و ئەم ڕۆژانە كە لە جێگەدا كەوتووم هەلێكی باشە. چونكە تەنیا كارم خوێندنەوەیە و سەیری تەلەفزیۆن دەكەم. لە هەمووان گرنگتر دەبێ تۆ ئامادەی ئەو ڕاستیە تالاّنە بكەم كە دێنە سەر ڕێت. بەمە هیوادار نیم تۆ ئیستا هەمووشتێك دەزانی. بەلاّم ڕوونكردنەوەی هێندێك شت گرانە. چونكە ئەگەر بۆ خۆت لە نێو ڕاستیەكانا بایەی شتەكانت باشتر هەست دەكرد و، دەتزانی ئەوەی دەوترێ چەندە پێچەوانەی ئەوەی ڕوودەدا یان دەیڵێن. ئەتۆ تەنیایی. تەنیایەكی سەربەرزانە. یەكەم ئەزمونت خۆتی. بەلاّم ئێمە لە بەرامبەر ئەزمونی خۆماندا بێ ئەژمارین: هەزاران هەزارئەزمون. ئەزمونی هەر یەكەمان پێوەندی بەوانی ترەوەو هەیە. شادیەكانمان، ئازارەكانمان،...

باشە با لێرەوەو دەست پێ بكەین. پێت ڕادەگەیەنم كە ئیتر لەم دنیایەی چاوت پێی دەپشكوێ بە تەنیا نابی. ئەگەر بتەوێ خۆت لە چڕوچاوی سەپاو، ئەوەی هەموو ڕۆژێ دەیبینیەوە، ڕزگاری بكەی سەركەوتوو نابی. لە دنیادا هیچ كەس بە تەنیا وەك تۆ ناتوانێ پێداویستیەكانی دەستەبەر بكا. ئەگەر هەوڵیش بدا شێت دەبێ دەنا لە

باشترین حاڵەت دا لە کارەکەیا تێك دەشکیٚ. جار جارە کەسێك پەیدا دەبیٚ خۆی تاقی دەکاتەوە. روو لە دارستان و دەریا دەکا، سوێند دەخوا پێویستی بە کەس نیە و پێی وایە ئیتر ئەوە دەست بەرداری دەبن و نایدۆزنەوە. بەلاٚم دەیدۆزنەوەو بگرە بۆ خۆشی دەگەڕێتەوە. بە تێك شکاوی دەگەڕێتەوە جێگەی خۆی هێلانەی مێروەکان، بۆ نێوان ددانی چەرخەکان: هەتا بە سەرگەردانیەوە و، بیٚ دەسکەوت بە دوای ئازادی دا بگەڕیٚ. لە سەر ئازادی قسەی زۆرت گویٚ لیٚ دەبیٚ لێرە لە لای ئێمە ئەم وشەیە بە ڕادەی وشەی ئەوین پێشێل کراوە. هەروەك پێشتریش باسم کرد لە هەموان زۆرتر پیٚشێلمان کردوە. پیاوی وا دەبینی لە بەر ئازادی سەرو ماڵیان تێدا دەبەن ئەشکەنجەکان تەحەموول دەکەن، ئامێز بۆ مەرگ دەگرنەوە. هیوادارم تۆش یەکێك بی لەوان: سەرەڕای ئەوەی کە بۆ ئازادی هەولٚ دەدەی و تێدا دەچی دەزانی واتایەکی وا وجوودی نیە، ئەوەی هەبووە تەنیا: خەونێك بووە، خەیاڵێکی لە دایك بووی بیرەوەری ژیانی پێش لە دایك بوونت، ئەو کاتەی ئازاد بووی، چونکە تەنیا بووی. دووبارەی دەکەمەوە ئەتۆ لە زگی منا زیندانی، دەزانم جێگەت تەنگە، بەلاٚم لەمە بە دواوەش لە تاریکی دا ژیان دەبەیتە سەر: بەلاٚم لەم تاریکیەدا لەم جێگە تەسکەدا ئەوەندە ئازادو سەربەستی کە قەت ئەم ئازادی و سەربەستیەت لەم دنیا پان و گەورەیەدا بە دەست ناهێنێتەوە. لە لای تۆ پێویست ناکا داوای لێبوردن و یارمەتی لە کەس بکەی. چونکە کەس لە لات نیە. ئاگاداری دیلیەکان نی. لێرە لەم دنیایەدا بە پێچەوانەوە هەزار ئاغاو و کوێخات هەن. من یەکەمین ئاغام. چونکە نەخوازراو لە ڕووی نەزانیەوە

زۆر شتت بە سەردا دەسەپێنم كە بۆ من باشن نەك بۆ تۆ. بۆ وێنە ئەم كەوشە چكۆلانە؛ من پێم جوانن. ئەی ئەتۆ چۆن؟ كاتێ دەپێت دەكەم دەگری و دەقیژێنی. دڵنیام توورەت دەكەم، بەلاّم بەم هەڵس وكەوتانە رادێی. رادێی وات لێ دێ ئەگەر كەوشەكان لە پێت نەبێ نازانی بڕۆی، خوی پێ دەگری. ئەمەش سەرەتای زنجیری یەخسیری دیل بوونت دەبێ. سەری ئەم زنجیرە بە دەستی منەوە دەبێ چونكە تۆ پێویستت بە منە. پێویستت بە منە بتشۆم نانت بدەمێ و لە ئامێزت بگرم و بت بەم بۆ گەڕان پاشان كە گەورەتر بووی بێ من دەڕۆی، بێ من نان دەخۆی، بێ من بڕیار دەدەی بۆ كوێ بچی و كەی دەموچاوت بشۆری. بەلاّم ئەو كاتەش شێوەی دیل كردنی نوێ دێنە گۆڕێ. ڕێنوێنی و ئامۆژگارییەكان، ترسی خۆت لەوەی نەمرەنجێنی كە كارێ بكەی پیچەوانەی ویستی من بێ. ماوەیەكی زۆری دەوێ هەتا بێڵم سەربەست بی وەك بێچوە پاساری كە كاتی باڵە فڕە دەبێ دایك و باوكی دەی هێننە گوێی هێلانەو، بەری دەدەنەوە. سەرەنجام ئەو ڕۆژە دەگا ئیزنت بدەم لە ماڵ بچیتە دەر ئیزنت بدەم لە چرای سووری سەر شەقام بپەڕیتەوە و، یارمەتیت دەدەم. بەلاّم ئەمە شتێك بە ئازادییەكەتەوە زیاد ناكا. چونكە تۆ دیلی ئۆگری و دڵسۆزیەكانمی. ئەو شتانەی كە پییان دەڵێن بەربەستی بنەماڵە. من بڕوام بە بنەماڵە نیە. بنەماڵە دروستكراوی دەستی ئەو كەسانەیە تەشكیلاتی ئەم دنیایەیان دامەزراندوە بۆ ئەوەی بە باشی بە سەری دا زاڵ بن ئەوان سوودێكی گەلێ زۆر لە گوێ ڕایەڵی و ئەفسانەكان وەردەگرن. مرۆ كاتێ بە تەنیایە باشتر پێ دەگاو كاتێ دەگەڵ خەڵكی ترە ئاسانتر مل بۆ قەزاو قەدەر

درێژ دەكا. بنەماڵە جیا لە میكرفۆنی نیزامی كە ئیزنت نادا بە ویستی خۆت بی شتێكی تر نیە و، پیرۆز بوونەكەی بوونی دەرەكی نیە. ئەوەی هەیە كۆمەڵێكن پێك هاتوو لە ژن و پیاو كە وا داندراوە هاو ناوبانگ بن و لە ژێر یەك سێبەردا بژین: ئەویش زۆرتر لە بەر بێزاری و ناڕازی بوون لە یەكتری. سەرەڕای ئەمانەش هێندێك پێوەندی هەن وەك ئەو دارانەی لە بەرامبەر گەردەلوول دا خۆ رادەگرن لە نێو ئێمەدا ڕەگ و ریشەیان داكوتاوەو، وەك برسییەتی و تینویەتی حاشایان لێ ناكرێ بە هەموو هێزو ئیرادەو ژیاریمانەوە لە دەستیان رزگاریمان نابێ. پێت وایە لە بیرت چۆتەوە، بەلاّم ڕۆژێكی سەیر دەكەی سەر لە نوێ سەریان هەڵدوەتەوە هەتا بێ بەزەییانەتر لە هەر دوژمنێك پەتی خنكانیان لە مل بكەن و بیان خنكێنن.

سەرەڕای ئەو كۆیلەیی و دیلیانەی باسمان كردن، گەلێ جۆر كۆیلە بونی تریش دێنە سەر ڕێت: كۆیلە بوون لە جۆری دانیشتووانی شارە مێرووەكان. خوو و، یاساكانیان. لە عەقڵ دا ناگونجێ ناتوانی لاسای عادەتەكانیان بكەیەوە و، وەك وان رێز لە یاساكانیان بگری. ئەم كارەی مەكە ئەمەی والێبكە،... ئەم دۆخە كاتێ تەحەموول دەكرێ كە لە نێو خەڵكێكی دڵسۆز دا بژی كە شارەزاییان لە چەمكی ئازادی هەیە؛ بەلاّم كاتێ لە ژێر كۆت و زووڵمی ئەو زاڵمانەدا دەژی كە ناهێڵن تەنانەت بیر لە ئازادی بكەیەوە، ئیدی لێرەدایە ژیان دەبێتە دۆزەخ. یاسا سەپێنراوەكان تەنیا یەك قازانجیان هەیە: بەرەنگار بوونەوەیان لە ڕێگەی مەرگەوە. بە پێچەوانەوە یاسای خەڵكی دڵسۆز ڕێگەی دەرباز بون پیشان نادا چونكە خۆت رازی دەكەی كە پەسند كردنیان كارێكی

باشە. لە هەر نیزامێك دا بژی ناتوانی بەرەنگاری ئەو یاسایە بكەی كە تێیدا هاتووە بە هێزترین و بێ رەحم ترین هەردەم دەبێ سەركەوتوو بێ. لەوەش سەختتر، ناتوانی دژی یاسایەك بوەستی كە دەڵێ بۆ نان خواردن دەبێ پارە بدەی بۆ خەوتن دەبێ پارە بدەی. بۆ خۆ گەرم كردنەوە لە زستان دا دەبێ پارە بدەی و، بۆ ئەوەی پارەت هەبێ دەبێ كار بكەی. سەبارەت بە پێویستی كار، سەبارەت بە خۆشی كار، سەبارەت بە رێزی كار، گەڵێ چیرۆكت گوێ لێ دەبن؛ قەت بڕوایان پێ مەكە. ئەم درۆیانە هی ئەو كەسانەیە سازمانی دنیایان دارشتووە. كار بێگارییە، ئەگەر حەزیشت لێ بێ. هەمیشە بۆ كەسێكی تر كار دەكەی نەك بۆ خۆت. هەمیشە ماندوو بێ تاقەتی و خۆشی رووت تێ ناكا. قەت وا نابێ حەزت لە كار بێ ئەگەر هەڵكەوت بۆ كارەكەت كارت بە كەس نەبوو، وەك كێڵانی زەوی دوبارە پێویست بە هەتاو و بارانە و، وەرزەكان كارەكەت بۆ دیاری دەكەن. كەواتە قەت هەڵناكەوێ سەربەست بی. ئەگەر هوونەرمەند بی كە هەناسەیەكی سەربەستی و ئازادی تێدایە چارەت نیە دەبێ وردە فەرمایش و سووكایەتی پێكردنی هێندێكیان قەبووڵ بكەی. لەوانەیە لە رابردوویەكی گەڵێ دوور ئەوەندە دوور كە بیر نایەت كەی بووە ئاوا نەبووبێ و، كار وەك رێ و رەسمێك و، شادی گێران بووبێ. ئەو كاتە حەشیمەت كەمتر بوو دەتتوانی خۆ لە كار لا بدەی. ئەتۆ هەزار و نۆسەدو حەفتاو پێنج ساڵ پاش پیاوێك لە دایك دەبی كە ناوی مەسیحە. ئەو پیاوەی بۆ خۆی سەدان هەزار ساڵ لە پاش پیاوێك لە دایك بوو كە كەس ناوی نازانێ و ، لە سەردەمی ئێمەش دا هەر بەم رواڵەتە دەبێ. سەرژمێرییەكی نوێ دەڵێ ژمارەمان

بۆتە چوار ملیارد. ئەتۆ هەنگاو دەنێیتە ئەم کۆمەڵەیە. بچکۆلە: سەد خۆزگە بە خۆت بە تەنیا چێژ لەو تەنیاییەی وەردەگری کە تێیدای.

*** *** ***

سێ چیرۆکم بۆ نووسیوی. لە ڕاستی دا نەم نووسیون چونکە بەم حاڵە کە راکشاوم ناتوانم بنووسم، بەلاّم لە بیرم دا گەلاّڵەم کردون. یەکەم دانەیانت بۆ دەگێرمەوە. هەبوو نەبوو کچۆلەیەکی چکۆڵە هەبوو، خولیای داری ماگنولیا بوو بوو. ماگنولیا یان لە نێوەڕاستی حەوشە دا چاندبوو و، کچۆڵەکە بەیانی هەتا ئێوارەێی بە سەیر کردنی ئەم دارە تێپەر دەکرد. لە قاتی سەرەوەڕا سەیری دەکرد. چونکە لە قاتی سەرەوەی ئەو ماڵە دا دەژیا کە بە سەر حەوشەکەدا زاڵ بوو. کچەکە لە تەنیا پەنجەرەیەك کە رووی لەم لایە بوو سەیری دارەکەی دەکرد. ئەو بۆ سەیر کردنی ماگنولیا ناچار بوو چرپایەك لە ژێر پێی دانێ بۆ ئەوەی بگاتە پەنجەرەکە. کاتێ دایکی ئەمەی دەزانی هاواری دەکرد: " خودایە گیان کچەکەم نەکەوێتە خوار! " ماگنولیا گەورە بوو، لقی گەورەی هەبوون و، گوڵی گەورە کە وەك تارای خاوێن کرابوونەوە بە لقەکانەوە بوون؛ کەس ئەم گولاّنەی لێنەدەکردنەوە چونکە کەس دەستی نەدەگەیشتنێ. بۆیە گوڵەکان هەتا سیس و زەرد دەبوون و بە سووکە بایەك هەڵدەوەرین بە لقەکانەوە دەمانەوە. کچۆڵەکە لە بیری ئەوەدا بوو ئاخرەکەی کەسێ هەڵدەکەوێ گوڵێکی لێ بکاتەوە کە هێشتا سپییە، لەم بیرانەدا نقووم لە قەراخ پەنجەرەکە وەستابوو! قۆڵی لە قەراخ نەردەی پەنجەرەکە و چەنەگەی لە سەر قۆڵی بوو. لە چوار دەوری ئەم خانووە خانووی تری لێ نەبوون. تەنیا دیوارێکی بەرزو

راست بوو چوار دەوری باخەکەی دەگرت و، دەگەیشتە سەیوانێك کە جـل و بـەرگی شـۆراو بـە تەنافێکـەو هەڵواسـرابوون. جـل و بەرگــە هـەڵخراوەکان بە با، وە شـەقە شـەق کـەوتبوون پـێ دەچـوو وشـك بـوو بوونەوە. لەو کاتەدا ژنێك هات و لێی کردنەوە و خستنیە زەمبیلەیەك و ڕۆیشت. بەڵام ڕۆژێکیان هەمان ژن هات و لە جیاتی لێکردنەوەی جل و بەرگەکان نیگای لە مەنگولیا ڕاما دەتگوت دەیـەوێ یـەکێك لـە گوڵـەکان لێبکاتـەوە. ماوەیـەکی زۆر لـەوێ مایـەوە، لــە بـیرو خـەیاڵ ڕۆچووبـوو، جلـەکان دەشـەکانەوە لـەم مابەینـە دا پیـاوێك هـات و مـاچێکی کـرد. ئەویش وڵامی ئەم ماچەی دایـەوەو و کەوتنـە سـەر عـەرز و لێك ئالآن. ماوەیـەکی زۆر هـەوڵیان دا، هــەتا شـەکەت و تـێر ئـاوبوون و، خـەویان لێکەوت. کچۆڵەکە سەری سووڕ مابوو. ئەو نەیزانی بۆچی ئەو دووانـە لـە جیـاتی ئـەوەی لـە بـیری لێکردنـەوەی گـوڵی ماگنولیـادا بـن خــەو بردبوونیەوە. بە لە سەرەخۆییەوە چاوڕوانی لە خەو هەڵستانیان بـوو کـە پیـاوێکی تـر هـات و زۆر تـووڕە بـوو. قســەی نــەدەکرد بــەڵام تووڕەییەکەی دیار بوو، چونکە کەوتە گیانی ئەم دووانە. لە پێش دا دوای پیاوەکە کەوت. پیاوەکە بـۆی دەرچـوو. پاشـان گەڕایـەوە سـەر ژنەکە؛ ژنەش بە نێو جل و بەرگەکان دا رایکرد پیاوەکە دوای کەوتوو گرتی. وای بەرز کردەوە دەتگوت قوورسایی نیـە و لـە عـەرزی ڕاکێشـا: کەوتە سەر ماگنولیا. زۆری پێچوو هـەتا ژنەکە گەیشتە ماگنولیا و لـە کۆتایی دا بە دەنگێکی نادیارتر لە کەوتنە سەر عەرزی گوڵـە زەردەکـان گەیشتە ماگنولیا. لقێك شکا. لـەو کاتـەدا لقەکە شکا ژنەکـە گوڵێکـی لێکـردەوە. گوڵەکـەی لێکـردەوەو جوڵانـی نـەما، گوڵەکـەی بـە دەسـتەوە

بوو. کچۆڵە کە بانگی دایکی کرد و گوتی: " دایکە، ژنێکیان خستۆتە سەر ماگنولیاو، ئەویش گوڵێکی لێکردۆتەوە. " دایکی بە پەلە خۆی گەیاندێ، هاواری کرد ژنەکە مردوە. لەو رۆژە بە دواوە کچەکە هاتۆتە سەر ئەو بڕوایە، بۆ لێکردنەوەی گوڵێك، ژنێك دەبێ بمرێ.

ئەو کچە من بووم و، خوا نەکا تۆش وەك من فێر بی کە سەرکەوتوو، ئەوەی براوەیە، هەمووکات بەهێزترین و بێ بەزەییترین دەبێ. خودا بکا ئەوەی وەك من لە تەمەنی لاوی دا فێر نەبێ و لە هەموان گرنگتر ئەوە بزانی کە ژن یەکەمین کەسە کە تاوانی ئەو راستیەی دەداتەوە. بەڵام بێهودە ئەم ئاواتە بۆ دەخوازم. ئاواتت بۆ دەخوازم کە زوو سەردەمی منداڵی یان سەردەمی خەون و خەیاڵەکان تێپەر بکەی. دەبێ لە ئێستەوە ئامادەت بکەم بەرگری لە خۆت بکەی و بە هێز تر بی لەوەی فرێت دەنە سەر دار. ئەوە ئەوی تریانە دەبێ لە سەر باڵکۆنەکەوە بکەویتە ژێرەوە. بە تایبەتی ئەگەر ژن بی. ئەمەش یاسایە بەرێوە دەچێ: لە هیچ شوێنێك نەنووسراوە بەڵام ئیجبارە. یان ئەمن یان ئەتۆ. یان خۆم رزگار دەکەم یان تۆ خۆت رزگار دەکەی. ئەمانەی بنەمای ئەم یاسایەن. ئاگادار بە ئەمە لەبیرنەکەی لەم دنیایەدا، هەر کەسەی یەکێك دەچەوسێنێتەوە. ئەگەر وانەکەی تێدا دەچی. گوێ بەم کەسانە مەدە دەڵێن باشترین لە نێو دەچی. ئەوەی لە نێو دەچێ لاوازتر ینە و، ئەوەی بە پێی زەرووڕەتە باشترین نیە. من قەت نەموتووە ژنان لە پیاوان باشترن، یان شایانی ئەوەن لە بەر رووح سوکیان نەمرن. رووح سووکی یان بەد خووی گوێیان پێ نادرێ: لەم جیهانەدا ژیان پێوەندی بەم شتانەوە نیە. لە جیهاندا جەخت لە سەر

هێزەكانی دەمارگرژی دەكرێ. مانەوە دەمار گرژییە. ئەتۆ پێڵاوی چەرمی لە بەر دەكەی چونكە یەكێكی تر مانگای سەر بڕیوە و، كەوڵی كردوە. هەتا پیستەكەی بۆ پێڵاو بەكار بێنی. ئەتۆ پاڵتۆی پێستی دەبەر دەكەی چونكە كەسێك سەدان حەیوانی كووشتوە هەتا پێستەكەیان بەكاربێنی. ئەتۆ جگەری مریشك دەخۆی چونكە یەكێك سەری ئەو جووجەڵانەی بریوە كە ئازارێكیان نیە. ئەێستا ئەمەش راست نیە چونكە ئەوانیش ئازاریان بۆ شتی تر هەبووە: كرمیان خواردوە كە بێ ئاگا بەرەو كاهوو چوون بیخۆن. هەر زاڵمەی زەواڵێكی هەیە هەر یەكەی یەكی تری بۆ پەیدا دەبێ بی كوژێ یان پێستی لێبكاتەوە بۆ ئەوەی بۆ خۆی بمێنێتەوە: لە ئادەمیزادەوە بگرە هەتا ماسی. ماسییەكانیش یەكتری دەخۆن. گەورەكان گچكەكان دەخۆن. باڵندەكانیش مێشولەكان. هەتا ئەو جێگەیەی من ئاگام لێیە، تەنیا دارو گیا هیچ شتێك بە ددان هەڵنالووشن: لە ئاوو هەواو خۆر كەڵك وەردەگرن. بەڵام رووددا ئەوانیش ئاوو هەوا و خۆر لە یەكتری بدزن و، یەكتری بخنكێنن. ئایا بە ڕاستی پێویستە تۆ، تۆ كە بێ كوشتنی هیچ كەسێك دەژی خۆراك دەخۆی و خۆت گەرم دادەپۆشی دەگەڵ كارەساتی ئاوا ئاشنا بی.

*** *** ***

ئەمەش چیرۆكێكی تر. رۆژێك لە رۆژان كیژۆڵەیەكی چكۆلە هەبوو كە حەزی لە شكولات بوو. بەڵام هەتا زورتر حەزی لێ بوو كەمتر دەیخوارد ، دەزانی بۆچی؟ چونكە پێشتر داوای هەرچەندەی كردبوو دابوویانێ. ئەمە لە كاتێك دا بوو لە ماڵێكی دا دەژیا كە ئاسمان لە

هـەموو پەنجەرەکانیـەوە ڕێگـەی ژووریـی هــەبوو، بــەڵام ڕۆژێکــی لــە ماڵێکدا لە خەو هەڵستا بیّ ئاسمان و شکۆلات بوو. لە پەنجەرەکانیەوە کە بە بنــی میچێکـەوە نووسـابوون و، وەك زینـدان بـە میـل تـەندراون بوون، تـەنیا هـاتووچۆی لاقەکان دەبینران. سەگەکانیش دەبینـدران و، ئەمـەش جێگـەی شـوکر بـوو چونکـە هـەر نـەبیّ هـەمو لەشـیان دەبیـنرا. بەلاّم سـەگەکان پـەلیان هـەڵدێنا و بـە میلـەکانیان هـەڵدەمیزت، دایکـی کچۆڵەکە بە گریانەوە دەیوت: " ئـەی هـاوار لـێرە نـا ! لـێرە نـا! " جیـا لەمانـەش دایکـی هەمیشـە دەگریا. بە زگـە گەورەکەیـەوە کـە لـە پێـش بەندەکەش هـاتبووە دەریّ و لـە گـەلّ کەسێکی قسـەی دەکـرد: " ئـەتۆ لەمـە خـەراپترت بـۆ هەڵنــەدەبژێردرا ! " لـێرەدا بـاوکی کچەکـە، کـە لـە جێگەکەدا کەوتبوو بە پژمە پژمەوە، کە هەتا سنووری مـەرگی دەبرد، ولاّمی دەدایەوە. باوکەکە بە روخسارێکی زەردو، چاوانی غەمین هەموو رۆژیّ لـە تەختەکەدا بـە سـەر دەبرد. بـە حیسابی کچەکە تـەواو بوونـی شـکۆلات هاوکـات دەگـەلّ نەخۆشــی بوونــی بـاوکی و ، کێشـانەوەی شـتەکان بـۆ ئـەم ماڵـە – بـە کورتــی، هاوکـات دەگــەلّ بــیّ پــارەیی – روویدابوو. بـۆ ئـەوەی بژێویـان دابین بکـەن دایکـی کچەکـە کارەکـەری خانمۆڵەیەکی جوانی دەکرد، کە هەردووکیان بە " تۆ " یـەکتریان بـانگ دەکـرد. پورێکـی دەوڵەمـەند بـوو دایمـە لیباسـی دەگۆڕیـن. تەنانــەت دەیگووت بۆ هەر دەستە لیباسێك ساکی تایبەتی هەیە و هـەر ساکەش جووتـە کەوشـێکی تێدایـە. ماڵەکەی بە سـەر روبـاردا زالّ بـوو و هـەموو ئاسمـانی شـار لـە پەنجەرکانیــەوە ڕێگــەی ژوورەوەیــان هــەبوو. بــەم حاڵەشـەوە خـانمـە جوانەکە لـە ژیـانی رازی نـەبوو و، هـەر بۆڵـەو ناڵــەی

دەهات: دەینالاند ئەگەر كلاوێكی لێ نەهاتبا. گازندەو گلەیی هەبوو ئەگەر كارەكەرەكەی ئیزنی یەك مانگەی وەردەگرت و دەچووە لادێ و زۆری پێ دەچوو. بەم جۆرە دایكی كچە چكۆڵەكە بوو بووە جێگری كارەكەرە سەرەڕۆكە: گشت رۆژێ لە كات ژمێر نۆ هەتا یەكی پاش نیوەڕۆ كاری نێو ماڵی بۆ دەكرد. هەرلە بەر ئەم كارە بوو لە مێردەكەی دوور دەكەوتەوە. كچەكەی دەگەڵ خۆی دەبردە گەشت و گەڕان و دەیگوت لەوە باشترە لە لای پیاوێك بی بۆرییەكانی هەوای كون بووە. بە پێیان دەیبرد. سەفەرێكی درێژ لە كۆڵانە بێ كۆتاییەكان. لە بەر خۆیەوە دەیوت ئەمجارەیان دەبێ لە گەڵ كامە بەدبەختی خانمی نوێ هاو دەردی بكا و پێش لە دەرگەدان لە بەر خۆیەوە دەیگووت "بە غیرەت بە! " لە وڵامی زەنگی دەرگادا دەنگێكی بێ حاڵی گوێ لێ دەبوو و، پاشان هەنگاوی بێ تاقەت تر لە دەنگەكەی دەبیست. پاشان دەرگەكە دەكرایەوە و لیباس خەوێكی درێژی سپی جاری واش هەبوو ئاسمانی و گۆشتی وەدیار دەكەوت. كاتێ دەچوونە ژوور بە سەر فەڕشی جۆراوجۆردا تێپەڕ دەبوون. پاشان دایكی كچەكە، كچەكەی وەك بەستەیەك لە سەر چرپایەك دادەنا و پێی دەگوت شەیتانیان نەكا و قسان نەكاو كەس ئازار نەدا. ئەو كاتە دەچووە ئاشپەزخانە خەریكی شتنی قاپەكان دەبوو. خانمەكەش لە سەر مۆبلێكی پان دەبۆوە و جگەرەكەی كە بە مۆدنەیەكی دارەوە بوو دەیكێشا و، خەریكی خوێندنەوەی رۆژنامە دەبوو. بە رواڵەت هیچ كارێكی نەبوو. كچە چكۆڵەكە نەیدەزانی بۆچی بۆ خۆی قاپەكان ناشوات و لە دایكی دەوێ بەم زگە گەورەیەوە قاپەكانی بۆ بشوات.

ئەورۆژە ناڵە ناڵی خانمی جوان لە سەر پارە بوو. کاتێ دایکی کچەکە قاپەکانی دەشت دەستی بە پرتەو، بۆڵە کردبوو. کاتێ ژنەکە ژووری میوانی پاك دەکردەوە درێژەی بە گلەیی و گازندەکەی دا. هەر دەیگووتەوە: " کچەکە تۆ دەزانی نایەوێت زۆرترم پێ بدا. " کاتێ دایکی کچەکە وڵامی دایەوە:" ئەگەر من پارەییەکی وام هەبا خۆم لە جێی شاهزادەیەك دادەنا." توورە بوو وتی: " ئەمەندە ناکاتە پارە تاکسییەکەشم، ئەتۆ ناکرێ خۆت بێنیە ریزی من! "دایکی کچە کە سوور هەڵگەڕا و بە بیانووی خاوێن کردنەوەی فەرشەکە هاتە سەر چۆکان و سەری داخست. کچەکە هەستی بە ئازارێك لە گەرووی دا کرد. دەیویست ئەو فرمێسکانەی چاوانی دەبرژاندەوە بسرێتەوە کە سەرنجی بۆ لای هێندێك شتی زێرین کە لە بەر هەتاورا دەدرەوشانەوە راکشا: شیشەیەکی جێ شکولاتی پڕ لە شکولات. بەڵام شکۆلاتی ئاسایی نا. شکۆڵاتی زۆر گەورەتر لەو شکۆلاتانەی لە ڕۆژانی رابردووی ماڵی پڕ ئاسمان لە بیری بوو. ئازارەکەی بیر چۆوەو دەمی پڕ بوو لە ئاو کە تامی شکۆلاتی دەدا. دایکی زانی. چاوە مورەیەکی لێ کرد هەتا بزانێ ئەگەر داوا شتێکی بکا پەشیمان دەبێتەوە! کچەکە زانی بە ئەدەبەوە سەیری میچی ژوورەکەی دەکرد. هەروا سەیری میچەکەی دەکرد خانمە جوانەکە هەستاو چووە باڵکۆن و خەریکی لاواندنەوەی مووچی دەستی بوو! لە خوار ئەم باڵکۆنە باڵکۆنێکی گەورەتری لێ بوو. لە سەر ئەو باڵکۆنە دوو منداڵی دەوڵەمەندی لێبوون. کچەکە ئەمەی دەزانی چونکی جارێکیان بینی بوونی و دەیزانی دەوڵەمەندن چونکە جوان بوون. لەو جۆرە جوانیەی ئاغای

دایكی هەیبوو. خانمەكە خەریكی لاواندنەوەی دەستی بوو چاوی بە كچەكان كەوت. روخساری گەشایەوە و بزەی هاتێ. لێیان چووە برەوتر: " سلاو كۆترە جوانەكانم، ئەمرۆ چۆنن؟ " پاشان وتی: " بوەستن! شتێكتان بۆ دێنم! " هاتەوە ژووری شوشەی شكۆلاتەكانی هەڵگرت. سەرەكەی لابرد و بە لە سەرەخۆیی چووە باڵكۆن و شكۆلاتی بۆ خوارەوە باراندن. شكۆلاتی بۆ داویشتن و دەیگوت: " شكۆلات بۆ كۆترە جوانەكانم. شكۆلات بۆ كۆترە جوانەكانی من! " بەم جۆە زیاتر لە نیوەی شیرنیەكەی بۆ هاویشتن. پاشان شكۆلاتەكانی لە سەر جێگەی خۆی دانانەوە. شكۆلاتێكی هەڵگرت و كاغەزی زێرینی لێكردەوەو بە لە سەرەخۆییەوە لە كاتێك دا خودا دەیزانی لە بیری چی دایە شكۆلاتەكەی نایە دەمیەوە. خواردی. كچەچكۆلەكەش سەیری دەكرد.

لەو رۆژەوەیە شكۆلاتم بۆ ناخورێ. ئەگەر بیخۆم دەیهێنمەوە. هیوادارم تۆ شكۆلاتت پێ خۆش بێ، چونكە دەمەوێ دنیایەكت شكۆلات بۆ بكرم. دەمەوێ سەر تا پێت لە شكۆلات بگرم. هەتا لە جێگەی من، لە جیاتی هەستی رشانەوەو، ئەو زوڵمەی كە قەت لە بیرم ناچێ و بۆتە رق لە دڵما، شكۆلات بخۆی. تۆ هەروەها كە دەگەڵ دەمار گرژی ئاشنا دەبی تامی زوڵمیش دەچێژی: بۆ ئەمەش دەبێ خۆت ئامادە بكەی. باسیی ئەو زووڵمە ناكەم بە مەبەستی خواردنی مریشك یان سەر برینی حەیوانێك بۆ پێستەكەی یان كوشتنی ژنێك لە مەڕ تەنبێ كردنی دەیكەن. مەبەستم ئەو زووڵمەیە ئەوەی هەیەتی دەگەڵ ئەوەی نیەتی لێك جیا ناكاتەوە. زووڵمێك كە تامی ژار لە دەمدا بە جێ

دیڵیٚ؛ له ساتێکا دایکی زگ پڕ خەریکی خاوێن کردنەوەی فەرشێکی ترە. نازانم چۆن ئەم کێشەیە چارەسەر بکەم. ئەوانەی هەوڵیان دا ئەم کێشەیە چارەسەر بکەن تەنیا توانیان ئەوەی فەرش دەماڵیٚ بیگۆڕن. له هەر نیزامێك دا له دایك بی، له سەر هەر ڕێبازێك بیٚ، هەمیشە کەسێك هەیە فەرشی یەکی تر دەماڵیٚ، هەمیشە کچێکی چکۆڵە هەیە له بەر ئەوەی حەزی له شکۆڵاتە سووکایەتی پیٚ دەکریٚ. قەت ڕێبازو نیزامێك نادۆزیتەوە بتوانیٚ دڵی ئینسانەکان بگۆڕیٚ و ڕق له دڵی له نێو بەریٚ. هەر کەسێکی پێی وتی: " له لای ئێمە جۆرێکی ترە. " له وەڵامی دا بڵیٚ: درۆزن. ئەمجا پێی بڵیٚ، پێت بسەلمینیٚ له وڵاتی وی دا خواردنی تایبەتی دەوڵەمەندو هەژار لێك جیا نین. زستان وەرزی تایبەت بە دەوڵەمەندە. ئەگەر دەوڵەمەند بی سەرما دەبێتە یاریەك ئەگەر پاڵتۆیەکی پێست بکڕی و خۆت گەرم داپۆشی و بچی بۆ خلیسکە بە ئیسکی. بە پێچەوانەوە ئەگەر هەژار بی. سەرما دەبێتە بەڵاو له دیمەنی جوانی بەفری سپی بێزار دەبی. بچکۆلە بەرابەری تەنیا لەو جێگەیە هەیە کە تۆی لێی: وەك ئازادی. بەڵام ئایا بە ڕاستی پێویستە کە تۆ له خزمەتی کەس دانی بێی و بەرەو ڕووی ئەم گشتە بیٚعەداڵەتیە ببیتەوە؟

*** *** ***

نازانم ئەمە چیرۆکە یان نا، بەڵام هەر چۆنێکی بیٚ بۆت دەگێرمەوە. ڕۆژو ڕۆژگارێکی کچۆڵەیەکی چکۆڵە هەبوو بڕوای بە داهاتوو هەبوو. هەر کەسێکیش دەیگەیشتیٚ دەرسی بڕوای بە داهاتوو فێر دەکرد و پەند و ئامۆژگاریان دەدایە کە داهاتوو باشترە. کاتیٚ قەشە پەیامی

بارەگای خودای بە مژدە دێنا، هەر ئەمەی پەسند دەكرد. قوتابخانە فێری دەكرد كە بە شەریەت پێش دەكەوێ. لە قوتابخانە پێیان دەگوت بەشەر لە پێشدا لە ئەشكەوتەكان دا ژیاوەو، پاشان نیشتەجێی ماڵی ساردو سڕو بێ كوورە بوون و دواجار دەستیان وە خانوو بە " گەرمی نێوەندی " ڕاگەیشت. ئەوانیش وانەی داهاتوویان بە گوێدا دەخوێند. باوكی نموونەی مێژووی بۆ دێنایەوە هەتا پێی بسەلمێنێ كە ستەمكاران ئاخرەكەی ژێر دەكەون، ئەویش پێرەوی لەم بۆچونە دەكرد. كچەكە هەر زوو بڕوای بە قەشە نەما. ئەو داهاتووەی قەشەكان باسیان دەكرد مەرگ بوو. كچەكەش لەوە كە پاش مەرگی لە میوانخانەیەكی ڕازاوە بە ناوی بارەگای خواوەندی بژی كە نە گەرمای دەبوو نە سەرما بڕوای پێی نەبوو. بڕوای بە بۆچوونی قوتابخانەشی هەر بەم جۆرە لە بیر بردەوە. ئەویش لە زستانا دەست و لاقەكانی سەرمایان بردو بوون بە برین. بەڵێ كارێكی جوان بوو مرۆ لە ئەشكەوتەوە بگاتە ماڵی گەرمی نێوەندی: بەڵام ماڵی ئەوان گەرمی نێوەندی نەبوو. تەنیا دڵنیایەكی كوێر كوێرانەی كە باوكی هەیبوو پاراست بووی. باوكی پیاوێكی ئازاو، بوێربوو و، توونـد بوو. بیست ساڵ بوو دەگەڵ ستەمكارانی ڕەش پۆش شۆڕشی دەكرد و، هەر جارەی ئەشكەنجە و ئازاریان دەدا بە دلێری و سەر سەختیەوە دەیگووت: " داهاتوو هەر دێ. " ئەو كاتە كە شەڕ هەبوو. پێدەچوو كە ستەمكارانی ڕەش پۆش سەر دەكەون. بەڵام ئەو سەری ڕادەوەشاند بە ئازایەتی و خۆڕاگرییەوە دەیگوت: " داهاتوو هەر دێ. "

کچەکە لە مەڕ شەوێك لە شەوەکانی مانگی ژووئیە بڕوای بە قسەکانی باوکی هێنا. ئەو شەوە ستەمکارەکان وە دەرنرابوون و پێدەچوو شەڕ تەواو بووبێ و ئاخرەکەی " سبەی " هات: بەلاّم مانگی سیپتامبر کە هات ستەمکارەکان گەڕانەوە. ئەوان دەگەڵ ستەمکارانی نوێ کەبە ئاڵمانی دەدوان گەڕانەوە. شەڕەکە توندتر بوو. کچەکە هەستی کرد خیانەتی پێکراوە. داوای روونکردنەوەی لە باوکی کرد. باوکی ولاّمی دایەوە، " داهاتوو دادێ. " و، کچەکەی بەمە رازی کرد کە داهاتوو ئەوەندە دوور نیە. چونکە تەنیا ئەوان چاوەڕوانی نین: هاورێکان لە رێدا بوون ئەرتەشێکی دۆست بە ناوی " هاوپەیمانەکان ". بەیانی ئەو ڕۆژە شاری کچەکە بە دەستی هێزی "هاوپەیمانەکان" بۆردوومان کرا. تەنانەت بۆمبێك لە بەر ماڵی ئەوان تەقیەوە. کچەکە سەری سوور مابوو. ئەگەر ئەوانە دۆستن بۆ کارێکی وا دەکەن؟ باوکی لە ولاّمدا وتی بە داخەوە دەبێ کارێکی وا بکەن ئەمە هیچ لە هاوپەیمانیەتیەکەیان کەم ناکاتەوە و، بۆ سەلماندنی ئەم قسەیە کچەکەی بردە لای دوو کەس لەوانەی بۆمبیان هاویشتبوو و لە زیندانی ستەمکارانەوە رایانکردبوو. باوکی بۆی روون کردەوەو، لە کچەی گەیاند دەبێ یارمەتی ئەمانە بدەن چونکە داهاتوو ئامانجی هاوبەشیانە. کچەکە قەناعەتی کرد. دەگەڵ باوکی کە لە بەر ئەوان مەترسی لە دار دانی خستبووە سەر خۆی حەشاریان دان و خواردنیان پێ دان و بە رێی لادێیەکی ئەمینیان کردن. پاشان کچەکە بە لە سەرەخۆیی چاوەڕێی ئەو ئەرتەشەی دەکرد، دەبوو داهاتوو دەگەڵ خۆیان بێنن. ئەو هێزە هەرنەدەگەیشت. حەوتوو، مانگەکان رابوردن

دەگەڵ چاوەروانی دا ئینسانەكان لە ژێر ئەشكەنجەو بە بۆمبی ناپاڵم و گولله باران كردن دا دەمردن و، ئەو دواڕۆژە كە دەبوو بێ تەنیا خەو نەبێ چی تر نەبوو. باوكی كچەكە گیراو كەوتە بەر ئەشكەنجەو ئازار. كچەكە بۆ زیارەتی باوكی چووە زیندان، بەلاّم نەیناسیەوە. روخساریان وا لێ كردبوو نەدەناسرایەوە. سەرەڕای ئەمەش لە زیندانیش دا بە كچەكەی دەگوت " داهاتوو دێ، داهاتوویەكی بێ سووكایەتی. " ئەو قسەی دواییی بۆیە كرد، ئەوەندەیان ئەشكەنجە كردبوو روخساری نەدەناسرایەوە. سەرەڕای ئەوەش دەنگێك سرنجی راكێشا. دەنگێك كە دەیگوت " داهاتوو هەر دێ، داهاتوویەك سووكایەتیتێدا نیە. "

ئاخرەكەی داهاتووی وەعدە پێدراو گەیشت. بەیانییەكی رۆژێك لە رۆژەكانی مانگی ئووت بوو. شەوی پێشتر شار بە خەست و خۆڵی بۆمباران كرا. پردەكان رووخابوون شەقام و جادەكان سەرو ژێر بوون و، حەشامەتێكی زۆرو بێ تاوان كوژرابوون. سەرەنجام كازیوەی بەیانی هاواری ناقووسەكانی كلیسا هاوپەیمانانی وەخۆ هێنایەوە. فریشتە یونیفۆرم دەبەرەكان، شادو بە بزەوە بە سەر فەرازی بەرەو پێش دەچوون. خەڵك بۆ بینینیان رایاندەكرد و دەچوونە پێش و گوڵ بارانیان دەكردن. هاواریان دەكرد و سوپاسیان دەكردن. هەمووان سوپاس و رێزیان ئاراستەی باوكی كچەكە دەكرد كە ئازاد بوو بوو. ئەویش روناكی ئیمان لە چاوانی دا دەدرەوشایەوە. پاشان نەفەرێك لێی نزیك بۆوە و پێی وت بە زوویی خۆی بە نێوەندی فەرماندەیی هاوپەیمانان بگەیەنێ، لەوێ روداوێكی ناخۆش روویدابوو. باوكی كچەكە بە راكردن بەرەو ئەوێ چوو لە رێگەدا لە بەر خۆیەوە دەیگوت

دەبیٚ چی روویدابیٚ. ئەم رووداوە ناخۆشە دیمەنی پیاویٚك بوو لە سەر زگ لە سەر چەمەن کەوتبوو نوورِ نوورِ دەگریا. تەمەنی سی ساڵ بوو. لە بەر پیٚشوازی لە هاوریٚیان بەرگی شینی دەبەر کردبوو و ، گوڵیٚکی سووری لە سینگی دابوو : گوڵیٚکی سووری کاغەزی. لە رووبەرووی ، یان باشترە بڵیٚین لە سەر سەری ، فرشتەیەکی یونیفۆرم دەبەر، رەشاش بە دەست، لاقەکانی لیٚك بڵاو کردبوو وەستابوو. باوکی کچەکە داهاتەوەو، لە پیاوەکەی پرسی: " چت کردوە؟ " بەم پرسیارە، پیاوەکە لە بانگی گریانی داو تەنیا توانی بڵیٚ:

"دایە، دایە، دایە. " باوکی کچەکە داوای ئیزنی کرد کە دەگەڵ فەرماندەی هاوپەیمانەکان بدویٚ. فەرماندەکە کە روخساریٚکی مۆن و گرژ و سمیٚڵی نارنجی بوون هەر واکە شلاقەکەی رادەوەشاند ئیزنی پیٚدا بچیٚتە لای: " ئیٚوە لەو کەسانەن خۆتان بە نویٚنەری میللەت دەزانن؟ " باوکی کچەکە وڵامی بەڵیٚی دایەوە. "کەواتە پیٚتان رادەگەیەنم میللەتی ئیٚوە بە دزی کردن پیٚشوازییان لە ئیٚمە کردوە. " باوکی کچەکە پرسی چی دزیوە فەرماندە شلاقەکەی راوەشاند: " کۆڵیٚکی پرِ لە خواردن و ئەسناد. " باوکی کچە پرسی چ جۆرە ئەسنادیٚك. فەرماندە شلاقەکەی رادەوەشاند: " دەفتەرچەی خزمەتی خاوەنی کۆلە پشتیەکە. "

باوکی کچە پرسی دەفتەرچەکەی دۆزیوەتەوە.

فەرماندە شلاقەکەی راوەشاندەوەو وتی: " بەڵیٚ، بەڵام دراوە. "

باوکی کچە سەیری دەفتەرچەکەی کردو ویستی پەرِە دراوەکان پیٚکەوە نوسیٚنیٚتەوە. ئەدی خواردنەکەیان دۆزیوەتەوە؟ " خواردنەکەی

خواردووە بەشی رۆژێك بوو." شریقەی شلاقەكە هات. باوكی كچە بە پێكەنینەوە وڵامی دایەوە، دیارە ئەم پیاوە كارێكی گەڵێ خراپی كردوە. پێـی وت نوێنـەری خـەڵك دەفتەرچەكـەی لێ وەردەگرێتـەوە و داوای لێدەكرێ زیانەكە بژمێرێ. شریقەی شلاقەكە هاتەوە. فەرماندە وتـی لـە ئەرتەشی ئینگلیزدا دزەكان گوللـە باران دەكرێن و نوێنـەری خـەڵكیش بڕواو لە بەر چاوان ون بیّ! دزەكە هـەروا دەگریا و دەموچاوی لـە نێو شینایییەكە نابوو. " دایكە، دایكە " فریشتـەی یۆنیفۆرم دەبەر هـەروا لەسەر سەری ڕاوەستابوو. لاقی كورت و تووكن بوون. رەشاشـەكەی دە گـەردنی گـرت. كـاتێ لـەوێ دوور كەوتنـەوە كچەكـە گوێـی لـە دەنگـە تەقەیەك بوو. دەنگی توندی زامنی تفەنگ.

كچەكە قەت نـەیزانی دزەكەیان سزا دا یان نا، بـەڵام لـەو رۆژە بـە دواوە سـەبارەت بـە وشـەی داهـاتوو ڕەش بـین بـوو. هـەروەها چونكـە رووحـی وشـەی داهاتووی دەگـەڵ وشـەی هاوپـەیمانان لێـك گرێدابـوو لەوانیش بێزار بوو. پاش ئەرتەشـی ئینگلیز، ئەرتەشـی ئەمریكا هات. گشـت لا دەیـانگوت ئەرتەشـی ئـەمریكا یـەك رەنـگ و باشـترن لـە ئینگلیزیەكان و، كچەكە هیوادار بوو ئەم قسەیە راست بیّ، بە تایبـەتی كە ئەمریكاییەكان هەمیشە قاقاو پێكـەنینیان لـە سـەر زاران بـوو. بـەڵام هـەر زوو هەستی كـرد ئـەوانیش بـە قاقاكانیـان دەیانـەوێ زوڵـم بكـەن و ببنە ئاغا: داهاتوو بوو بە ترسێكی نوێ. لە بری ئەوە برسییەتی هەروا لـە جێگـەی خـۆی بـوو. بـۆ تـێر كردنـی زگ ژمارەیـەك لـە ژنـەكان لـەش فرۆشـیان دەكـردو هێندێكیشـیان جـل و بـەرگی ئاغـا نوێیـەكانیان دەشۆرد. پشت بـان و بـەر هەیوانـەكان پـڕ بـوون لـە یۆنیفـۆرم و ژێـر

شـاروال و گـۆرەوی شـۆڕاو کـە هـەڵخرابوون. هــەر کەسـێکی زۆرتــری شـۆردبا نـانی زۆرتـری دەخـوارد. شـەش جـووت گـۆرەوی نـانێك، سـێ بلووز، قووتوویەك گۆشت و قووتوویـەك لووبیـا: یـەك دەسـت یونیفۆرم دوو قووتـوو گۆشـت. بـاوکی کچەکـە ئـیزنی بـە کـچ و ژنەکـەی نـەدەدا دەست لەو جل و بەرگە چڵکنانـە بدەن. هـەر دەیگـوت چاك یـان خـراپ داهـاتوو دەسـتی پێکـردەوە و، دەبـێ بـە سـەر بەرزییـەوە بـەرگری لێ بکەین. بۆ سەلماندنی ئەم قسەیە، هاوپەیمانەکانی بانگ هێشتن کرد، بگـرە جیرەی خۆراکـی کـە وەریگرتبـوو دەیدانـێ. شـەوێکی وتـارێکی دوورو درێـژی لـە بـیرەوەری یارمەتیـبە هاوپـەیمانان کـە لــە دەسـتی ستەمکاران رایـانکردبوو خوێنـدەوە. ئـەم خووتبەیـە بـە شـانازی ئـەو داهاتووە بوو کە هی هەمووان بوو، ساعەتی دەستی زێری پێشکەش بە هاوپـەیمانان کـرد. هاوپەیمانـەکان سـەعاتەکەیان لێ وەرگـرت و لـە بـری جل و بـەرگی نەشـۆراویان پێشـکەش کـرد! کچەکـە دڵگـیر بـوو. بـەڵام برسـیەتیی پـڕە لـە دڵـە خورپـەیی حـەیوانی: چـەند ڕۆژ دواتـر، بـە دزی بـاوکی ویسـتی جـل و بـەرگی چڵکـن بشـوا. دوو کیسـەیان پـێ دا. کیسەیەك پڕ لە جل و بەرگی چڵکن و کیسەیەك پـڕ لـە خـواردن. سـەری کیسەی خواردن بە پەلە کرایەوە: سێ قووتوو لوبیای کولاو ، دوو نـان بەستەیەك بادام و قاپێك بەستەنی . پاشان کیسەی جل و بەرگی چڵکن کرایەوە . کاتێ کچە لە تەشتی کردن لە بەر توورەییان سوور هەڵکەڕا. کیسەکە پڕ بوو لە ژێر شاڵواری چڵکن.

لە کاتی شووشتنی ژێر شاڵواری چڵکن دا بوو هەستی کرد داهاتوو هێشـتا نـەهاتووە. هەمیشـە بە وەعـدەو بـەڵێنی دەیانخـافڵاندن: ریزێـك

فریوو، سووكایەتی پێ كردن كەبە دڵدانەوە و خۆشەویستی درۆ و پێشكەشی ناقابیل داپۆشرابوون. بچكۆڵە تۆ بڵێی دوارۆژی من بۆ تۆ بگاتە ڕێ؟ سەدان و هەزاران ساڵ خەڵك بە هیوای دوارۆژ منداڵیان دەبێ و هیوادارن منداڵەكانیان دوارۆژێكی روناكتریان ببێ. ئەو دوارۆژەش ئاخرەكە هەر دەبێتە گەرمی نێوەندی. دیارە كاتێ لە سەرمان هەڵدەلەرزی گەرمی نێوەندی شتێكی باشە. بەڵام بێ شك بەختەوەریت بە دیاری بۆ ناهێنی و پارێزگاری لە كەرامەتت ناكا. بە بوونی گەرمی نێوەندی دەبێ زۆرە مللی و كڵاو لە سەرنانەكان تەحەموول بكەی و داهاتووش وەك درۆیەك لە جێی خۆی دەبێ. پێشتر پێم وتی هیچ شتێك خراپتر نیە لە نەبوون. وتم نابێ لە ئازار بترسی، لە مەرگیش هەروا؛ لە بەر ئەوەی كاتێ كەسێك دەمرێ واتە لە دایك بووە و، پێم وتی رەنجی لە دایك بوون؛ باشترە لە بێدەنگی و نەبوون. بەڵام بچكۆلە ئەمانەی بۆم باس كردی راستن؟ بەڵام ئەمە راستە تۆ بە هۆی بۆمباران یان تەقینی گوللەی سەربازێك كە لە بەر برسییەتی بەشە خواردنەكەت دزیوە بكوژرێی؟ هەتا گەورەتر دەبی من زۆرتر دەترسم. ئەو هیواداری و دڵنیا بوونە پڕ سەروەریەی كە بە هۆی زانینی راستیەك لە نێو راستیەكاندا هەمبوو وردە وردە لە دەستم داوە. هەموو رۆژێ ئەسیری شك و دوو دڵییەكی زۆرتر دەبم. دوودڵیەك كە لە نێو رووحمدا شەپۆلان دەدا و شەپۆلەكانی كەنارەكانی بوونت تەڕ دەكەن و پاشان پاشەكشە دەكەن و كەف و كوڵ دەمێنێتەوە. نامەوێ نائومێدت بكەم، بڕوام پێ بكە، نامەوێ بە لە دایك نەبوون هانت بدەم! تەنیا دەمەوێ بەرپرسایەتیەكانم بە تۆ نیشان بدەم بتكەمە شەریكی وان.

هێشتا ماوەی بیر کردنەوە و پێداچوونەوە بە بیرەکانت ماوە. منیش بە نۆرەی خۆم چ شەپۆلەکان بەرز بن و چ کورت ئامادەگیم هەیە. بەڵام تۆ؟ پێشتر پرسم پێ کردی ئامادەی ژنێك ببینی بە سەر گوڵەکانی ماگنولیادا دەدرێ، ئامادەی بارانی شکۆلات بە سەر کەسانێك دا ببارێ کە پیویستیان پێ نیە. ئێستا لە تۆ دەپرسم ئامادەی ژێر شاڵواری چڵکنی خەڵکی تر بشۆری و بشزانی داهاتوو هەر دوێنێیە – ئەتۆ لە شوێنێکی هەر دوێنییەکت داهاتوویەکە و هەر داهاتوویەکت رۆژێك سەرکەوتن. ئەتۆ ئێستاش ئاگاداری خراپترین راستیەکان نەبووی: دنیا دەگۆڕێ بەڵام وەك رابردوو دەمێنێتەوە.

*** *** ***

لە تەمەنی دە حەوتوویدا زۆر زوو گەورە دەبی. پازدە رۆژ لەمەوبەر درێژیت سێ سانتیمیتر نەدەبووو، کێشت نەدەگەیشتە چوار گرەم. ئێستا شەش سانتیمیتر دەبی و کێشت هەشت گرەمە. کامڵ بووی. لە ماسییە چکۆلەکەی پێشوو تەنیا شتێك بۆت ماوەتەوە کرداری هەناسە کێشان لە رێگەی ئاوەوەیە. ئاو بە هۆی رییەکانت بۆ نێو لەشەت دەبەی و، بۆ دەرەوەی دەنیریتەوە. کرکرەکانت بوون بە ئێسقان و ئێسقان بەندی جەستەت شکڵی گرتوە. ددانەکانت لە پێشەوەوە پێکەوە دەنووسێن و، دەڵێن لەم حاڵەتەدا، جەستەت وەك پاڵتۆ لە پێشەوەرا بە قۆپچە دادەخرێ هەتا گەورەتر ببی پێستت تەنگەبەرتر دەبێ و، وای لێ دێ هەست بە نارەحەتی دەکەی، دەجوڵێی، دەست و چاوەکانت یەکەمین جولەکانیان دەکەن. ئەژنۆکانت لێرەو لەوێ دەدەی. من چاوەڕوانی ئەمەم. یەکەمین لێدانت هیمایەکە، هیمای رەزامەندی.

لە بیرتە پێم وتی منیش ئەم كارەم كردو ، لە دایكم گەیاند چیتر ئەم دەرمانە تاڵەی نەخواتەوە. ئەویش دەرمانەكەی رشت. ئەم خولی چاوەڕوانییە دەگەڵ هەڵدانی تۆ پێوەندییەكی پێچەوانەی هەیە: هەرچەندە ئەم خولە لە سەرەخۆتر تێپەڕێ، چاكتر هەڵدەدەی. ئەمە دەمخاتە بیری ئەرتەشی هاوپەیمانەكان كە قەت نەگەیشتنێ. خەتای ئەوەیە ناجووڵێم. دوو حەوتووی رەبەقە لە سەر جێگە كەوتووم؛ ئەم ماوەیەش كەم نیە. ئەدی ئەو ژنانەی حەوتو هەشت حەوتوو لە جێگەدا دەكەون دەبێ چیبكەن؟ ژنن یان ئامێری زاوزێ؟ تەنیا شتێك كە سووكنایم پێدەداهەر ئەمەیە. ئیدی ئەو ئازارە ناخۆشەی دەتگووت چەقۆم لە لاكەلەكەی دەدەن نەماوەو چیتر هەست بە رشانەوەش ناكەم. لاقەكانم نیشتونەوەو، ئاوسانیان نەماوە. بەڵام تووشی جۆرە نیگەرانیو داماوییەك بووم. چۆن تووشی بووم؟ لەوانەیە هۆی بێكاریو بێتاقەتی بێ. قەت نەمدەزانی بێكاری چیەو، بێ تاقەتی لە كاری نە دەكردم. بەبێ ئۆقرەییەوە چاوەڕوانی ئەم دوو رۆژەم كە ماومە. ئەم دوو رۆژە بە دوو ساڵ دەبێ. ئەم بەیانیە دەگەڵت بەشەڕ هاتم. دڵت لێم هێشاوە. شێت بووبووم. پێم وتی منیش مافم هەیەو كەس یش تەنانەت تۆش حەقت نیە مافم وەبەرچاو نەگری. بەسەرم دا قیژاندی كە ماندوو بوومو، هێزو توانام نەماوە. گوێت لێیە؟ كاتێ چاوەكانت لەسەر یەك دادەنێی هەست دەكەم حەز ناكەی گوێ بۆ قسەكانم بگری و، لە جۆرە بێئاگاییەك دا دەژی. لە خەو هەڵستە، ناتەوێ هەڵستی؟ كەواتە وەرە ئێرە وەرە لای من. سەر چكۆلەكەت

وەسەر باڵنجە نازەنینەکە نێ. با لەلای یەکتری بنوین من و تۆ،. . . کەسی دیکە دەگەڵمان نانوێ.

ئەو هات. پێم وا نەبوو دێ. شەو بوو. کلیلەکە لە کونی دەرگاکەدا سووڕا پێم وابوو هاوڕێیەکەمە. هەموو شەوێ پێش نان خواردن دێتە لام. سلاوم لێ کرد دڵنیا بووم بە هەناسەبڕکێ و بەستەیەك بە دەستیەوە وە ژوور دەکەوێ و دەڵێ بم بوورە . بەپەلەم . هێندێك گۆشت. سارد . میوە . بۆم هێناوی. بەیانی . دەتبینم. بەلام ئەو بوو. لەسەر پەنجەی پێ دەهات. وەرسووڕامەوە لەوێ بوو، دەمو چاوی تێك نابووو، دەستە گۆلێکی بە دەستەوە بوو. لەپێش دا وام زانی کەسێك قەمپاڵی لە زگم گرت ئازارەکەی وەك ئازارەکانی پێشوو نەدەچوو. دەتگوت لێی ترساوی، مستو پێلاقەت لێ دەدام بۆ ئەوی لە پشت دڵو ریخۆڵەکانم حەشارت دەم. هەناسەم گیراو بایەکی سارد بە لەشم دا هات. ئەتۆش هەستت پێکرد؟ ئەتۆش ئازارت پێ گەیشت؟ بە بێ دەنگی بە دەمو چاوێکی مۆنەوە دەستە گوڵەکەی بە دەستەوە بوو لە جێی خۆی راوەستا. بێزم لە قەلافەتو گوڵەکانی بۆوە. بۆچی وەك دزەکان هاتبووە سەر سەرم راوەستابوو؟ بۆ نەیدەزانی نابێ ژنی زگ پڕ بترسێنێ؟

پرسیم: "چیت دەوێ؟" بە سوکی گوڵەکانی لەسەر تەختەکە دانا. بێ دواکەوتن وتم گوڵ دانان لە سەر تەخت شوومی باش نیەو گوڵی لە سەر قەبری مردوان دادەنێن. رەنگی گوڵەکان زەرد بوون. دڵنیا بووم پێش لە هاتنی کڕیبوونیو بە بێ هیچ هەستو بیرلێکردنەوەیەك هێنابوونی. بەبێدەنگی وەستا بوو. سێبەرە رەشو بەرزەکەی

كەوتبووە سەر دیواری سپی. بەڵام سەیری نەدەكردم؟ سەیری وێنەی سەر دیوارەكەی دەكرد. ئەو وێنەیەی تۆی لە تەمەنی دوو مانگی‌دا پیشان دەدا، دیارە چل كەڕەت گەورەتر. دەتگوت ناتوانێ چاو لەسەر چاوانت هەڵگرێ. هەتا زۆرتر سەیری دەكردی سەری زۆرتر دەچووە نێو شانەكانی. ئاخرەكەی سەری خستە سەر دەستەكانی‌و دەستی كرد بە گریان. لە پێشدا گریانەكە سەبرو بێ‌دەنگ بوو، بەڵام پاشان لە بانگی گریانی دا. لە تەنیشت تەختەكە چۆكی دادان. تەختەكەی دەجوولاند. پێم وابوو ئەو جوولانە ئازارت دەدا. پێم گوت: "تەختەكەی دەجوولێنی، منداڵەكە ئازاری پێ‌دەگات." سەری هەڵبڕی‌و چاوانی بە دەسرە سڕی. پاشان لە سەرچرپایەكە دانیشت. ئەو چرپایەی لە ژێر وێنەكەتە. لەوە كە تۆی لە تەنیشت خۆی دەدی سەری سوور مابوو. ئەتۆ بە مژۆڵی بێ جووڵەو ئەویش بە رەشكێنەی چاوانی كە هەڵدەلەرزین‌و رەزامەندیان پێوە دیار نەبوو. پاشان زمانی كرایەوە. "منداڵەكە هی منیشە."

لە تووڕەییان هەڵدەلەرزیم. بڕێك راست بوومەوە. بە سەرم دا قیژاند كە، ئەتۆ نە هی منی نە هی ئەو: ئەتۆ هی خۆتی. بە سەریدا رووخام‌و پێم وت واز لەو گاڵتەجارییەی بێنێ بەناوی ئەوین لە فیلمەكاندا پیشان دەدرێ. پێم وت من لەمانە بێزارم، دوكتور پێی وتووم ئارام بم‌و لە ئیسراحەت دا بم.

نازانم بۆ هاتبووە لام؟ بۆ ئەوەی تۆ بێ كێشە لە نێو بەرێ‌و پارەی لە باربردنەكە بدا؟ چەند جار گوڵەكانم لە مێزەكەدا. ئەوەندەم لە مێزەكە راكێشان هەتا پەڕەكانیان پڕش‌و بڵاو بوون. كاتێ سەرم

کەوتـەوە سـەر سـەرینەکە، بەرگـەکانی خـەوی بـەرم شـەتاڵی ئارەقـە بووبوونو پێمەوە نووسابوون. ئازارو ژانی زگم ئەوەندە زۆر بوو خۆم پـێ ڕا نەدەگیرا. بـەڵام باوکت لـە جێگـەی خـۆی نـەجووڵا. تـەنیا سـەری داخستو لـە بنـەوە ورتـە ورتێکـی لێ هات: "چەندە دڵ ڕەقی! بۆ ئـاوا خراپی!" پاشان خووتبەیەکی دوورو درێـژی دەست پـێکرد. کەمن بـە هەڵەدا چووم. تۆ هی هەردووکمانی، ئەویش ئەم ماوەیە زۆر لە بیرت دا بووەو، تووشی ڕەنجو ئازار بووە. بڕیاری منی لە بەر پاراستنی تۆ بە کارێك ژیرانە داناوە، مندالْ نابـێ فـڕێ بـدرێ، لـە بـەر ئـەوەی منداڵـە، منداڵەو زبڵ نیـەو، لـەم شـتە قۆڕانـە. قسـەم پـێ بـڕی. بە تووڕەییـیـەوە پێم وت: "منداڵەکە خۆ لـە دڵی تۆدا نیـە، ئەتۆ ناچار نـی نـۆ مـانگی تەواو لە زگی خۆت دا هەڵیگری!"

دەمـی کرایـەوەو بـە سـەر سـووڕماوییەوە وتـی: "پێـم وابـوو منداڵەکەت گەرەکەو بە لە دایك بوونی گەلێ شاد دەبی."

لەو دەمەی دا شتێك ڕوویدا کە هۆیەکەی نازانم: "لـە خۆڕا دەستم کرد بە گریان. دەزانـی هـەتا ئـەو کاتـەی نـەگریابوومو، نەمدەویست بگریـم. چونکـە گریـان بـێنرخو ناشـیرینی دەکـردم. بـەڵام هەرچـەندە هەوڵم دەدا فرمێسك لە چاوانم نەیەنە خوار خێراتر هـەڵدەڕژان. ویستم جگەرەیەك پێ بکەم فرمێسکەکانم نەیانهێشت. باوکت هەڵستاو هاتـە لام. دەستی بە سەرم دا هێناو لاواندمیـەوە. پاشان بە ئەسپایی وتی: "قاوەت بۆ دروست بکەم."و چووە ئاشپەزخانە. کاتێ گەڕایەوە بەسەر خۆمـدا زاڵ بووبوومـەوە. فینجـانی قاوەکـەی وەك ئـەوەی زێـڕی بەدەستەوە بێ هێنای. قاوەکەم خواردەوە. پاشان چاوەڕێی بووم بڕوا؛

بەلاّم نەڕۆیشت. لێی پرسیم چیم پێ خۆشە بیخۆم. وەبیرم هاتەوە هاوڕێکەم بە پێچەوانەی هەموو شەویك ئەمشۆ نەهاتۆتە سەردانم. هەستم کرد هاوڕێیەکەم باوکتی ناردوە. ڕقم لێ هەڵستا. بە گەشتی ڕقم لە هەموو ئەو کەسانەیە پێیان وایە بە یاسا چاپ کراوە ڕاستو چەوتەکانیان یارمەتی خەڵکی دەدەن. مریەم، عیسا، یۆسف. بۆ چی یۆسف؟ مریەم زۆر باش بوو بە خۆیو منداڵەکەیەوە. تەنیا شتێکی لە دروستکردنی چیرۆکی ئەو پیاوە دا قبوول دەکرێ: "ئەفسانەیەکی بەشکۆی تۆوێك بوو، بێ یەك گرتن دەگەڵ تۆوێکی تر. ئەگەر وایە ئەدی یۆسف چی دەکرد. تایبەت مەندی چی بوو؟ ڕاکێشانی ولاّغێك کە نەیدەویست بڕوا؟ بڕینی پەتی نێوكو دڵنیا بوون لە هاتنە خواری ئاوەڵ منداڵ؟ یان پاراستنی ئابڕووی ژنێکی بێ مێرد کە زگی پڕ بووبوو؟ باوکت لە سەر عەردی پان بوو بۆوەو، گوڵە هەڵوەریوەکانی کۆ دەکردنەوە. تۆزقاڵێك خۆشەویستیو دڵسۆزیم بەرامبەری لە خۆم دا هەست پێ نەدەکرد. بە هاتنە ژوورەوەی ئەو هاوسەنگییەی لە نێوانمان دا پێك هاتبوو تێك چوو. لە نێوان منو تۆدا واتا دروست بووبوو. تێدەگەی دەڵێم چی؟ غەریبەیەك هاتبوە نێو ژیانی تایبەتی منو تۆوە. وەك مووبلێك پێویستیت پێ نیەو، بەلاّم بوونی جێگە داگیر دەکاو لە سووچێکی هەڵدەنگوێو دەتخاتە سەر عەرز. لەوانەیە ئەگەر هەر لە سەرەتاوە دەگەڵمان با بوونی شتێکی ئاساییو تەنانەت پێویستیش با. بەلاّم ئێستا وە کەسێك دەچی سەر بەر دەداتەوەو دەچێتە ڕێستورانو بێ ئەوەی لێیان گێڕابێتەوە دەێتە سەر مێزی کەسێکیتر دادەنیشێ. زۆر ناخۆشە. پێم خۆش بوو پێی بڵێم: " تکات

لێدەکەم هەستە بڕۆ. ئێمە پێویستمان بە تـۆ نیـە. نـە بـە تـۆ، نـە بـە یۆسف. نە بە خودا. باوکمان ناویَ، مێردمان ناویَ، ئەتۆ زیادی!" بەڵام نەمدەتوانی. وەك ئەو کەسەی کە ناتوانێ ئەوەی بیَ پرس هاتۆتـە سـەر مێزەکەی دەنگ بدا. لەوانەیە ئەمە لە بەر ئەوە بووبێ هەستی بەزەییم بەرامبـەری بووبـێ. هەستێك کـە وردە وردە دەبـوو بـە لێـك تێگەیشـتن. سەرەڕای هەموو خراپییەکان ئەویش ئازاری بەم ڕووداوە دەکێشا. خودا دەزانیٚ هاتنی بۆ ئێرە بەم دەستە گوڵـە زەردە ناشیرینەوە چەندە بۆی بە گران تەواو بووە: لەوانەیـە ماوەیـەکی زۆر لەگـەڵ خـۆی لـە کیشـەدا بووبیٚ بێت یـان نەیـەت هـەتا خـۆی قـانیع کـردوە بێتـە ئێرە. کـەس بـیٚ نوتفە لە دایك نابیٚ. دڵۆپە ڕووناکییەك کە ڕێگای هێلکەدانی دۆزیبـۆوە هی ئەو نەبوو. نیوەی بوونت هی ئەو بوو. ئـەوەی لـە بیرم کـردوە پێـت بڵێم ئەوەیـە ئـەو نرخـە بـۆ تـەنیا یاسـایەك کـە کـەس پەسـندی نـەدەکرد دابوومـان: ژن و پیـاوێك یـەکتری دەناسـن، یـەکتریان بـە دڵ دەبـیٚ، یەکتریان دەویٚ، ئاشقی یەکتری دەبن و، پاش ماوەیەك یەکتریان خۆش ناویٚ. ئیدی یـەکتریان گـەرەك نیـە و، خۆزگـە دەخـوازن دەگـەڵ یـەکتر ئاشنا نەبایەن. ئەوەی بە دوایا دەگەرام دۆزیبوومەوە، مندالٚ: لە نێوان پیاو و ژنێك دا.ئـەوەی نـاوی نـراوە ئـەوین، وەك بـەهار و پـاییزە. کـاتیٚ ئـەوین دەردەکـەویٚ وەك بـەهارە کـە بـە گـوڵ و گوڵـزار دەسـت پـیٚ دەکـا، کاتیٚ تەواو دەبیَ وەك پاییزە کە جیا لـە پـووش‌و پـەڵاش‌و گـەڵای زەرد چی‌تر بە جیَ ناهێڵیٚ.

ئـیزنم پـیَ دا نـانی شـەوم بـۆ ئامـادە بکـا. ئـیزنم پـیَ دا شوشـەی شامپاینەکە لـە گـەڵ خـۆی هێنـابووی سـەرەکەی بکاتـەوە (کـاتی هاتنـە

ژوور شوشەكەی لە كویێ شاردبۆوە؟) هێشتم ئاو بە خۆی دا بكا. لە حەمام دا فیكەی لێدەداو گۆرانی دەوت، دەتوت هەموو شتێكی نێوانمان كۆتایی هاتوە. ئیزنم پێدا لێرە لە جێگەكەم دا بخەوێ. بەلاّم ئەمرۆ بەیانی، كاتێ رۆیشت، شەرمم كرد. هەستم كرد بریارەكەم شكاندوە و خیانەتم پێ كردوی. خۆزگە قەت نەدەهاتەوە ئێرە.

*** *** ***

پیاسە لە شەقام پاش ئەم هەموو مانەوە لە جێگەدا! شنەی با كە لە سەرو چاوی دەدام دەگەڵ تیشكی خۆر كە لە چاوانم چەقیبوو! هات و چۆی خەڵك ئەوەندە ژیانیان لا گرینگ بوو! ئەگەر عیادەی دوكتور دوور نەبا بە پێیان دەچووم و لە رێگەدا لە بەر خۆمەوە گۆرانیم دەوتن. بە بێ مەیلی بانگی تاكسیم كرد. لێخوری تاكسییەكە شعووری نەبوو، جگەرە بۆن ناخۆشەكەی بە لای لێویەوە بوو فرێی بدا. دڵم لە ژێلا دەهات و خەریك بوو تێك دەچووم. ئەوەندەش خراپ لێی دەخوری هەموو جارێ كە ستۆپی دەكرد بە پێشەوەی دادەدام. هەركە تاكسییەكە بە رێ كەوت توشی دلهێشە و ئازار بووم و، شادی و خۆشی چەند سات لەمەو بەر بوو بەو حالەتی توورەیی جاران كە گەیشتمە عیادەی دوكتور توشی دە پازدە ژنی زگ پر بووم كاتێ بەر دەستی دوكتور داوای لێ كردم چاوەروان بم ئەوەندەی تریش تورە بووم. حەزم نەدەكرد دەگەڵ ئەو ژنە زگ هەڵمساوانە لە هۆدەیەك دا دانیشم: لایەنی لێك چونمان نەبوو. بگرە زگیشم چوكەتر بوو. هەر دیار نەبوو كە زگم هەیە. ئاخرەكەی چومە ژوری دوكتور. جل و بەرگەكانم دانا و لە سەر تەختی معاینە راكشام. دوكتور بە سەری

پەنجــە بــە دوات دا دەگــەرا و عــەزابی دەدام. ئاخرەکــەی دەســتەوانە لاستیکیەکەی دانا و، بە دەنگێکی کز وتـی: ((بـە راسـتی ئـەم منداڵـەت گەرەکە؟)) بروام نەدەکرد. لە ولاّم دا وتم: ((بەڵێ، بۆ چی؟))

((چونکـە زۆربـەتان دەڵێن کاتـێ پێیان خـۆش بـووە منداڵیـان ببـێ عاقڵیان نەبووە. بەلاّم ئیستا راستیەکەی ئەوەی نایانەوێت. هـەر بۆیـە بە بێ دوو دڵی هەر چی لە دەستیان بێ دەیکەن بۆوەی منداڵەکەیان لـە دایـك نـەبێ.)) رەنجـام. بـۆ قسـە کـردن لـە دەگـەڵ دوکتـوری دەرونـی نەهاتوومـە ئـێرە بـەڵکوو هاتوومـە ئـێرە بـزانم تەندروسـتی منداڵەکـەم چۆنـە. شێوەی قسـە کردنـی گـۆرا و، بـە ئەدەبـەوە وتـی هێندێك کـەم و کوریـی هەیـە بـەلاّم بـە چـاکی نازانـێ ئـەم کـەم و کۆریانـە چـین. وتـی سلاّمەتی کۆرپەکە زۆر باشە و لە جێگەی سروشتی خۆیەتی. بە بروای وی گەشەی کۆرپەڵەکە لەو پەڕی سروشتی بوونی خۆی دایـە. بـەلاّم وا دیار بوو شتێك هەیە. منداڵدانم باش نەبوو، زۆر حەساس بوو. دوکتور وتی بۆم دانابووی نەجوڵێی ئەمەت وەبەر چاو گرتوە، وتم بـەڵێ. وتـی هەر وەك بۆم دانابووی جگەرە و ئالکۆلت بە کار نەهێناوە، وتم بە کارم نەهێناوە. وتی کاری قورست نەکردوە. وتم نا. وتی نزیکایـەتی کەست نەکردوە. وتم بەو زوانە نا. هەر واش بوو.

ئەتۆ دەزانی: ئەو شـەوەی سـەرەڕای ئـەوەی بـاوکت زۆری داوا کـرد ئـیزنم پـێ نـەدا لێـم نزیـك ببێتــەوە. دوکتــور کەوتــە شــکەوە وتــی: ((نیگەرانی هیچ هەی؟)) وتم بەڵێ، وتـی: ((دڵ رەنجانـت هـەبووە؟)) وتم بەڵێ. بەلاّم لێی نەپرسیم چ شتێك ئازارم دەدا و نیگەرانی چیم؟ پاشـان ڕای خۆی پێ وتم. ئالۆزی و نیگەرانی ئازاری دەروونی کە تووشی ژنی

زگ پر دەبێ زیاتر لە ماندوو بوونی جەستە زیان بە ژنەكە دەگەیەنێ و هێلكە دان تووشی وێك هاتنەوەیەكی زۆر دەكا، بەم جۆرە ژیانی كۆرپەڵەكە دەكەوێتە مەترسیەوە. لە بیرمان نەچێ منداڵدان پێوەندی بە رژێنی هایۆفیزەوە هەیە و هەر شتێك ببێتە هۆی هاندانی رژاندانی كار دەكاتە سەر ئامێری زاوزێ. زۆر تووڕە بوون، كێشەیەكی دەروونی، رووداوێكی چاوەڕوان نەكراو دەبنە هۆی ئەوە كۆرپەڵە لە دیواری منداڵدان جیا بێتەوە و بیكوژێ. لەمە بەدواوە دەبێ بەرگری لە ئالۆزی و بیر كردنەوەی بێ جێ بكەین. ئارامی، بێدەنگی و، لە سەرە خۆیی تەنیا نووسخەیەك بوو بۆی نووسیم. پێم وت: ((دوكتور رێنوێنیەكەت وەك ئەوە وایە لەمنت گەرەك بێ رەنگی چاوانم بگۆرم. سروشتم ئیزنم پێ نادا لە سەر خۆ بم.))

بە ساردی و بێ دەروەستیەوە وڵامی دامەوە: ((ئەمە پەیوەندی بە خۆتەوە هەیە هەوڵ بدە هێندێك قەڵەو ببیەوە.)) پاشان هێندێك دەرمانی وێك هاتنەوەی ماسوولكەی بۆ نووسیم و پێی وتم ئەگەر پەڵە خوێنێكم دی زوو بێمەوە لای.

دەترسم. لێت تووڕەم. پێت وایە من چیم؟ قووتووم؟ سندووقم؟ خودایە گیان من ژنم، مرۆڤم. ناتونم پێچ و مۆرەكانی مێشكم شل و توند بكەم و، پێش بە بیر كردنەوەیان بگرم. ناتوانم خەتی سوور بە سەر هەستم دابێنم و دژی بشێوییەكانی ڕاوەستمەوە. ناتوانم لە بەرامبەر تووڕەیی و شادی و ئازار دا بێ هەڵوێست بم. لە بەرامبەر زۆر شت دا دژ كردەوە نیشان دەدەم. سەرم سوور دەمێنێ، نارەحەت دەبم. تەنانەت ئەگەر بش توانم ئەم گۆڕان كاریانە لە خۆما پێك بێنم ئەم كارە

ناکەم. نامەوێ و ببمە ماشێنی ئینسان دروست کردن! بچکۆلە! تۆ چەندە پڕ ئیدیعای. یەکەم جار جەستت داگیر کردم و، سەرەکیترین ماف واتە جولاّنت لیٚ ستاندم. ئێستاش دەتەوێ دلّ و روحم و لیٚ زەوت بکەی. ئەوانت لاواز و بێ کەلك کردون. توانایی بیر کردنەوە و هەستی ژیانم لیٚ دەستێنی! بگرە نەستیشم تاوانبار دەکەی. خەریکە پێ لە بەرەت زیاتر ڕا دەکێشی. ئەمە ئینساف نیە. بچکۆڵە، ئەگەر خوازیاری ئەوەی پێکەوە بین دەبێ هێندێك مەرج وەبەر چاو بگری. سەیرکە من شتێکت بۆ وەبەرچاو دەگرم جەستەم دەخەمە بەر دەستت و خۆم قەلەو دەکەمەوە. بەلاّم روح و دەرونم داگیر مەکە. هەر وەها ناتوانم دژکردەوە نیشان نەدەم. ئەوانە هی خۆمن. ئەتۆ نابێ کارت بەمانە بێ. ئێستا هەر چەندێکی پێم خۆش بێ ویسکی دەخۆمەوە رۆژێ یەك پاکەت جگەرە دەکێشم بەم جۆرە درێژە بە بوونم دەدەم وەك مرۆڤێك نەك وەك سندوقێك. کەی پێم خۆش بێ دەگریم. ئەوەندە دەگریم. لێت ناپرسم بزانم ئەو کارانە تووشی ئازارت دەکەن یان نا. چونکە لێت ماندوو بووم.

*** *** ***

بم بوورە. لە وانەیە سەرخۆش بووبم یان لە سەری دا بووم. ئەم قونچکە جگەرانە سەیربکە. ئەم دەستە سڕە سەیر بکە ئێستاش هەر تەڕە. هەڵچونێکی کەرانە و دیمەنی بێزراو! لە خۆبایی بوو بووم! بچکۆلە تەندروستیت چۆنە؟ هیوادارم لە من باشتر بی. بێ سەبر بووم. ئەوەندە ماندوو و، بێزارم بریا هەتا شەش مانگیتر خۆم راگرتبا هەتا لە دایك دەبووی، پاشان بمرم. ئەتۆ جێگەی من دەگریەوە و، منیش

ئاسودە دەبم. پێم وانیە بۆ مردن ئەوەندەش زوو بێ. پێم وایە ئەوەی هەتا ئێستا دەبوو ببینم بینیومەوە و، ئەوەی دەبوو هەتا ئێستا لێی تێبگەم، لێی تێگەیشتوم. هەر چۆنێکی بێ کاتێ لە زگی من هاتیە دەر پێویستت بە من نیە. هەر ژنێکی خۆشتی گەرەك بێ، دەتوانێ دایکێکی باش بێ بۆت.

باسی هاو خوێنی درۆیەکە هیچ شتێك ناپیاڵێوێ. دایك ئەو کەسە نیە کە لە زگی دا گەورەت دەکا. دایك ژن یا پیاوێکە کە پەروەردەت دەکا. دەتوانم بە دیاری بت دەم بە باوکت. هاتەوە سەردانم و گوڵێکی شینی بۆ هێنام. دەڵێن شین رەمزی کورە. ئێستا ئەو بیر لە رەنگیش دەکاتەوە. پێی خۆشە ئەتۆ کور بی: کور بوون، لە روانگەی ئەوەوە ئیمتیازێکە. جۆرە زاڵ بوونێکە. داماوە خەتای ئەو نیە. ئاوایان بە گوێدا خوێندوە، خودا پیرە پیاوێکی ریش سپی‌یە و، مریەمی پیرۆز تەنیا مندالّ دانێکی بێ کەلك بوو و، بێ یوسف توانای نەبوو کەلاوەیەکی بدۆزێتەوە کە پرۆمتە ئاگری تێدا بکاتەوە. نامەوێ سوکایەتی بە باوکت بکەم. بەلاّم دەمەوێ بڵێم من، ئێمە پێویستیمان بەو نیە. گوڵە شینەکەشمان گەرەك نیە.

پێم وت لە مالەکەمان وەدەر بکەوێ و لێ گەرێ بە ئاسوودەیی بژین. دەتگوت کوتکیان لە سەری دابوو بە لاترە لاتر بەرەو دەرگا چوو بێ ئەوەی ولاّم بداتەوە وەدەر کەوت. ماوەیەکی تر من و تۆش دەچینە دەر دەچینە سەر کار. بەرێوبەرەکەم پێی راگەیاندوم هەست بەم وەزعەی من دەکا، بەلاّم منیش دەبێ رێز بۆ لێپرسراوەتیەکانم دانێم. ژنی زگ پڕ تەنیا لە مانگەکانی کۆتایی دا رێگەی پێ دەدرێ کارەکەی جێبێڵێ.

ئاماژەی بە سەفەرە گرینگەکەشی کرد. بە ئاشکرا هەڕەشەی لێ کردم کارەکەی بە پیاوێك دەسپێرێ. چونکە هەر نەبێ لەوە دلنیا دەبێ پیاوان تووشی هێندیك شت نابن. حەزم دەکرد لە حەرزی راکێشم. بەڵام بە زەحمەت خۆم پێ راگیرا. دە رۆژێکی ناخۆشمان لە پێشە و، دەبێ کاتی لە دەست چوو قەرەبوو بکەینەوە. بەڵام دەبێ شتێکت پێ بڵێم ئەوە کە بەم زوانە دەست بە کار کردن دەکەمەوە. لەم پەشێوی و، سەر هێشەیە رزگارم دەکا کە ببووە هۆی ئەوە بیر لە مەرگ بکەمەوە. بە خۆشیەوە لەمە بەدوا زستانە. زگم گەورە بووە و لە ژێر پاڵتۆ کەمتر دیارە. زگم لەمەش گەورەتر دەبێ. ئەمرۆ بەیانی هەست دەکەم زگم گەورەتر بووە. کراسەکە بە بەرم تەسك تر بۆتەوە. لە تەمەنی چواردە حەوتوییدا چەند سانتی میتر دەبی؟ نزیکەی دە سانتی ئاوەڵ منداڵیش لە هەموو لایەکەوە فشار دێنێ. ئەتۆ بێ رەحمانە هەموو شتێکت داگیر کردوم.

*** *** ***

من لەو مرۆڤانە نیم بینینی خوێن بمترسێنێ. ژن بوون بۆ خۆی قوتابخانەیەکە بۆ ئاشنا بوون دەگەڵ خوێن. ئێمە هەموو مانگی جاریك دیمەنی ناشیرنی خوێن دەبینین. بەڵام کاتێ ئەو پەڵە خوێنە چووکەم لە سەر مەلافەکە بینی، بەر چاوانم لێل بوون و، ئەژنۆم نوشتانەوە. لە سەرەتا دا خۆف پاشان بێ ئومێدی سەر تا پێی لەشی داگرتم و، بێزم لە خۆم کردەوە. خۆم لە بەرامبەر تۆدا، کە توانای بەرگری کردنت لە خۆ نیە، بە گەلێ شت تاوانبار کرد. ئەتۆ بێ دیفاعی و کەوتویە بەر گاڵتەو گوێ پێنەدانە جۆراوجۆرەکانم. پەڵە خوێنەکە تەنانەت

سوورێکی تێر نەبوو. پەڵە خوێنەکە ئاڵ بوو. هەر چۆنێکی بێ ئەو تکە خوێنە بەس بوو پەیامی تۆم پێ بگەیەنێ و، پێم بڵێ ئەم هێمایە لەوانەیە کۆتایی تەمەنی من بێ. مەلافەکەم کۆ کردەوە و رامکرد. دوکتورەکە بە پێچەوانەی ئەوەی من چاوەروان بووم دەگەڵم سەرو روو خۆش بوو. پێشوازی لێ کردم و، وتی ئەهوەن بم: ئەتۆ هەڵنەکەنرابووی، ترسی مەرگیشت لە سەر نەبوو تەنیا برێك ئازارت پێ گەیشتبوو پشوو دانێکی تەواو دەیبردیەوە دۆخی جاران، دیارە ئەگەر من ئەوە وەبەر چاو بگرم کە نەجوولێم و تەنانەت بۆ دەست بە ئاویش لە جێگە نەیەمە دەرێ. بۆ بەرێوە بردنی پشووێکی وا ترسناك پیویست بوو بێینە نەخۆشخانە. ئێستا من و تۆ لە نەخۆشخانەین. لە ماتەمخانەیەك لەم دنیا پڕ غەمە دا حەوتوویەکە کار و پیشەم خەوتنە. حەبی ئازار وڕ و کاسیان کردوم. ئیستا حەبی ئازارم نادەنێ. بەڵام حاڵم خەراپتر بووە: نازانم ئەم ماوە بێمانایەی بۆیان دانـاوم بحەسێمەوە چۆن بەسەر بەرم. داوای رۆژنامەم کرد بۆیان هێنام. داوای تەلەفزیۆنم کرد بۆیان نەهێنام. داوای تەلەفۆنم کرد وتیان باش نیە. نە هاورێیەکم دیارە نە باوکیشت. ئەم بێ دەنگیە هەناسەم لێ دەبرێ. یەخسیری حەیوانێکی سپی پۆش بووم کە ماوە ماوە دەرزی پێیەو بە توورەییەوە دێ و بەدەنمی کون کون کردوە. وەك جاران ناتوانم خۆشەویستیت پێ بکەم. ئەو بیرانەی ماوەیەکی زۆر دەمخواردنەوە و پێش ئەوەی هێزیان بێتە بەر دەمخنکاندن ئێستا هەموویان بە جارێکی رژاونە هەستم و هێرشیان بۆ هێناوم و، شتی سەیر سەیر دەڵێن: بۆ چی دەبێ دەردوو ئازارێکیوا تەحەموول بکەم؟ لەبەر ساتێك خۆشی

دەگەڵ پیاوێك؟ لە بەر ئەو خانەیەی دابەش بە دوو و چوار و هەشت و بێ کۆتایی خانەیتر دەبێ؟ بێ ئەوەی ئەمن حەزم کردبێ، یان فەرمانی من بووبێ؟ یان لەبەر ژیان؟ باشە با وا دابنێین لە بەر ژیانە. بەڵام ئەمە چ ژیانێکی بێ یاسایە کە لەبەر تۆ کە هێشتا نەبووی لە من کە هەنوکە هەم نرخێکەی زیاتر دادەنێ. ئەمە چ جۆرە رێزلێنانێکە لە تۆ کە رێز بۆ من دانانێ. ئەم مافی بوونەت چۆن شتێکە مافی من داگیر دەکا؟ تۆزقالێك ئینسانیەتت لێ بە دی ناکرێ. ئینسانیەت! بەڵام داخوا تۆ بونەوەرێکی ئینسانی. بە راستی تۆوێك و ئیسپرماتۆزوییدێکی پێنج مایکرۆیی دەتوانن ئینسانێك دروست بکەن؟ ئینسان منم بیر دەکەمەوە، قسە دەکەم، پێدەکەنم و دەگریم، کردەوەکانم بەرهەمیان هەیە. ئەتۆ تەنیا بووکە شوشەیەکی لە گۆشت دروست کراوی بووکەڵەیەك بیر ناکاتەوە، قسان ناکا، پێناکەنێ و ناگرێ و کاریشی تەنیا دروست کردنی خۆیەتی. ئەوەی لە تۆ دا بە دی دەکەم ئەتۆ نی: بۆ خۆمم!

ویژدانێکم پێ داوی کە تۆ نیتە. قسەم دەگەڵ کردی. بەڵام ویژدانی تۆ ویژدانی منە و قسەکانی نێوانمان لە راستی دا قسەی یەك کەسە. قسەی من! ئەم کۆمێدیە و ئەم ورێنانە ئیتر با بەس بێ! پێش لە دایك نەبوون مرۆ مافی سروشتی نیە. مرۆ پاش ئەوەی لە دایك بوو، دەبێتە مرۆ. چونکە دەگەڵ خەڵکی تر دایە چونکە خەڵکی یارمەتی دەدەن، چونکە دایکێك، ژن یان پیاوێك یان هەر کەسێکی تر نان خواردن و رێگە رۆیشتن و قسە کردن وبیر کردنەوە و هەڵسوکەوتی مرۆڤێکی فێر دەکا. بچکۆلە، تەنیا شتێکی من و تۆ پێکەوە گرێ دەدا پەتێکی نێوکی

بێ نرخە. من و تۆ جوتێك نین. ئێمە یەك زاڵم و یەك مەزڵوومین. ئەتۆ زاڵمی و منیش مەزڵووم. وەك زێروو خۆت پێوە نووساندووم و، زگ و خوێن و هەناسەم بە تالان دەبەی، ئێستاش دەتەوێ گیانم لێ بستێنی. ئیزنت پێ نادەم و، ئێستا كە ئەو راستیانەم پێ وتی، قسەی ئاخیرم دەكەم: پێویست ناكا منداڵم هەبێ. من قەت نێوانێكی ئەوتۆم دەگەڵ منداڵ نەبووە! قەت سازانم دەگەڵ منداڵ نەبووە. تەنانەت بە بزەوە لێیان نزیك دەبمەوە دەست دەكەن بە گریان. من بۆ دایك ناشێم. من ئەركی ترم سەبارەت بە ژیان هەیە. كارێكم هەیە ئۆگری ویم و، پێم خۆشە دوای كەوم دوارۆژم چاوەرێمە؛ حەز ناكەم پشت گوێی بخەم. ئەو مرۆڤانەی ژنێكی بێ دەسەلات و بێ دەنگیان تەنیا لە مەڕ ئەوە وەخۆناگرن چونكە نایەنەوێ منداڵی تریان ببێ دەبێ ببورن من لەم جۆرە كەسانە نیم. یان ئەو جۆرە كچە فەقیر و بێ دەسەلاتانە نیم دەست درێژی كراوەتە سەرو حاشا لە بەرهەمی تاوانیان دەكرێ و، پێوەندیان دەگەڵ دەپچڕێندرێ. تەنیا هەژاری و دەست درێژی كرانە سەر هۆ نین بۆ پاساوی ئەم كارانە.

ئەم نەخۆشخانە نەفرین لێكراوە جێ دێلم و دەچمە سەفەرەكەم هەرچی دەبێ بابێ. ئەگەر توانای هاتنە سەر دنیات هەبێ ئەوە لە دایك دەبی. ئەگەریش نا، ئەوە دەمری. من ناتكوژم: تەنیا یارمەتیت پێ ناكەم ناچمە ژێر باری مەبەستە زاڵمانەكەت و...

تێ دەگەی قەرارێكی وامان دەگەڵ یەكتری نەبوو. هەر پەیماننامەیك كە دوو لا لە سەری رێك دەكەون شەرتی ئەوەیە شتێكی دەدەن شتێكی تری لە بری وەر دەگرن. من كاتێ ئەم پیماننامەیەم ئیمزا كرد،

نەمدەزانی تۆ هەموو شتێکت دەوێ و هیچیش نادەی بە من. هەروەها تەنیا من ئەو پەیماننامەیەم ئیمزا کردوە و، ئەمەش نرخی پەیماننامەکە خەوش دار دەکا. ئەتۆ پەیماننامەکەت ئیمزا کردو قەت پەیامێکت بۆ نەناردم. تەنیا پەیامێك لە تۆوە بە من گەیشت، هەر ئەو پەڵە خوێنە ئاماڵ سوورە بوو. لەعنەت لە من، ئەگەر ئەمجارە بریارەکەم بگۆرم. تەنانەت ئەگەر ئەم هەڵوێستە ببێتە هۆی پەشیمانی و ئازارێکی نەبڕاوە.

*** *** ***

دوکتور پێی وتم تۆ ئینسان کوژی. بەو بلوزە سپییەوە دوکتور نەبوو قازی بوو. پێی وتم سەرەکی ترین ئەرکەکانم وەك ژنێك وەك دایکێك وەك هاولاتییەك بە جێ نەگەیاندوە. بە سەری دا قیژاندم هەر ئەوەندە کە نەخۆشخانەم جێ هێشتووە و پشووم نەداوە بە تاوانێکی گەورە دادەندرێ جا بگا بەوەی ویستوومە بچمە سەفەرە گرینگەکەم. وتی یاسا دەبێ وەك قاتلێك سەیری تۆ بکا. پاشان برێك هێدی بۆوە ویستی بە نیشان دانی وێنەکانت لە بڕیارەکەم پاشگەزم بکاتەوە. ئەگەر برە هەستێکم هەبا بە باشی دەمبینی: ئەتۆ منداڵێکی تەواو بووی. دەم و لوتت خەیاڵی نەبوون، راستی بوون. روخسارت کێشانەوەی روخسارێك نەبوو. هەر وەها جەستەە و دەست و لاقەکانیشت؛ نینۆکت هەبوون. سەر چکۆلەکەشت کە رێك جوان بوو چەند دانە تاڵە مووی پێوە بوون. زۆر سەیری پێستم کردی: پێستت ئەوەندە ناسك و سپی و تەنکە رەگ و ریشاڵ و دەمارەکانی تێدا دیارن. ئەتۆ چکۆلە نی: شازدە سانتی میتری و قورساییت دووسەد

گڕەمە. ئەگەر تەمای هەڵكەندنتم هەبوو دەبوو پێش لە ئێستا بمكردایە، ئێستا درەنگ بووە. بەڵام بۆ شتی زۆر خراپتر لە لەبار بردن خۆم ئامادە كردبوو. بێ ئەوەی چاو بتروكێنم گوێم بۆ قسەكانی گرت. پاشان وەرەقەیەكی بۆ ئیمزا كردن پێ دام. بە پێی ئەو نووسراوەیە دوكتور لە بەرامبەر من و تۆدا هیچ بەرپرسایەتییەكی نەدەكەوتە سەر شان و بە ئیمزاكردنی ئەو وەرەقەیە من بەرپرسی ژیانی هەردووكمان بووم. لە كاتێكدا تووڕە بوون لە چاوانی دەباری لە هۆدەكە چوە دەر، هەر لەو كاتە دا بوو تەكانێكی توندت بە خۆت دا. ئەوەی لە مێژ بوو چاوەڕێم دەكرد، تێت گەیاندم. نازانم دەست و پێت جولاند یان باوێشكت دا، هەر چۆنێكی بێ لاقێكی چكۆلەی پڕ مانات لێدام. یەكەمین لاق. وەك ئەو لاقە دەچوو من لە دایكم دابوو و داوام لێكرد فرێم نەدا. لاقەكانم وەك دار رەق بوون. بۆ چەند ساتێك توانای هەناسە كێشانم نەبوو و، تەنیشت چاوانم گەرم داهاتن. سوتانێكی سەیرم لە گەرومدا هەست پێ كرد. فرمێسك لە چاوانم دا قەتیس مان. پاشان بەسەر گۆناكانم دا هەڵخلیسكان و كەوتنە سەر مەلافەكە! بەڵام لە تەختە خەوەكە هاتمە خوارو ساكەكەم ئامادە كرد. بەیانی دەرۆم. بە فرۆكە.

*** *** ***

لە تۆ دەپرسم، لە خۆرا ئەم ماوەیە خۆم و، تۆشم تووشی ئازارێكی بە خۆرایی نەكرد؟ لێرە لەم وڵاتەدا كە پێكەوە سەفەرمان بۆ كردوە تەندروستی هردووكمان لەو پەری باشی دایە. لە رێگەداو پاشانیش هیچ رووی نەدا، تەنانەت جارێكیش هەستم بە ژان و دڵ تێكەڵ بوون

نەکرد. بۆچوونەکانی دوکتور بەو شێوەیەی ئەو دەیگوت وا نەبوون. دوێنێ خانمە دوکتورێك سەیریکردم، ئەویش دەگەڵ بۆچوونی من بوو. هێندێك خۆی دەگەڵ زگم خەریك کرد و وتی دوکتۆرەکەی پێشووت زۆر بەدبین بووە و ئیحتیاتی کردوە. ئەی ئەو پەڵە خوێنە چ بوو؟ ئەو دەیگوت هێندێك ژن لە ماوەی زگ پڕی دا پەڵە خوێنی وا دەبینن، سەرە ڕای ئەوەش منداڵەکەیان ساغ و سلامەت دێتە دنیا. بە ڕای وی پشووی بەردەوام بۆ ژنی زگ پڕ پێچەوانەی سروشتە، زێدەڕۆیی لە ئیحتیاتیش دا هەر وایە. بۆ وێنە یەکێك لە نەخۆشەکانی هەتا مانگی پێنجەمی زگ پڕی کارەکەی کە زۆر قورس بوو واز لێ نەهێنابوو و هیچ ڕوداوێکی ناخۆشیش رووی نەدابوو. پێی زتم دەتوانم دەرمانەکانی دوکتوری پێشووم بخۆم. بەڵام وتی باشتر وایە هەموو شتێکی بە سروشت بسپێرم. تەنیا ڕێنوێنی ئەوە بوو ماشێن لێ نەخورم. پێم وت سەفەرێکی دە ڕۆژم بە ماشێن لە پێشە. چاوی پێ زەق بوون و پرسی بە ڕاستی ئەم سەفەرە دەبێ بکرێ؟ وتم بەڵێ. ماوەیەك بێدەنگ بوو پاشان وتی قەیدی ناکا، ڕێگەکانی ئێرە ساف و بێ تاسەن و، ماشێنەکانیش نەرم و خۆشن. گرینگ ئەوەیە زۆر فشار بۆ خۆم نەهێنم و، هەر سێ کاژێر جارێك پشوو بدەم. گوێت لێیە چی دەڵێم؟ پێت دەڵێم دەگەڵت ئاشت بوومەوە و، وەك جاران هاورێی یەکترین! داوای لێبوردنت لێ دەکەم ئەم ماوەیە دەگەڵت خەراپ بووم ئەگەر دڵرەنجاو بی و لاق لە زگم نەدەی منیش لێت دەرەنجێم. لە پاش نەخۆشخانەوە لاقت لێ نەداوم. جار جارە بیر لەمە دەکەمەوە حاڵم تێك دەچێ.

بەڵام زوودێمەوە سەر خۆ. زوو هێور دەبمەوە. ئاگات كردوە چەند گۆڕاوم؟ لەو كاتەوە ژیانی ئاسایی و جارانم دەست پێ كردۆتەوە هەست دەكەم ئینسانێكی ترم: وەك پەرەسێلكەیەك تازە باڵە فڕە بووە. تۆ بڵێی بە راستی مەرگم بە ئاوات دەخواست؟ شێت نەبووم؟ ژیان و تیشك هەردووكیان جوانن. دارەكان و زەوی و دەریاكان جوانن. ئێرە دەریای لێیە. بۆن و بەرامەی هەست پێ دەكەی؟ كاتێ ئینسان هەست بە شادی دەكا كار كردن زۆر خۆشە: ئەو كاتەی دەمگوت كار ماندووت دەكا و سووكایەتیە، درۆم دەكرد. دەبێ بم بوری. توورەیی و نیگەرانی هەموو شتێكی لە پێش چاوان رەش كردبووم. دەمەوێ هەرچی زووتر لەو تاریكییە رزگارت كەم و هەر بۆیە ئارامم نەماوە، بەم كارەم لەوانەیە ئەو هەموو دڵساردییەی لە قسەكانم دا لە مەر ئازادی و تەنیای پێم وتی پێ دەچێ كاریگەری خراپی لە سەرت بوو بێ؛ دەمەوێ لە نێویان بەرم. ئەم قسە قۆڕانە لە بیر بكە: پێكەوە بوون گەلێ باشە. ژیان كۆمەلگایەكە دەبێ تێیدا دەست لە دەست یەكتر نێن، یارمەتی یەكتری بكەین و دڵداری یەكتری بدەینەوە.

گیاكان بە كۆمەڵ گوڵیان زۆرترە و باڵندەكانیش پێكەوە دەفڕن. ماسیەكانیش بە كۆمەڵ لە نێو ئاودا دەگەرێن و مەلە دەكەن. بە تەنێ چیمان پێ دەكرێ؟ لە تەنیاییدا وەك ئەو فەزانەوەردانە دەچین كە لە سەر مانگ لە بەر ترس و مەیلی گەرانەوە هەست بە خنكان دەكەن. خێرا كە دوایین مانگەكانی بەرەو لە دایك بوونت زوو تێپەر بكە. بێ ئەوەی لە بینینی خۆر بترسی.لە سەرەتادا تیشك لە چاوانت دەچەقێ و دەبێتە هۆی سەر سوورمان و ترست. بەڵام زوو پێی رادێی و ئەوەندە

خۆشت گەرەك دەبێ بێ ئەو ناتوانی بژی. داوای لێبوردنم هەیە کە هەر دەم خراپترین شتەکانم بە نموونە هێناونەوە. دەمتوانی بۆت باسی ئاوا بوونی خۆر و، شیرنی ماچ و بۆنی خۆشی خواردن بکەم. زۆر لەمە پەشیمانم نەمتوانیوە بە قسەکانم وە پێکەنینت بخەم. ئەگەر لە سەر قسەکانم من هەڵسەنگێنی منت پێ حیفریتێکی رەشە. لەمەو بە دوا دەبێ وەك ((پیترپان)) کە هەمیشە جل و بەرگی زەرد و سەوز و سوور دەکاتە بەری و لە سەر گوێسەبان و زەنگی کلیساکان و لە سەر هەورەکان گوڵان هەڵدەرێژێ سەیر بکەی. پێکەوە بوونمان بەختەوەریمان بۆ بە دیاری دێنێ. چونکە ئەگەر راستیەکەت دەوێ منیش مندالم. زۆر حەزم بە گاڵتە کردنە. دوێ شەو کاتێ گەرامەوە هۆتێل جێگەی ئەو پێڵاوانەی کە بۆ بۆیاغ کردن لە بەر دەرگا دایاننابوون گۆرین. هەروەها کاغەزی داواکاری نان خواردن کە لە بەر دەرگا داندرابوون، جێگەی ئەوانیشم گۆری. ئەمرۆ بەیانی غەڵبە غەلبێك دروست بوو مەگەر خودا بزانێ، خانمێك کە جوتێك پێلاوی پیاوانی بە دەستەوە بوو بە توورەییەوە بە دوای پێڵاوە پاشنە بلیندەکانی دا دەگەڕا. پیاوێك جوتێك پێلاوی تێنیسی لە بەر دەرگاکەی خۆی هەڵگرتبوون بە دوای چەکمەکانی‌دا دەگەڕا. یەکی‌تر دەیگوراند لە جیاتی هێلکە و ژامبۆن چایەکی تاڵیان بۆ هێنابوو. یەکی‌تر سکاڵای بەرز ببۆوە تەنیا داوای چایی کردبوو: بەڵام قاوڵتی نۆئێلیان بۆ هێنابوو. گویم بە دەرگاوە نابووو، دەستم بە دەمم گرتبوو لە بەر خۆمەو ئەوەندە پێکەنیم هەستم کرد گەراومەوە سەر دەمی

شـیرنی منداڵیـم؛ ئــەو ســەردەمەی هــەموو شــتێك مانــای یــاری پــێ دەبەخشیم و، بەختەوەر بووم.

*** *** ***

لانكەیـەكم بـۆ كریـوی. هێندێك كـەس لـە سـەر ئـەو بروایـەن ئەگـەر پێش لە دایك بوونی منداڵ لانكەی بۆ بكری وەك دانانی گوڵـە لـە سـەر تەختی نەخۆش كە شوومی خەراپە، بەڵام من بروام بەو قسە خورافیانە نیـە. لانكەكـەت وەك لانكـی سـوور پێسـتەكانە. دەتوانـی منداڵەكـەی بخەیـە نێوی و لـە كۆلیشـی بەسـتی. رەنگـی وەك رەنگـەكانی پیترپـان زەرد و ســـوور و ســـەوز. لـــە ســـەر قەلاندۆشـــكت دادەنێـــم و بـــۆ هەمووجێگەیەكت دەبەم. خەڵك بە پێكەنینـەوە دەڵێـن سـەیری ئـەم دوو منداڵـە شـتە بكـەن. جل و بەرگیشـم بـۆ كریـوی: ژێـر كـراس، لیباسـی یەكسەرە و، قووتوویەك كە مۆسیقای واڵسی تێدایە كاتێ سەرەكەی لا دەبەی دەست دەكا بە لێدان. كاتێ بە تەلەفۆن قسەم دەگەڵ هاورێیەكەم كرد وتی من مرۆڤێكی ئاسایی نیم. بـەڵام دەنگەكـەی رەزامـەندی پێـوە دیار بوو و لـەو نیگەرانیـە رزگـاری ببـوو پێـش سـەفەرەكەمان هـەیبوو: نەكا لە فرۆكە دا منداڵەكەت لە دەست بدەی؟ ئەمە هەر ئەو كەسـەیە لـە سەرەتا دا پێشنیاری دەكرد بتكوژم. زۆر ژنێكـی دڵ پاكـە. ئـەو رۆژەی بـاوكتی ناردبووە لامـان نـەمتوانی لێـی تـوورە بم. دەزانـی سـەبارەت بـە باوكت چۆن بیر دەكەمەوە؟ ئەو پیاوە كە وەدەری دەنێـن، مـل دادەخـا و هیچ ناڵێ و، وە دەر دەكەوێ، پیاوێكی باشە.

پاشـان نامـەی بۆ ناردم. دانـی بـەوە دانـابوو خـەتای كـردوە. بـەڵام چونكە پیاوە دەبێ ببیبورم. پێم وایە غەریزەیەكی رەگەزی وای لێكردوە

ئـەتۆی بـویّ. پاشـان بـیر لەمــە دەکەمــەوە وەك موبلّێـك دەچــیّ هیــچ پێویستێکت پـیّ نیـە بەلاّم لـە جێگەیـەکی هـەر بە کـەلّکت دیّ. دلّنیایـە دوژمنایـەتیم دەگـەلّ نیـە. کەسـانی تریـش لـە نـەمانی ئــەم شــەڕە دا بەشـداریان هەیـە: ئـەو، دوکتورەکـان، بەڕێوەبەرەکـەم. ئەگـەر دەزانــی کاتــیّ بــە بــەرێوە بەرەکـــەم راگــەیاند دەچمـــە ســـەفەرەکەم چـــەندە گەشایەوە. زوو زوو دەیگوت: ((هەوالێکی خۆشت پـیّ بوو! هـەر بژی، دلّنیا بە لەم سەفەرەت پەشیمان نابیتەوە.))

پەشیمان نابمەوە مرۆ هەتا ئەو کاتـە رێـزی لیّ دەگیری کـە بـۆ خـۆی رێـز لـە خـەلّکیتر بگـریّ و تـەنیا بـروا بـە خۆبوونـە دەبێتـە هـۆی ئـەوە خەلّکانیتر بروایان بە مرۆ دروست ببـیّ. شـەو خـۆش بچکۆلـە. بەیانی سـەفەر بـە ماشـێن دەسـت پـیّ دەکـا. حـەز دەکـەم هۆنراوەیــەکت بـۆ بخوێنمەوە کە باسی گەرانەوەی ئارامی، گەرانـەوەی دلّنیـایی، بـە گـول رازاندنــەوەی پشـتەبان و زەنگــەکانی کلیســا و هــەورەکان بکـا، باســی فرینی پەرسێلکی لە ئاسمانا بکا، بە دوور بیّ لە نزمی و خەمەکان، لـە بەرزی لە سەرووی ئاوی زولاّلی دەریـا، قسـانت بـۆ بکـەم. لـە راستی دا، غیرەت یەکسانە بە گـەش بینـی. مـن گەشـبین نـەبووم چونکـە بـە غیرەت نەبووم.

*** *** ***

رێگەکانی ئەم ولاّتە ساف و رێکن. ماشێنەکانیشـی نـەرم و راحـەت: خانمە دوکتور ئێوەش خۆتان فریـوو دەدەن. بچکۆلـە چـی بکـەم منیـش پەرسێلکە نیم. بەرەو پێش بـرۆم یـان بگەرێمـەوە؟ ئەگـەر بگەرێمـەوە خرابترە: دەبـیّ ئـەو رێگــە ناخۆشـەی بریومـە دوبـارە پێیـدا برۆمـەوە.

ئەگەر بەرەو پێش بچم ئومێدی ئەوە دەكرێ رێگەكە خۆشتر بێ. ئەگەر غیرەتم هەبێ كە راستگۆ بم، دەبێ بڵێم بە رێگەیەك دا دەرۆم وەك ژیانی خۆم وایە پڕ لە هەوراز و نشێو و، بەردەلانە. جارێكیان دەگەڵ نووسەرێك ئاشنا بووم دەیگوت: ژیانی هەر كەس شیاوی خۆیەتی. واتە هەژار شیاوی هەژارییە و كوێر شایانی كوێری. پیاوێكی نەزان بوو، ئەگەر چی نووسەرێكی وریاش بوو. ئەو هێڵەی سنووری نێوان زیرەكی و كەریەتی دیاری دەكا، هێڵێكە لە مووش باریكترە. لە ئاكام دا ئەگەر ئەم هێڵە نەمێنێ چ پیاو بێ چ ژن ئەم دوو بابەتە تێكەڵی یەكتری دەبن. وەك ئەوین و نەفرەت، مەرگ و ژیان. سەر لە نوێ ئەم پرسیارەم بۆ دێتەوە گۆڕێ كچی یان كوڕ؟ ئێستا پێم خۆشە كوڕ بی. هەر نەبێ لە قۆتابخانەی مانگانەی خوێن رزگارت دەبێ و، قەت بە ماشێن لێخورین لە رێگەیەك دا تاسەی و چاڵ و چوڵی زۆرن، زەحمەتت پێ ناگا. قەت وەك ئێستای منت بە سەر نایە. دەتوانی زۆرتر لە من بە ئاسمان دا بفری. هەولی من بۆ فرین تەنیا پەلەقاژەیەكە. ئەو ژنانەی مەمك بەندەكەیان ئاگر دەدەن حەقیانە. زۆریشیان حەقە. هیچ كامیان رێگەیەكیان بۆ نەدۆزراوەتەوە ئەگەر هات و نەیانتوانی منداڵیان ببێ دنیا كۆتایی پێ نەیێ. منداڵ لە ژن دەبێ. چیرۆكێكی زانستی خەیالیم خوێندۆتەوە كە لە ئەستێرەیەك دا بۆ ئەوەی زاوزێ بكرێ حەوت كەسی پێویست بوون. بەلام پەیدا كردنی حەوات كەس زۆر ئەستەم بوو لەوەش ئەستەمتر ئەوە بوو ئەو حەوت كەسە رێك نەدەخران، چونكە نەك هەر جووتك كردنی نووتفە بەڵكوو دەبوو هەڵگرتنەكەی ئەم نووتفەیە هەر حەوت كەسیان تەحەمموولی بكەن. كە واتە رەگەزی

دانیشتوانی ئەستێرەکە بەرەو لە نێو چوون دەچوو و، ئەستێرەکە کەسی تێدا نەدەما. چیرۆکێکی تریشم خوێندۆتەوە کە قارەمانی ئەو چیرۆکە وەك گیراوەیەکی ترش یان بوتڵێك ئاوی خوێی دەخواردەوە و لە نێوەوە دەتەقی و خاو دەبۆوە! دەبوو بە دوو کەس. خانەکان بە شێوەیەکی سروشتی دابەش دەبون و، قارەمانی چیرۆکەکە لە کاتێك دا دوو لەت دەبوو وەك خۆی نەدەما! ئەو بە جۆرێکی کەسایەتی خۆی دەکوشت. بەڵام نەدەمردوو، نۆ مانگیش دەرد و عەزابی نەدەکێشا. نۆ مانگ کوێرەوەری بۆ هێندێکیان نۆ مانگ سەروەرییە. باشترین رێگە ئەو رێگەیەیە یەکەم جار پێم وتی: وا باشتر بوو لە منداڵدانم دەریانهێنابای و لە منداڵ دانی ژنێکی تریان نابای کە لە سەرخۆتر، دڵسۆزتر و بە تواناتر بوو لە من.تەبم هەیە. ژانی ماسوولکەکانم دەستی پێ کردوە، نابێ گوێی پێبدەم. چۆن دەکرێ گوێی پێ نەدەم؟ خۆم بە شتیتروە خەریك بکەم. چیرۆکێکیترت بۆ دەگێرمەوە. لە مێژە چیرۆکم بۆ نەگێراوییەوە. هەبوو نەبوو ژنێك هەبوو بە ئاواتەوە بوو پارچەیەکی بچوکی لە مانگ هەبێ. بگرە بە تۆزقالێکیش رازی بوو. هیوایەکی سەرسوور هێنەر و چاوەروانکراو بوو. ئەو خەڵکی دەناسی چووبوونە مانگ. ئەو رۆژگارە چوونە مانگ بوو، بوو بە مۆدی رۆژ. ئینسانەکان لە کون و کەلەبەری دنیا سواری کەشتی ئاسمانی دەبوون کە بە سەری مووشەکێکەوە نرابوون. هەر جارەی مووشەکێك بەرەو ئاسمان دەتەقێندراو گرمەی لێ دەهات و ئاگری لە دواوە دەردەپەراند ژنە لە خۆشیان دەگەشایەوە. ژنەکە رووی لە مووشەکەکە دەکرد و هاواری دەکرد: ((برۆ! برۆ بەرەو مانگ!)) لە حەسوودی ئەو

کەسانەی سەفەری مانگیان دەکرد دەلەرزی و، سێ شەو و رۆژان ئاگای لە هەواڵی ئەو کەسانە بوو لە تاریکاییدا سەفەرەکەیان درێژە دەدا. ئەو مرۆڤانەی سەفەری مانگیان دەکرد زۆر نەزان بوون. روخساری ئەحمەقیان وەك بەردی لێهاتبوو. گریان و پێکەنین رووی تێنەدەکردن. مانگ لە بیری ئەواندا تەنیا بابەتێکی زانستی و، سەرکەوتنێکی تیکنۆلۆژیك بوو و هیچیتر. لە ماوەی سەفەرەکەیان دا دوو قسەی بە جێیان نەدەکرد. . تەنیا ژمارە و هاوکێشەو زانیاری ئیزعاج نەبێ . ئەگەریش قسەی ئینسانانیان لە دەم دەهاتە دەر بۆ ئەوە بوو لە سەر ئەم تیپی دوو گوڵی یان ئەو تیپ پرسیاریان دەکرد. کاتێ دەگەیشتنە مانگیش هیچیان بۆ وتن پێ نەبوو تەنیا چەند رستە کە پێشتر ئامادەیان کردبوو کاوێژ دەکردەوە. پاشان ئاڵایەکی ئاسنی سپییان دەچەقاند و، وەك رۆبات هێندێك جوڵانی بێمانایان دەکرد. لە پاش هەموو ئەوانە مانگیان بە پاش ماوەی پیسیان پیس دەکرد و، بۆخۆیان دەگەرانەوە و پیساییەکەیان لە وێ جێ دەما بۆ ئەوەێ شاهیدی هاتنە ئینسانەکان بێ بۆ سەر مانگ. پیساییەکەیان لە قووتوو دەکرد. قووتوەکان دەگەڵ ئاڵاکان لە وێ دەمانەوە. ئەگەر ئەمەت زانیبا و سەیری مانگت کردبا نەت دەتوانی نەڵێی: ((ئەو سەرە پڕە لە پیسایی ئەوان)) لە گەرانەوەیان دا بۆ سەر زەوی تورەکەی پڕ لە گڵ و بەردیان دەگەڵ خۆیان دێنایە سەر عەرز. ئەو گڵەی ژنەکە بە ئاواتیەوە بوو. کاتێ ژنەکە دەیدین لێیان دەپارایە (من دەپاڕامەوە) : ((تۆزقاڵێك لەو گڵ و بەردەم نادەنێ، ئێوە زۆرتان هەیە!)) بەڵام ئەوان هەمیشە دەیانوت: ((ناکرێ ئیزنمان پێ نیە!))

هەموو تاقی کردنەوەکان لە سەر مێزی ئەو کەسایەتیانەدا دەکرا کە وەك بابەتێکی زانستی و سەرکەوتنێکی تێکنۆلۆژیك باسی مانگیان دەکرد. ئەوانە نەزان بوون، چونکە رووحی ئینسانیان نەبوو. بەڵام لە نێو گەشتیارە ئاسمانیەکاندا کەسێك هەڵدەکەوت لەوانیتر باشتر بێ. چونکە دەیزانی گریان و پێکەنین چیە. پیاوێکی ترسنۆکی کورتیلە و ناشیرین کە ددانەکانی خوارو خێچ بوون. بۆ ئەوەی ترسەکەی بشارێتەوە دایمە پێدەکەنی و کلاوێکی قەشمەری لە سەر دەنا کە رەنگ و رووپەکی پێدەدا. لە بەر ئەم شتانە و لە بەر ئەوەی دەیزانی شایانی چوون بۆ مانگ نیە دەگەڵی ئاشنا بووم. کاتێ چوومە لای هەر پرتە پرتی بوو و، دەیگوت: ((باسی ئەو سەرەت چۆن بۆ بکەم. شاعیر نیم ناشزانم وشەی جوان و رێك و پێك بکار بێنم.))

چەند رۆژ بەر لەوەی بچێتە مانگ هاتە لام و خواحافیزی لێکردم و لێی پرسیم لە مانگ چی بڵێت. پێم وت دەبێ قسەیەکی راست و بەشەرەفانە بکا. بۆ وێنە بڵێ پیاوێکی چکۆلە و کەمە چونکی ترسنۆکە. ئەم قسەیەی پێ خۆش بوو و، سوێندی خوارد ئەگەر گەرایەوە هێندێك گڵی مانگم بۆ بێنێ. رۆشت و گەرایەوە. بەڵام بە تەواوی گۆرابوو. هەر جارەی تەلەفۆنم بۆ دەکرد و، دەمویست بەڵێنەکەی بیر بخەمەوە خۆی گێل دەکرد. شەوێکی بۆ نانخواردنی شەو بانگ هێشتنی کردم. بە پەلە چووم و پێم وابوو ئاخرەکەی بریارەکەی خۆی دەباتە سەرێ هەتا تۆزێکم لە خاکی مانگ بە دیاری بداتێ. لە سەر نان خواردن سەبر و قەرارم نەما و نانم پێ نەخورا. لە نان خواردن بۆوە وتی: ((ئێستا مانگت نیشان دەدەم)). بەڵام نەیگووت

مانگت دەدەمێ. هەستم بە جیاوازی ئەم دوو رستەیە نەكرد. كلاوە سەیرەكەی هەر لە سەری بوو و هوروا پێدەكەنی پێم وانەبوو ئەو تۆزە رووحەی من تێمدا شك دەبرد ئەویشی لە ئاسمان لە دەست داوە.

چاوێكی لێ داگرتم و بەرەو هۆدەی كارەكەی رێنوێنی كردم. دەتگوت گاڵتە دەكا دەرگای قاسەیەكی بە كلیلە كردەوە. لە نێو قاسەكەدا زۆر شتی تێدا بوون، بێل و پاچ، لولە، خۆڵێكی سەیر كە رەنگی نووقرەیی تێر بوو لێیان نیشتبوو.خۆڵی مانگ. دڵم وە كوتە كوت كەوت، لێدانی دڵم چووە سەرێ بە دڵە كوتەووە دەستم بۆ بێڵەكە درێژ كرد و هەڵم گرت. بێڵێكی سووك بوو و قوورساییەكی وای نەبوو. خۆڵەكەی وەك تۆزی ئاردە برینجی كوتراو دەچوو، گەلێ نەرم بوو. كاتێ لە سەر دەستت دەنیشت دەتگووت پێستێكیتر لە جنسی نووقرە بە سەر پێستت داكشاوە. ناتوانم بە هیچ وشەیەك ئەو هەستەی كە خۆڵی مانگ كەوتە سەر پێستم دەر ببڕم. دەتگووت لەو كاتە دا بە فەزا و زەمان دا بڵاو بوومەوە، دەتگووت شتێك كە دەست نەدەكەوت، واتە ئەبەدییەت، دەستم راگەیشتوە؛ ئەمانە ئێستا بە بیرم دادێن. چونكە ئەو كاتە هێزی بیر كردنەوەم نەبوو. ئێستاش كە ئەو رۆژەم بیردێتەوە ناتوانم ئەو هەستەم دەربڕم كاتێ بێڵەكەم هەڵگرت بۆ ماوەیەك مات و دامام و، ئاگاشم لەوە نیە سەبر و قەراری لێبڕابوو. لەوە دەترسام ئەو گەنجەی كە ئامادە نەبوو بیرەوەریشی بە كەسێ بڵێ لێی بدزم. كاتێ ئەوەم هەست پێ كرد گەنجەكەم پێ دایەوە و لە بەر خۆمەوە وتم. ((سوپاست دەكەم. ئێستا هێندێكم خۆڵی مانگ بدەیە)) زوو تێك چوو. ((كامە خۆڵی مانگە؟)) هەمان خۆڵی مانگ كە بەڵێنت

پیَ دابووم.)) وتی: ((ئیَستا پیَم نەدای سەیرت کرد.)) پیَم وابوو گاڵتەم دەگەڵ دەکا.چەند چرکەیەك کە بە چەند ساڵ دەبوو رابورد هەتا تیَگەیشتم بە گاڵتەی نیە و بەڵیَنەکەی بەمەندە کۆتایی پیَ هیَنا. کەوتمەوە بیر ئەو هەژارانەی تەنیا لە پشتی ویترینی زیَرینگەریەکانەوە سەیری زیَر دەکەن، یان لە دوورەوە سەیری جیَژن و شادی دەکەن و مافی ئەوەیان نیە تیَدا بەشدار بن. لە جیَگەی خۆم وشك بووم و جووڵەم لیَبرا. وام لیَهات تەنانەت نەمتوانی ئەو کلاوەی لە سەری نابوو بە دەموچاویدا بکیَشم. تەنیا لەبەر خۆمەوە دەمگوت: ((بریا بمتوانیایە تیَیبگەیەنم چەندە ناپاك و ناراستە)). بەم هیوایە ئەحمەقانەیەوە بە پارانەوە و تکا ویستم بلیَم من تەنیا تۆزیَك تۆز و غوبارم گرەك بووە. ئەو خۆڵەی بۆ خۆی بەڵیَنی پیَدابووم و ئەویش ئەوەندەی لی قاسەکەیدا هەبوو تەنیا پیَویست بوو ئیزنم پیَ بدا هیَندیَکی لە پارچە کاغەزیَکی بکەم. هیَندیَك خۆڵ کە لە سەر دەستم نیشتوە بەس نیە. هیَندیَکم گەرەکە لە کاغەزی بکەم بۆ ئەوەی بتوانم پاشان سەیری بکەم و هەتا هەم لای خۆم رایگرم. ئەو دەیزانی ئەمە ئاواتیَکی لەمیَژینەی منە و، هەوا هەوەسیَکی کاتی نیە. بەلاّم هەتا زۆرتر دەپارامەوە و، خۆم بچوکتر نیشان دەدا ئەو قایم تر بوو لە سەر قسەی خۆی. بە چاوە سارد و بیَ گیانەکانی تیَمەوە رامابوو و قسەیەکی نەدەکرد. هەر لەو بیَدەنگیەدا دەرگای قاسەکەی داخست و وەدەر کەوت. لە هۆدەی میوانداریدا ژنەکەی لیَی پرسیم قاوەی دەخۆم. سەرەی پیَشوازی کردن بە قاوە بوو. ولاّمم نەدایەوە. بە بیَدەنگی سەیری دەستمم دەکرد کە خۆلی مانگی لە سەر بوو. مانگم پیَ بوو نەمدەزانی لە کویَی دانیم و

چۆن سەیری بكەم. هەر بە حاڵ دەستم بەری كەوتبا نەدەما. بێ هودە دەمروانی جێگەیەك بدۆزمەوە هەر چۆنێكی بێ ئەوەندەش بپارێزم بە سەر دەستمەوە بوو. بەڵام برە خۆڵە وە تەمێكی بڵاو دەچوو و لە نێو ئەم تەمەدا رستەیەك بەدی دەكرا ((وەك ئاردی برینج وایە لە هەر شتێكی بدەی نامێنێ.)) ئەمە بۆ من گەلێ دەردێكی بە ئازار بوو، دەردێك كە هەرگیز ((تانتال))* تووشی نە بوو بوو.

كاتێ تانتالیش دەیەویست میوەیەك لە دار بكاتەوە. میوەكە لە بەر دەستانی دوور دەكەوتەوە. پاشان بۆ دواجار سەیری دەستم، وەك بڵێی فریا كەوتنی گەرەك بێ، كرد. دڵم بۆ گریان پربوو بە بزەیەكی تاڵ كۆتایم پێ هێنا. لەو دورەدەستانە لە ئەبەدییت، مانگ هاتبوە لام و لە سەر پێستی دەستم بوو. بەڵام دەبوو تورم دابا، بۆ هەمیشە. ئەگەر گەرەكم با ئەم خۆڵە پاك نەبێتەوە دوبارە نەمدەتوانی هەموو ژیانم دەستم ئاوا راگرم و پەنجەكانم بەر یەكتری نەكەون. درەنگ یان زوو دەستم بەر شتێك دەكەوت ئەو كاتە هەموو شتێك وەك هەڵم نەدەما: لە مەر گاڵتە پێكردنی ئەم دەبەنگە پیسە بوو. بە تووڕەییەوە پەنجەكانم لێك خشاند. بەری دەستم هێندێك هێڵی خوار و خێچی پیسی لە سەر دەبینران كە بە سەیر كردنیان بێزت هەڵدەستا. تۆ بڵێی بۆ گەیشتن بەم بێزاریە ئەم هەموو بە ئومێدەوە چاوەروان بووم. بەری دەستم لە سەر قاسەكە خشاند پاش ماوەكەی وەك پەڵەیەكی چەور یان پاش ماوەی چەوری حەلەزون دەچوو، وەك پاش ماوەی فرمێسكێكی گەورە.

كاتێ لەوێ رۆیشتم مانگ دەدرەوشایەوە و تریفەكەی ولاتی سپی هەڵگێرابوو. بە چاوی لێڵەوە سەیری دەكەم و لەبەر خۆتەوە دەڵێی:

((هەتا شتێکی سپی و خاوێن پەیدا دەبێ هەر زوو پەیدادەبن بە پاش ماوەی پیسیان ئەم سپیەتی و خاوێنیە پیس بکەن.)) پاشان دەڵێی: ئاخر بۆ؟ هەر کە گەیشتمەوە هۆتێل شێرەی ئاوەکەم کردەوە و دەستم وەبەر نان. رەشاوێك لە بەر دەستم رۆیشت دەزانی بچکۆلە چیم پێ وتی؟ ئەتۆ مانگی منی. وەك تۆزی مانگی من. ژان و ئازارم زۆرتر بووە چیتر ناتوانم ماشێن باژووم دەبێ پشوویەك بدەم. لەوانەیە لە رێگەی رووحمەوەو بتوانم رێگە

---

* تانتال ((Tantale)) یان ((Tantalus)) تانتالۆس: لە ئەفسانەکانی یۆنان دا، پاشای لیدیا، کوری زێئۆس و باوکی پلۆپۆس. بە هۆی ئەو سووکایەتییەی بە پاشاکانی کردبوو، زئۆس ئەوی خستە دۆزەخ وە لە دۆزەخ دا لە چۆمێکی گەورەی هاویشت. لە سەر سەریەوە میوە هەڵاوەسرابوو. بەڵام سەرەرای برسییەتی و تینویەتیەکی زۆر دەستی نەدەگەیشتە ئاو و، میوەکان.

چارەیەك بدۆزمەوە، ئەوەی بۆ رزگار بوون دەشێ رزگاری بکەم. نامەوێ مانگ سەقەت بێ. نامەوێ جارێکیتر مانگ لە دەست بدەم و بە کونی لولەی ئاوەکەدا بچێتە خوار. بەڵام بێ ئاکامە.هەر وەك ئەو دڵنیایەی ئەو شەوە کە هەستم کرد هەی و دەست و لاقم سارد بوونەوە، ئێستاش هەست دەکەم نیت.

*** *** ***

وازم لە سەفەرەکە هێنا و گەراومەوە شار و تەلەفۆنم بۆ خانمی دوکتور کرد. بروای نەدەکرد. زوو زوو دەیگوت: لە سەرە خۆ بە: لە

ماوەی ئەم دوو حەوتوویەدا تەندروستیت گەلێ باش بوو. ئەمەی تۆ باسی دەكەی تەنیا خەیاڵی دروستكراوی خۆتن. لە وڵاما وتم ئەو پەڵە خوێنە گەورەیەی بینیم خەیاڵ نەبوو. حەوتویەك لە نێو ڕێگادا لە هۆتێلێك لامدا بۆ ئەوەی پشوو بدەم و لەوێ ئەم پەڵە خوێنەم دی. پێی وتم بێ دوا كەوتن بچمە لای. كە وەژوور كەوتم هەمان بزەی گەش بینانەی جارانی لە سەر لێوان بوو. پێش ئەوەی پێم بڵێ جل و بەرگەكانم دانان و لە سەر تەختەكە پاڵ كەوتم: ئەویش دەستی لە سەر سینگم دانا و، وتی: ((دڵت چەندە زوو زوو لێدەدا دەڵێی تەپڵە.)) گوێم بە قسە بە سۆز و بزەكانی نەدا. بەزەیی خەڵكیتر دەردێكی دەرمان ناكا. دڵنیا بووم لە ڕێ و ڕەسمێكی نەهێنی و بێ هوودە كە دەمێك بوو چاوەڕێم دەكرد بەشدار بوو بووم. ئامادەی تەسلیم بوون بووم و، لەوە دڵنیا بووم دژكردەوە نیشان نادەم، چونكە هەر قسەیەكی كە دەبوو بیكەم بەر لەمە كردبووم و هەموو ئەو ژان و ئازارانەی پێویست بوون كێشابوومن. بەڵام كاتێ ڕێورەسمەكە دەستی پێ كرد ئەوجا زانیم هەرگیز چاوەڕوانی شتێكی وام نەكردبوو.

پرسیار كردنی دوكتور و وڵامدانەوەكانم ئەوەندەیتر ژان و نارەحەتی بۆ دروست كردم. ((ئەم دواییانە هەستت نەدەكرد دەجووڵێ.))، ((نا))، ((زۆر هەستت بە قورسایی نەدەكرد.)) ((نا))، ((كەی بیرت لەمە كردەوە كە،...))، ((لە ڕێگەدا پێش گەیشتن بە میوانخانە.)) ((بۆ گەیشتن بەم ئاكامە زوویە. دەبێ بڵێم، وانیە؟)) پاشان دەستی لە زگی دام لە جاران بێدەنگترە؛ دەستەوانە لاستیكیەكەی لە دەستی كرد و بە دواتا گەڕا. بڕۆی تێك نانوو چاوی

چکۆله کردنەوه و وتی: ((مندالْ دانت شل بۆتەوه، هەر وەها لاوازیش بووه! پێدەچێ منداڵەکه بە باشی گەوره نابێ یان لەوانەیە هەر گەوره نابێ. دەبێ تاقیکردنەوەیەکی بایۆلۆژیکی بکەم پاشان چەند رۆژێك بۆ ئاکامەکەی سەبر بکەین.)) دەستەوانەکەی دەرهێنا و، فرێیدایه سەتڵی زبڵ. دەستەکانی نایه ئەم بەر و ئەو بەری تەختەکه و به غەمەوه سەیری کردم. ((وا باشترە هەر ئێستا راستیت پێ بڵێم. حەق بە تۆیە کۆرپەکه لە دوو حەوتوو لەمەوبەرەوه لەوانەیە سێ حەوتووش بێ هەڵیﻧەداوه. ئازابه. هەموو شتێك كۆتایی هاتوه، کۆرپەکه مردوه.))

هیچم نەگوت. نەجولاّم و، چاویشم نەتروکاند. لە جێگەی خۆم وەك دار و بەرد بێدەنگ بووم. وەك دار و بەرد كە بیر ناكەنەوە. تەنیا شتێك هەستم پێدەکرد قورساییەك بوو لە لەشم دا. قورسایەك كە نەدەبینرا و، خەریك بوو لەت و پەتی دەکردم، بە بێ رەحمییەوه لەت و پەتی دەکردم. لەو بێدەنگی و نەجولاّنه رەهایه دا دەنگی دوکتور وەکو تۆپ له مێشم دا تەقیەوه. ((بە هێز بە هەڵسته بەرگەکانت دەبەرکەوه.)) هەڵستام. دەست و لاقم وشك هەلاّتبوون و، بۆ جولاّندنیان هێزێکی بان مرۆڤی گەرەك بوو. بەرگەکانم دەبەر کردنەوه و، گوێم لە دەنگی خۆم بوو دەیپرسی. ((چی بکەم؟)) پاشان دەنگێکیتر ولاّمی دایەوه: ((چ ناکرێ. کۆرپەکه ماوەیەکیتر لەوێ دا دمێنێتەوه پاشان خۆبەخۆ دێتە دەر.))

سەرم لەقاند. دوبارە هەمان دەنگم گوێ لێبوّوه هێندێك رستەی بە دوای یەك دا ریز کردن: نابێ نارەحەت بی. زۆربەی کۆرپەلەکان چونکه له زگی داکیان دا تەواو نین هەر له زگی داکیان دا دەمرن. نابێ من خۆم

بە تاوانبار دابنێم. نابێ لە بەر ئەو هەڵەیەی تووشی نەبووم خۆم سەر كۆنە بكەم. زگ پری كاتێ تەواو دەبێ كە خولی سروشتی خۆی بە تەواوی تێپەر بكا و، لە راستی دا شتێكی سروشتی نیە ژنی زگ پڕ بۆ ماوەیەكی درێژ لە سەر تەخت بكەوێ و بەم شێوەیە منداڵەكە دەكەوێتە دۆخێكی ناسروشتیەوە. پارەی دوكتورەكەم دا. بە لەقاندنی سەر ماڵئاوایم لێ كرد و لە هۆدەكە وەدەر كەوتم. بە نێوان دوو ریز زگی پڕ دا تێپەریم. زگی من كۆرپەیەكی مردووی تێدا بوو هەستم دەكرد گاڵتەم پێ دەكەن. لە دڵی خۆم دا دەمموت: ((هەر چی دەبوو روویدا، روویدا، كە اوتە دەبێ تەحەمووڵ بكەم.)) هەتا میوانخانە رستەی ((دەبێ تەحەمووڵ بكەم.)) لە مێشكم دا دەزرینگایەوە. كاتێ گەیشتمەوە ماڵ لانكە و لیباس و هەموو ئەو شتانەی بۆم كریبوی دیمن. ئەو هەناسە و ناڵەیەی بە زەحمەت لە دڵم دا رامگرتبوو، رشامەوە. بێ هێز كەوتمە سەر تەختەكە. ناڵەیەكی تر لە گەروم هاتە دەر. پاشان چەند ناڵەیتر هەتاوەكو لە قوولایی دەرونمەوە . ئەو شوێنەی وەك پارچە گۆشتێكی بێ كەڵك لە گۆشەیەك سەرت ناوەتەوە . ناڵەیەك هاتە دەر و تاشە بەردی گەورەی گریانم بوو بە هەزار پارچە و پارچەكانی بوون بە خۆڵ پاشان نووزەیەك و، لە هۆش خۆم چووم.

*** *** ***

پێدەچێ لە بەر ئەو خەوە بووبێ پاش وە هۆش هاتنەوە تێدا نقووم ببوم. یان لەوانەیە كاتێ وڕێنەم دەكرد. هەر چۆنێكی كاتێ هات: باش لە بیرم ماوە. هۆدەیەكی سپی بوو كە حەوت چرپاو قەفەسێكی تێدا بوو. لە چرپای نێوەراستیان دا ئەو دوكتورەی لێ دانیشتبوو پێش لە

سەفەرەکە پێم رادەگەیشت. لە لای راستی خانمی دوکتور و لە لای چەپی بەرێوەبەری ئیدارەکەم. لە قەراخ بەرێوەبەر هاورێکەم و پاشان باوکت دانیشتبوو: لە لای خانمی دوکتوریش دایك و باوکم دانیشتبوون. کەسی تری لێ نەبوو. جیا لەمانە هیچ شتێکی تر نە لە دەور و بەرمان نە لە سەر دیوارەکان، نە لە سەر عەرزی نەبوو. زانیم ئەوێ دادگایەکە کە تاوانبارەکەی منم و ئەوانیش لێژنەی دادوەرانن. ترس و وەحشەتم نەبوو. تەسلیمی بێ ئەولا و ئەولا بووم. چاوم بە هەموویاندا گێرا. باوکت هێدی هێدی دەگریا وەك ئەو رۆژ کە لە لای تەختەکە دانیشتبوو سەری لە نێو دەستانی گرتبوو. دایك و باوکم سەریان شۆر کردبوو، دەتگووت تووشی ژانێکی کوشندە بوون؛ یان لە بەر هیلاکیان خەریکە دەمرن. هاورێکم غەمین و لاواز بوو. سێ کەسەکەی تریش پێدەچوو هیچ شتێك کاریان تێ ناکا. لە سەرەتا دا دوکتور هەڵستا و کاغەزێکی خوێندەوە ((لە بەرامبەر تاوانبارکراو دا لێژنەی دادپەروەرانی ئامادە بوو پێك هاتوە، هەتا تاوانبار بە تاوانی کوشتنی بە ئەنقەست و چونکە بە هۆی گوێ پێنەدان و خۆویستی و لە بەر چاو نەگرتنی بە سەخترین مافەکانی مرۆڤ، واتە مافی ژیان، کە بۆتە هۆی مردنی کۆرپەکەی محاکمە بکا.)) پاشان کاغەزەکەی لە سەر مێزەکە دانا و ئەمجار روونی کردەوە دادگا چۆن کارەکانی دەکا. لە سەرەتا دا هەر کامەیان وەك شاهید و قازی شتەکانی خۆیان باس دەکەن و پاشان بە دەنگێکی بەرز دەڵێن: تاوانبار یان بێتاوان. بە وەبەر چاو گرتنی زۆرینەی دەنگ کاتی مەحکوومیەت دا لێژنەی

دادپەروەران سزایەكە دیاری دەكا. ئێستا سەرەی قسەكانی خۆیەتی. یەكەمین رستەی وەك تەزوویەكی سارد هەڵی كرد.

منداڵ ددانی كرمۆڵ و خراپ نیە. ناكرێ وەك ددانی خەرابوو لە بێخەوە دەری بێنی و لە لۆكەی سپیدا بیخەیتە سەتڵی زبڵەوە، منداڵ ئینسانە، ژیانی ئینسانیش لەو كاتەوەیە دەبێتە نووتفە و هەتا مەرگ درێژەی دەبێ. هێندێك لە ئێوە دەگەڵ مانای بەردەوام بوونی ژیان یەك نین و، دەڵێن: لەو كاتەوە نووتفە دروست دەبێ ناتوانین بڵێین ئەمە ژیانی ئینسانە و دەڵێین ئەو كاتە تەنیا خانەیەكە گەشە دەكا و، سەرەتای ژیان نیە. وەك دارێك كە دەیبڕی، بڕینەكەی تاوان نیە. یان وەك ئەو مێشە دەیكوژی وایە. لە وڵامتان دا وەك زانایەك دەڵێم لە دار یان مێش، ئینسان دروست نابێ. هەموو هۆیەكانی پێك هاتنی ئینسان لە جەستەوە بگرە هەتا كەسایەتی، خوێن و رووح لەم خانەیە دا كۆ بوونەتەوە. ئەم هۆیانە لە سەرەوەی ئەندێشە و خەیاڵن. ئەگەر بتوانین ئەم هۆیانە بە مایكرۆسكۆپێك كە ئەو شتانەی لە توانای دیتنی چاو دانیە بیانبینین و راڤەی بكەین هەمومان چۆك دادەدەین و، باوەر بە خودا دێنین. كە واتە من هەر لێرە ئیزن بە خۆم دەدەم واتای قاتڵ بەكار بێنم و ئەوەش بڵێم: ئەگەر ئینسان بوون بە پێوەری قورسایی و سووكی بێ و قەتڵ بە كەمییەت، دەتوانین بەم ئاكامە بگەین، كوشتنی ئینسانێكی سەد كیلۆیی تاوانی زۆرترە لە كوشتنی ئینسانێكی پەنجا كیلۆیی. ئەو هاوكارەی لە پەنای من دانیشتوە نابێ بەمە پێبكەنێ. من لێرەدا سەبارەت بە بۆچوونی هیچ ناڵێم. بەلام لە بابەتی دوكتوریە ئەحمەقانەكەی دا ناتوانم بێ هەڵویست بم: ((لەم قەفەسە دا لە بری

ژنێك دەبێ دوو ژن زیندانی بكرێن.)) پاشان زۆر لێبراوانە روویكردە خانمی دوكتور. خانمی دوكتور لە كاتێكدا لە سەرەخۆ جگەرەی دەكێشا نیگای تەحەموول كرد. ئەم هەڵوێستەی تۆزقالێك گەرما و سوكنایی بە من بەخشی بەڵام هەر زوو با ساردەكە دوبارە هەڵی كردەوە.

((بەڵام، ئێمە لێرە بۆ قەزاوەت كردن لە سەر مەرگی خانەیەك كۆنەبووینەتەوە. ئەم دادگایی كردنە سەبارەت بە مەرگی كۆرپەیەكی سێ مانگانەیە. چ شتێك بووە هۆی مەرگی؟ هۆی سروشتی نەبینراوە؟ ئەو شتەی هەست پێناكرێ؟ یان ئەو ژنەی لە قەفەس دا دەیبینین؟ من بەڵگەی باشم هەن ئەمە دەسەلمێنین: ئەو ژنەی لەم قەفەسەدایە هۆی مەرگی كۆرپەكەیە. لە خۆوە نەبوو لە یەكەم دیداردا سەبارەت بەم ژنە دڕدۆنگ بووم. بە پێی ئەو ئەزموونانەی كە هەمن منداڵ كوژان لە ژێر دەمامكەكەیانەوە دەناسمەوە. كاتێ ئەو دەیگوت منداڵەكەم دەوێ. دەمامكی لە سەر نابوو. ئەمە درۆیەك بوو پێش ئەوەی بە خەڵكیتری بڵێ دەگەڵ خۆی كردبووی. بۆ وێنە لەوە سەرم سوور ما زۆر لە سەر قسەكەی خۆی سوور بوو. ئەو رۆژەی وڵامم دایەوە ئاكامی تاقیكردنەوەكەی باش بوو سەبارەت بەمە خۆشحاڵیم دەربری ئەو بە ساردی وڵامی دامەوە كە بۆ خۆی ئەمەی دەزانی. هەروەها كاتێ پێم وت لە بەر گرژ بوون و خاو بوونەوەی ماسولكەكانی منداڵ دانی دەبێ بكەوێ و پشوو بدا. ئەو بە توورەییەوە وڵامی دامەوەو و، وتی ناتوانێ زیاتر لە پازدە رۆژ لە جێگەدا بكەوێ لێی پارامەوە و تووڕەش بووم، بەڵام بۆم دەركەوت ئەو نایەوێ ئەركی

دایكیەتی وە ئەستۆ بخا. ئەو دایكێكی بێ روحم بوو. لە ماوەی ئەم دوو حەوتوویەدا كە لە جێگە دا كەوتبوو بە بەردەوامی تەلەفۆنی بۆ دەكردم و دەیگوت تەندروستی گەلێ باشە و، دەپارایەوە كاری هەیە و دەبێ هەڵستێ. ئەو بەیانیەی دووبارە بینیمەوە تەواو هیوا بڕاو بوو بوو. لەم چاو پێكەوتنە دا بوو لێی كەوتمە شكەوە و، هەستم بە هەوڵە جنایەتكارانەكەی تاوانبار كرد. لە بواری جیسمی و فیزیۆلۆژیەوە پێدەچوو قەڵەویەكی بە هۆی خەم خواردنەوە بێ: وێكهاتنەوە بە ژانەكانیماسوولكەكانی هۆی دەرونیان هەبوو، واتە ئەمە بە پێی ویستی خۆی روویدەدا. هۆیەكەم لێ پرسی. بە كورتی وڵامی دامەوە بە هۆی ئاڵۆزی دەرونی هەست بە نیگەرانی دەكا. پاشان ناراستەو خۆ پێی وتم شتێك ئازاری دەدا، منیش هەوڵم نەدا بزانم چ شتێك ئازاری دەدا چونكە دەمزانی لە ژانی زگ پڕی زیاتر چیتر نیە. پاشان لێم پرسی بە راستی منداڵەكەی گەرەكە و بۆم باس كرد بیر كردنەوە و خەیاڵ جار جارە دەبنە هۆی مەرگی كۆرپەلە: پێویست بوو هێدی هێدی بە سەر ئەم ئالۆزە دەرونیە دا زاڵ بێ. ئەو بە تووڕەویەوە وڵامی دامەوە ئەم داوا كردنە وەك ئەوە دەچێ لێمی بوێ رەنگی چاوەكانی بگۆڕێ. چەند رۆژ دواتر هاتەوە لام. گەرابۆوە دۆخی ژیانی جارانی بەڵام تەندروستی گەلێ خراپتر بوو بوو. لە نەخۆشخانە خەواندم. لەوێ هەشت رۆژ بە دەرمان هێدیم كردەوە و نەمهێشت بجوڵێ.

((هەنوكە، خوشكان و برایان، دەگەینە جنایەتەكە. بەڵام پێش لەوەی باسی بكەم دەڵێم: با دابنێین یەكێك لە ئێوە تووشی نەخۆشییەكی قورس بووە و پێویستی بە دەرمان هەیە، رزگاربوونتان

پێوەندی هەیە بە وەی کەسێکی هەبێ ئەم دەرمانەتان بداتێ. ئەو کەسەی دەرمانەکە فڕێ دەدا و دەیرێژێ و لەبری ژارتان بداتێ چ ناوێکی لێ دەنێن؟

شێت، خۆ بە زل زان، یان تاوانبار، بەوەی یارمەتی نەخۆشەکەی نەکردوە؟

بە رای من ئەو وشانە پڕ بە پێستی نین و پێناسەی ئەم هەڵوێستە ناکەن. بە رای من کەسێکی وا قاتڵە. بەڕێزانی لێژنەی داد پەروەران شك لەوە دا نیە کۆرپەکە هەمان نەخۆشەکەیە، دەرمانەکەشی جیا لە پشوودان چیتر نەبووە. بەڵام ئەم ژنە نەك هەر دەرمانەکەی بە نەخۆشەکە نەدا بەڵکوو بە چوونی بۆ سەفەرەکە ژاری دەرخوارد دا: چەندین کاژێر فڕین بە تەیارە و لێخورینی ماشێن ئەویش بە تەنیا و لەم ڕێگە ناخۆشە دا. من بە تکا و رجا کردن پێم وت ئەوەی لە زگت دایە تەنیا خانەیەکی دابەش بوو نیە بەڵکو منداڵێکە. ئاگادارم کردەوە کە لەوانەیە کۆرپەکەی بەم کارە بکوژێ. بەڵام بە تووڕەییەوە وڵامی دامەوە و قسەکەی لێ وەر نەگرتم. هەر وەها کاغەزێکی ئیمزا کرد کە بەرپرسایەنی هەر جۆرە ڕووداوێك وە ئەستۆ دەگرێ.

سەفەرەکەی کرد. منداڵەکەی کوشت. دیارە ئەمە دەزانم ئەگەر لە بەر دەم دادگایەکی ئاسایی دابایین، سەلماندنی تاوانەکەم، بۆ ئەستەم بوو. چونکە دەرمانی منداڵ لە باربردن یان نەشتەرگەری بە کار نەهێناوە. بە پێی یاسای باو ژنێکی لەم جۆرە بە بێ تاوان دادەنرێ، چونکە لە ڕاستیدا تاوانێك ڕووی نەداوە. بەڵام بەڕێزان ئەمە بزانن ئێمە ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی ژیانین و، من بە ناوی ژیان پێتان

رادەگەیەنم هەڵسوكەوتی ئەم ژنە خراپترە لە هەر جۆرە دەرمانی لە بار بردن یان نەشتەرگەری. هەڵسوكەوتی پەست و فێڵبازانە و بێ مەترسی سـزادان. فـرە هـەوڵ دەدەم هێندێـك بەڵگـەی بـۆ دابتاشـم بـۆ ئـەوەی تاوانەكەی لە سەر سووكتر بێ و عەفوو بكرێ. بەڵام چۆن؟ ئێوە بڵێین، هـەژار بوو و نـەیدەتوانی بژیـوی ژیـانی دابـین بكـا؟ شـتی وا نیـە. بـۆ خۆشی باش دەزانـێ. یان لـەوە دەترسا منداڵێكـی سـاغی ببـێ و لـە بەرامبـەر كۆمـەڵدا دیفـاع لـە خـۆی بكـا. هـەرگیز: ئـەو سـەر بـە دامەزراوەیـەكی كولتوورییە، لە باتی ئەوە لە سەر كوشـتنی منداڵێـك دایبرن، دەیكەنە قارەمان. ئەو بروای بە هیچ كام لە یاساكانی كۆمەڵ نیـە. خـودا، نیشـتمان،بنەماڵـە، ژیـانی ژن و مێردایـەتی و بـە گشـتی هـەموو بنـەماكانی ژیانی كۆمەڵایـەتی بە هیـچ دەزانـێ. تاوانەكـەی بـە هـۆی ئـەو بەڵگانـەی لـە سـەر ئـازادی هێناونیـەوە سـووك ناكرێتـەوە. ئـازادی تاكەكەس، ئـازادی سـەرە رۆیـی كـە مـافی كەسـانیتر پێشـێل دەكا. وشەی مافم بە كار برد بۆ ئەوەی ئێوە نەڵێن ئەو ژنە بە كوشتنی منداڵەكـەی لـە مافی خـۆی كـەڵكی وەر گرتـوە: ئـەو مافـەی بە پێـی ئـەو دەتوانـی نـەهێڵی منداڵێكـی نـەخۆش و سـەقەت لـە دایـك ببـێ. ئەمـە ئەركی ئێمە نیە پێش ئەوەی منداڵ لە دایك ببێ بزانین سەقەتە یان نا. ((هۆمێر))* كوێـر بـوو و ((لیوپـاردی ـ یـش))** پشـت كـوور. ئەگـەر سپارتەكان لـە سـەر بەردەكانـەوە هەڵیانداشـتبان، ئەگـەر دایكـەكانیان لەوە ماندوو دەبوون لە زگـی خۆیـاندا هـەڵیانگرن، ئەمرۆكە مرۆڤایـەتی گەلێ لاواز دەبوو: من ئەمە پەسـەند ناكەم پاڵـەوانێكی ئولـەمپیك نرخـی لـە شـاعیرێكی دەستەوەسـتان فرەتـر بـێ. سـەبارەت بـە نەپاراسـتنی

کۆرپەڵەیەکی پاڵەوانی ئولەمپیك یان شاعیرێکی دەستەوەستان، ئەوەتان بیر دەخەمەوە مرۆ بتەوێ و نەتەوێ بەم جۆرە زاوزێ دەکا. من ئەم ژنە بە تاوانبار دادەنێم.!

بە دەنگی هاوارەکەی راچڵەکیم. چاوانم لە سەر یەك دانا و، نەمزانی خانمی دوکتور هەڵستاوە و نۆرەی قسە کردنیەتی. کە چاوم هەلێنان دەستی پێ کردبوو بە دەم قسە کردنەوە دەیگوت: هاوکارەکەم لە بیرلی کرد پێمان بڵێ لە بەرامبەر هۆمێرێك دا هیتلێرێکیش لە دایك دەبێ. هەر زگ پر بوونێك وەك داهێنانێکە لەوانەیە گەلێ بە سود و بە شکۆ بێ و لەوانەشە گەلێ ترسناك بێ. من نازانم ئەم منداڵە دەبوو بە ژاندارك یان هیتلێر، ئێستا کە ئەم منداڵە مردوە و ئێمە نازانین دەبوو بە چی. بەڵام بە پێچەوانەوە من دەمزانی ئەم ژنە کێیە: حەقیقەتێك کە دەبێ لە نێو ببرێ. بە

رای من لە نێوان شتێکی نادیار و نەناسراو دا و حەقیقەتێك کە نابێ لە نێو ببرێ ئەمەی دووهەمیان هەڵدەبژێرم.

---

* هۆمێر: Homeria قارەمانی کوێری یۆنانی کە ئەویان بە دانەری دوو حەماسەی بە ناوبانگی ایلیاد و، ئۆدیسە داناوە. سەردەمی دانانی ئەم دوو سرودە بۆ سالأنی 550 ی پێش زایین دەگەرێتەوە.

** جیاکومو لیۆپاردی Giacomo Leopardi شاعیری پشت کوری ئیتالیایی 1838 – 1798، لە "کاناتی" لە دایك بوو. لە ساڵی 1827 چووە

بۆلونی، پیزا، فلۆرنسا. باشترین بەرهەمی بەناوبانگی ((ئیپریت مۆرالی)) ئەو شێعرانەن پێشاندەری نائومێدی فەلسەفەی ئەوە.

پێدەچێ هەیبەتی ژیان هاوكارەكەمی تووشی دڵە خورپە كردوە. بەڵام ئەو ئەم هەیبەتە بە هی كەسێك دادەنێ كە دەیتوانی ببێ، نەك كەسێك ئێستا كە هەیە. گەورەیی ژیان تەنیا رستەیەكی رێكە و بەس، رستەی ((منداڵ ددانی خرابوو نیە)) تەنیا رستەیەكی جوان. گرێو دەكەم كاتێ هاوكارەكەم لە شەردا گوللەی داویشت و خەڵكی دەكوشت لە بیری كردبوو منداڵێكی تەمەن بیستساڵیش ددانی خرابوو نیە. بەرای من شەر تاوانبارترین منداڵ كوژە. شەر واتە كوشتنی كۆمەڵەی تەمەن بیست ساڵەكان. نازانم هاورێكەم بە چ واتایەك شەری پێ بە هەیبەتە و بە گەورەی دادەنێ و لە هاورێك كردنی دەگەڵ تێزەكەی خۆی واتە بەردەوامی دەپارێزێ. لە روانگەی زانستیشەوە ناتوانین ئەم بەردەوامییە بە جیددی وەر بگرین: دەنا، هەر جارەی تۆوێك ناتوانی پیتێن بكا و دەمرێ، هەر جارەی دووسەد ملیۆن ئیسپیرماتۆزۆئید دەیانەوێ بخزێنە هێلكەدانەوە سەركەوتوو نابن، دەبێ ماتەم بار بم. لەمەش خراپتر: ئەو كاتەی ئەم تۆوە پیتێن دەكا دەبێ بۆ نۆسەد و نۆ ملیۆن و نەوەدو نۆ هەزار و نۆسەدو نەوەدونۆ تۆوی ماوەی كە ئەم كردارەیان بۆ جێبەجێ نەكراوە ماتەم داگرم. ئەوانیش دروستكراوی خودان. ئەوانیش رووحیان لەبەرە و پڕن لە توخمەكانی پێك هێنەری ژیان. ئایا هاوكارەكەم قەت لە ژێر مایكرۆسكۆپەوە سەیری نەكردون؟ نەیدیون وەك گارانی بۆقان خۆداوێن و بۆ پێش دەچن؟ قەت نەیدیون كاتێ خۆ بە دیواری هێلكەدان دا دەدەن و توانایان نامێنێ و

نائومێدانه سەر لە ئەولاو ئەولا دەدەن و دەزانن وەستان یانی مەرگ؟ دیمەنێکی جەرگ بڕە! هاوکارەکەم بە وەبەر چاو نەگرتنی ئەمانە ستەم لە رەگەزی خۆی دەکا. مەبەستم ئەوە نیە تانە و تەشەر باوێم، بەڵام ئێستەکە ئەو ئەوەندە باوەری بە ژیان هەیە چۆن ئیزن بە خۆی دەدا بێ هیچ هەوڵدانێك میلیارد و میلیارد ئیسپرماتۆزوئید بمرن؟ ئەمە فریا نەکەوتنی ئەو نەخۆشەیە لە گیان دان دایە یان بە ئاشکرا جنایەتە: جنایەت. کە واتە ئەویش دەبێ لەم قەفەسە دا بێ. ئەگەر نەچێتە قەفەسەکەوە مانای ئەوەیە درۆی کردوە کە دەیگوت خۆی خستۆتە داوی ئەو ئیحساساتەی کە دەڵێ کێشە لەوە دا نیە خەڵکی زۆرتر لە دایك دەبن، بەڵکو کێشەکە لەوە دایە بۆ ئەوانەی هەتا ئێستە لە دایك بوون ژیانێکی لە بارتر و گونجاوتر دەستە بەر بکەین.

((من قەت گەرەکم نییە هاوکارەکەم بە تاوانبار دابنێم. چ بگا بە تاوانی هەڵە لە قەزاوەت کردن دا تاوانبار بکرێم. هەروەها لێژنەیەکی دادوەرانی ژیانیش لە توانای دانیە هەڵە لە قەزاوەت کردن دا مەحکووم بکا. کە واتە مەسەلەکە ئەمە نەبوو: مەسەلە تەنیا قەزاوەت کردنێك بوو و لێشی پەشیمان نیم. زگ پڕی ئەو سزایە نیە سروشت بۆ ساتێکی خۆش دیاری کردبێ. بەڵکو موعجیزەیەکە دەبێ بە شێوەیەکی سروشتی، وەك دار و ماسییەکان بەرەو پێش بچێ. ئەگەر خولی ئەم زگ پڕیە سروشتی نەبێ، ناکرێ چاوەروانیت لە ژن هەبێت مانگەکان وەك کەم ئەندامان لە سەر جێگە بکەوێ بە واتایەکیتر ناکرێ بە ژن بڵێی واز لە چالاکیەکانی، لە کەسایەتی و لە سەر بەستی خۆی بێنێ. من ئەم پرسیارە دێنمە گۆرێ، لە پیاویش ویستراوە کە ئەویش بە رادەی

ژن کـە لـەم سـاتە خۆشـە چێـژی وەرگرتـوە، ئـەم کـارە بکـا؟ وا دیـارە هاوکارەکەم ئـەو حەقـەی بـۆ پیـاوانی دادەنـێ بـۆ ژنـانی دانانـێ . مـافی ئــەوەی ژن خــاوەنی لەشــی خــۆی بــێ . بــە ڕای وی پیــاو مێــش هەنگوینەیەکە دەتوانێ شیرەی گوڵەکان دانە بە دانە هەڵمژێ و ژنیش تەنیا ئامێرێکی زاو و زێیە. ئێمە گەلێ جار تووشـی بابەتی ئاوا دەبین: دوکتـوری نەخۆشـی ژنـان، ئـەو ژنـە نەخۆشـانەیان لا پەســەندە کـوڵ کێشی هێدی و لە سەر خۆن، ئەوانـەی بۆیـان گرنگ نیـە سەربەست بن یان نا. لێرە دا مەبەست تاوانبـار کردنـی دوکتورەکـان نیـە. بـەڵام ئێوە دەزانن لێرە کۆبووینەوە ژنێك کە بە قەتڵ تاوانبار کراوە، قەتڵ بـە هـۆی کەرەسە نا بەڵکو بە هۆی بیر، دادگایی بکەین. من تاوانبـار کردنـی ئـەم ژنە بە بەڵگەی قایم ڕەد دەکەمەوە. ئەو ڕۆژەی تـاقی کـاریم ئـەنجام دا، بـاری تەندروسـتی بـاش بـوو و زۆر ئـارام و لەسـەرە خـۆ بـوو. بـەڵام ئـەو ڕۆژەی زانیـم کۆرپەکـە مردوە، ژانێکـی بـە هـێز کـە باســی لێ نـاکرێ لـە رووخسـاری دا وەدەر کەوت. لـە بـری وشـەی منـداڵ لـە وشـەی کۆرپـە کەڵکم وەر گرت: چونکە زانست ئەم ئیزنەی بە من داوە. کۆرپەڵـە نـاوی منداڵە بۆ ئەو کاتەی لە زگی دایکـیدا دەژی؛ پاشـان دوای نـۆ مـانگ و، هێنـدێ جاریش حـەوت مـانگ کـە کۆرپەکـە لـە دایك دەبـێ پێــی دەڵێـن منـداڵ. بـا بڵێـین دەتوانـین بـە کۆرپـەی ئـەم ژنـە بڵێـین منـداڵ دوبـارە تاوانێك روینەداوە. هاوکاری بەرێز، ئەم ژنە حەزی نەکردوە منداڵەکەی خـۆی بکـوژێ: بە داخـەوە لـە زۆر بـوار دا ژیـانی ئێمـە پـڕە لـە بـە ئـاوات خواستنی مەرگی یەکتری. ئەگەر کەسێك هێرشمان بکاتە سـەر هێرشـی دەکەینـە سـەر. لـە نێـو قـانوونی میللـەتان دا بـە مــە دەڵێـن بــەرگری

قانوونی. ئەگەر ئەم ژنە لە دڵی خۆشی دا ویستبێتی منداڵەکە بکوژێ سەرلەنوێ ئەم کارەی لە حاڵەتی بەرگری قانوونی دا ئەنجام داوە. کە واتە ئەو تاوانبار نیە.))

پاشان باوکت هەڵستا. نەدەگریا. بەڵام هەر کە ویستی لێوەکانی بجوڵێنێ هەتا قسە بکا چەنەگەی لەرزی و سەر لە نوێ فرمێسک بە سەر گۆناکانی دا هەڵتکان. سەر لە نوێ سەری لە نێو دەستانی گرتەوە و، لە سەر چرپایەکە دانیشتەوە. دوکتور بە توورەییەوە پێی وت: ((ناتانەوێ قسە بکەن؟)) باوکت بە حاڵ سەری لەقاند دەتگوت دەیەوێ وڵامی بەڵێ بداتەوە. دوکتور وتی: ((دەبێ رای خۆی دەربڕێ و ناتوانێ خۆی لێ ببوێرێ.)) باوکت لە پرمەی گریانیدا. ((تکات لێ دەکەم قسەکانی خۆت بکە!)) باوکت بە بێ ئەوەی وڵامێك بداتەوە فنەفنێکی لێ هات. ((تاوانبارە یان بێ تاوان؟)) باوکت هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشا و، ورتەیەکی لێ هات: ((تاوانبارە))، لەو کاتەدا شتێکی سەیر روویدا: هاورێکەم رووی تێکرد و تفێکی لە دەم و چاوی کرد. کاتێ باوکت تفەکەی دەستریەوە هاورێکەم بەسەریدا قیژاند: ((ناپیاو! هیچ و پوچ! حەیوان! ئاخر هەر تۆ نەبووی تەلەفۆنت بۆ دەکرد و لێی دەپارایەوە منداڵەکە لە بار بەرێ؟ بۆ هەر تۆ نەبووی وەك عەسکەری فیرار دوو مانگ لێرەو لەوێ خۆت دەشاردەوە؟ ئەتۆ لە سەر داوای من نەچووی بۆ بینینی؟ ئەمە پیشەی تۆیە. دەترسی و ژنان بەرهەڵدا دەکەی و پاشان وەك باوك خۆت دەناسێنی. باوك بوون لای تۆ چ مانایەکی هەیە؟ زگێکی هەڵمساو و، ناشیرن؟ ژان هاتنی منداڵ بوون؟ رەنجی شیر دان؟ بەرهەمی باوکایەتیشتان وەك کراسێکی ئوتووکراو

لە پێش دادەنێن. ئەگەر ژنتان هێنا تەنیا ئەركێكی لە سەرتانە ناو لە منداڵنانە، تازە لەمەش را دەكەن. هەموو بەرپرسایەتی دەرد و قسە و قسەلۆكی خەڵكیش بۆ ژن بن. ئەگەر ژنێك دەگەڵتان رادەبوێرێ وەك سۆزانی و لەش فرۆش هەڵس و كەوتی دەگەڵ دەكەن. لە هیچ قاموسێك وشەی فاحیشە بەم مانایەی ئێوە لێكی دەدەنەوە وا لێك نەدراوەتەوە. چەند هەزار ساڵە وشە و، فەرموودەكانتان بە سەر ئێمەدا دەسەپێنن. هەزاران ساڵە ئێمەتان لە بێدەنگی و شەرتەكانی دایكایەتیدا زیندانی كردوە. ئێوە لە هەر ژنێك دا دایكێكی دەدۆزنەوە. لە هەر ژنێكی بگرە لە كچەكانتان چاوەروانیتان ئەوەیە ببێتە دایكتان. دەڵێن ئێمە توانا و هێزی باسك و بازوی ئێوەمان نیە و، بەرهەمی توانایی ئێوە دەخۆین. وامان لێدەكەن پێڵاوەكانتان بۆ واكس بكەین دەڵێن مێشكمان كار ناكا، كە چی بۆ هەر چی شتە كەڵك لە هۆش زیرەكیمان وەر دەگرن. ئێوە بۆ سەر و سامان دانی باری ژیانتان بیری ئێمە دەدزن. ئەی منداڵە ئەبەدییەكان، هەتا ردێنیشتان سپی دەبێ، دەبێ نانتان بە دەمەوە بكەین. بتان شۆرین و، وشكتان بكەینەوە، رێنوێنیتان بكەین لە بەرامبەر نەخۆشی و پیریدا پارێزگاریتان لێ بكەین. لێتان بێزارین. لە خۆشم بێزارم چونكە ناتوانم بێ ئێوە بژیم و هاوار دەكەم: ئێمە لە دایكایەتی ماندوو بووین. لەم وشەیە كە ئێوە لە بەر قازانجی خۆتان بە پیرۆزی دادەنێن ماندوو بووین. ئاغای دوكتور دەبێ تف لە نێوچاوانی تۆش بكرێ. ئێوە پێتان وایە ژن رەحم وهێلكەدانە و مێشكی نیە، ئێوە كاتێ ژنێكی زگ پر دەبینن پێتان وایە: ((بە كەیفی خۆی رایبواردوە و پاشان هاتۆتە لاتان بۆ ئەوەی

چارەی بکەن.)) ئاغای دوکتور قەت رادنەبواردوە؟ گەورەیی ژیانتان لە بیر کردوە؟ وەها بەرگری لە گەورەیی ژیان دەکەن ئینسان پێی وایە ئەوەی خانمی هاوکارتان بە موعجیزەی لە دایك بوونی دادەنێ، ئێرەیی پێوە دەبەن. بەلاّم وا نیە،شتی وا ناگونجێ! ئەم موعجیزەیە بە رای ئێوە فیداکارییە. وەك پیاوێك ناتانەوێ بەرەنگاری ببنەوە. ئاغای دوکتور ئەم دادگایی کردنە تەنیا دادگایی ژنێك نیە، دادگایی کردنی هەموو ژنانی دنیایە. کە واتە مافی خۆمە ئەمە باش بەرمە نێو مێشکتانەوە: دایك بوون ئەرکێکی ئەخلاقی نیە. ئەرکێکی بایۆلۆژیش نیە. هەلّبژاردنێکە لە رووی هوشیارییەوە. ئەم ژنە لە رووی هۆشیارییەوە ئەمەی هەلّبژاردوە و قەت مەبەستی نەبوو کەس بکوژێ. دوکتوری بەرێز ئێوە بوون ویستتان ئەم ژنە والێبکەن بیر نەکاتەوە و بەم جۆرە چالی مەرگی بۆ هەلّکەنن. کەواتە ئەوە ئێوەن دەبێ بچنە نێو ئەم قەفەسەوە. لەبەر ئەوە ناویستوتانە یارمەتی میلیارد میلیارد ئیسپیرماتۆزی نەزان بکەن، بەلّکو بە تاوانی ژن کوشتن. پاش ئەوەی گوێ بیستی راکانم بوون پێویست ناکا بلّێم تاوانبار کراو تاوانبار نیە.))

پاشان بەرێوەبەری ئیدارەکە وای پێشان دەدا نارەحەتە هەلّستا. نەیدەزانی چی بلّێ. لەم دادگایی کردنە خۆی بەبێگانە دادەنا. ئەندامانیتری لێژنەی دادوەران بە هۆی پیشە و سۆزیانەوە پێوەندیان بە تاوانبارەوە هەبوو کە منداڵەکەش رۆلّی تێدا دەگێرا. بەلاّم ئەو تەنیا بەرێوەبەری تاوانبار کراوەکە بوو. هەتا ئەو جێگەیەی پێوەندی بەوە وە هەبوو ئەم دۆخەی هاتبووە پێش پێی ناخۆش نەبوو. وەك بەرێوە

بەرێك ئەم دۆخەی بە رێگر و بگرە ڕووداوێكی دڵ تەزێن دەزانی كە بۆی بە گران تەواو دەبوو. ئەمەش چونكە تەنیا بیری لەو مەعاشە دەكردەوە كە بە پێی یاسایەكی بێ مانا ناچار بوو لە ماوەی پشوودان دەبوو بیدا بە كارمەندەكەی خۆی. بە رای وی منداڵەكە زۆر لە دایكی ژیرتر بوو و بە مردنی هەموو كێشەكانی تەواو كرد بوون. كاتێ خەڵك فەرمانبەرە بێ مێردەكەیان دەدی منداڵی لە ئامێزدایە چییان بەو نەدەگوت؟ بێ دوودڵی و بە راشكاوی وتی: ئەگەر ژنە هێشتبای ئەو هەر زوو لە شەڕ و هەڵای ئەو منداڵە رزگاری دەكرد. سەرە رای ئەمانە، ئەو تەنیا بەرێوەبەرێك نەبوو، ئینسانیش بوو. دوو پیاوی لێژنەی دادوەران كە پێش لەوەوە قسەیان كردبوو، ویژدانیان بە خەبەر هێنابوو. دوكتور بەم هزرە و ئەخلاقیەوە و، باوكی منداڵەكەش بە پەشێوییەكەی. لە ئاكام دا ئەو نەیدەتوانی لە هزری یەكەمدانە و غەمی دووهەمیان دا شەریك نەبێ. منداڵ هی دایك و باوك، هەر دووانیەتی: ئەگەر جنایەتێك روویدابێ، جنایەت دووپات كراوەیە چونكە لە لایەكەوە ژیانی منداڵێكی كوژاندۆتەوە و لە لایەكی‌ترەوە ژیانی ئینسانیكی گەورەتری تووشی نسكۆ هیناوە. كەواتە لە پیشدا دەبێ بسەلمینین تاوانیك رووی داوە یان نا. بەڵام داخۆ چكۆلەترین دلەخورپە لە مەر ئەم بابەتەوە لە گۆڕێ دایە؟ ئایا بەلگەی قایمتر لە بەلگەكانی دوكتور پیویستە؟ دوكتور كە باسی خۆ پێ زلی و لە خۆ بایی بوونی كردو دەلاقەیەكی بۆ عەفوو نەهیشتەوە. بەریوەبەری بەریز، دەبوو بەرەی لە سەر حەز و هاندەری من لابردبا. تاوانبار كراو لەوە دەترسا نەوەك سەفەرە گرنگەكە سپیردرابا بە كەسیكی‌تر هەر

بۆیــە لــە جیگــە هاتــە دەر بــێ وەبــەر چــاو گرتنـــی کۆرپەکــەی و، بــێ بەزەییانــە ئــەم کــارەی کــرد. هاوڕییەکــەم بــۆی هــەبوو تفــی لی بکــا. هــەر وەها دەتوانێ بێعەدالەتیەکان مەحکووم بکا. بــەڵام هــەر تاوانبــار کــراو تاوانبارە.

لەم کاتەدا بوو نیگام بە دوای دایك و باوکم دا دەگەرا. بە زمانی بێ زمانی لییان دەپارامەوە چونکە ئەم دووانەم بە دوایین هەلی رزگار بوونی خۆم دادەنا. بە نیگایەکی نائومیدانەوە وڵامیان دامەوە. زۆر ماندووتر و پیرتر لە سەرەتای دادگایی کردنەکە دیار بوون. سەریان قورسایی لە سەر جەستەیان دکرد و، وا هەلدەلەرزین دەتگوت سەرمایانە. هەر واها ئەم غەمە و نیگەرانییەی لە خەلکەکەیتر جیای دەکردنەوە تووشی شکانی کردبوون و هەردووکیان لە نائومیدیەك دا شەریك بوون. دەستیان لە نیو دەستی یەکتری نابوو ئیزنیان وەرگرت بە دانیشتنەوە قسە بکەن. داواکارییەکەیان جێ بە جێ بوو. تییانەوە رامابووم بە گویی یەکتریان دادەچرپاند و رایان دەگۆرییەوە کامەیان لە سەرەتادا قسە بکا. لە سەرەتادا باوکم قسەی کرد. ئەو وتی: ((سەبارەت بەم پیشهاتە دوو کەرەت تووشی ئازار و رەنج بووم. یەکەم جار کە زانیم مندالەکە هەیە و پاشان کە ئاگاداری مەرگی بووم. هیوام وایە ئازاری سیهەمی نەیەتە سەر ریم: ئازاری مەحکووم کرانی کچەکەم. نازانم ئەم شتانە چۆن روویاندا، هەر وەها هیچ کام لە ئیوەش ئەمە نازانن. چونکە کەس ئاگای لە دەروونی کەسیتر نیە. هەر چۆنیکی بێ ئەو کچی منە و وەك باوکیك مندالەکان تاوانبار نین.)) هەر بە دوای ئەو دا دایکم قسەی کرد. ((ئەو کچە بچکۆلەکەی منە و،

هەمیشەش كچە بچكۆلەكەی من دەمینیتەوە. كچە بچكۆلەكەم قەت كاری خراپ ناكا. كاتێ پیی راگەیاندم زگی هەیە لە ولامی دا بۆم نووسیەوە: هەر بریاریكی بۆخۆت بیدەی راستە. ئەگەر بیوتبا منداڵەكەم گەرەك نیە هەر ئەم ولامەم دەدایەوە. قسە كردن لە سەر ئەم شتە پیوەندی نە بە منەوە هەیە نە بە ئیوە. ئیوە حەقی ئەوەتان نیە كەس تاوانبار بكەن و، هەروەها حەقی ئەوەشتان نیە دیفاعی لی بكەن چونكە لە دڵ و دەروونی ئەودا نین. هیچ كام لە شاهیدییەكانی ئیوە نرخی نیە. هیچ شاهیدیك ناتوانێ پیمان بلێ چی روویداوە. تەنیا شاهید منداڵەكەیە كە ئەویش ناتوانێ...)).

لەم كاتەدا بوو لیژنەكە قسەیان بە دایكم بری و هاواریان كرد منداڵەكە ((منداڵەكە! منداڵەكە!)) تونـد تونـد میلـەكانی قەفەسـەكەم گرتبوو و، هاوارم كرد: ((منداڵەكە نابێ!)) و هەروا كە هاوارم دەكرد...

*** *** ***

بەلێ، بە دەم هاوار كردنەوە گویم لە دەنگی تۆ بوو: "دایكە!" هەستم بە لاوازی كرد. چونكە یەكەمین كەرەت بوو گویم لێ بێ یەكیك بانگی دەكردم دایە؛ چونكە یەكەمین كەرەت بوو گویم لە دەنگی تۆ دەبوو؛ چونكە ئەم دەنگە دەنگی منداڵ نەبوو. دەنگی مرۆڤیكی پێگەیشتوو، دەنگی پیاویك. بیرم كردەوە: "پیاویك بوو" پاشان لە بیری خۆم دا وتم: "پیاو بوو، تاوانبارم دەكا." دواجار بیرم كردەوە: "حەز دەكەم بیبینم! "چاوەكانم لە هەموو شوینیك دا بە دوات دا دەگەران. لە نیو قەفەسەكەدا، لە دەوری قەفەسەكە، لە سەر چرپاكان لە سەر عەرز، لە سەر دیوارەكان، بەلام تۆیان نەدۆزیەوە. ئەتۆ لەوێ

نەبووی. جیا لە بیدنگیی گۆڕ ئاسا دەنگیکی تر نەدەبیسرا و لەم بیدەنگی‌یە رەهایە دا سەرلەنویٚ دەنگت هاتەوە: "دایکە! لیم گەریٚ قسان بکەم. مەترسە، مرۆڤ نابیٚ لە راستی‌یەکان بترسیٚ. ئەم راستیەی کە لیرە باس کراوە دووبارەیان کردۆتەوە. هەر کام لەمانە باسی حەقیقەتیان کردوە. تۆ ئەمە باش دەزانی: خۆت فیرت کردم حەقیقەت تیکەلیك لە راستیە جیاوازەکانە. ئەوانەی بە تاوانبارت دادەنین وەك ئەوانەی بەرگریت لیٚ دەکەن حەقی خۆیانە. بەلاٚم قەزاوەتی وان گرینگ نیە. دایك و باوکت راست دەلین کەس ناتوانیٚ بچیتە دەروونی کەسەوە، من شاهیدی بۆ ئەوە دەدەم. دایکە تەنیا منم دەتوانم بلیم بە بیٚ ئەوەی بم کوژی کوشتمت. تەنیا منم دەتوانم بلیم چۆن و لە مەر چی ئەم کارەت کرد. دایکە نەم دەویست لە دایك ببم. کەس ئەمەی ناویٚ. ئەم کۆتایی‌یە، لە نەبوون، هیچ کەس نایەویٚ لە دایك ببیٚ. هەلبژاردنیکیش لە ئارا دا نیە. جیا لە نەبوون هیچ شتیك وجوودی نیە. کاتیٚ جوولان دەست پیٚ دەکا و، ئیمەش لیی بە ئاگا دەبینەوە، ئەم پرسە لە خۆمان ناکەین کیٚ ئەم بریارەی داوە و، ناپرسین راستە یان چەوت. تەنیا پەسەندی دەکەین و چاوەروانی دەبین هەتا بەدیار بکەویٚ لە پەسەند کردنی رازین یان نا. من هەر زوو تیٚگەیشتم رازیم. ئەتۆش سەرەرای هەموو ترس و دلە خورپەکانت، باش توانیت قانعم بکەی لە دایك بوون جوانە و هەروەها سەرچاوە گرتن لە نەبوونەوە جوانە. پیت وتم کاتیٚ لە دایك بووی نابیٚ ئازار و مەرگ بیٚ هیوات بکەن. کاتیٚ یەکیك دەمریٚ واتە لە دایك بووە چونکە لە نەبوونەوە هاتوە و، هیچ شتیك خراپتر لە نەبوون نیە: خراپترین شت

ئەوەیە كەسیك ناچار بێ بلێ هەرگیز نەبووە. لە خۆبایی بوون و دلنیا بوونت ریگەی لێ هەلە كردم. لەخۆبایی بوونت وەك گەورەیی و هەیبەتی ئەو سەردەمە دوورانە بووكە ژیان بەو جۆرەی بۆت باس كردم پشكووت. بروام بە قسەكانت دینا. دایكە دەگەڵ ئەو شلەیەی تیی دا بووم هەموو بیرەكانتم دەخواردەوە. هەر بیریكت پەیامیك بوو بۆ من. لەمە زیاتر چیتر دەیتوانی ببێ؟ جەستەی من وەهمیك بوو كە لە لایەن بەرەكەتی تۆوە گەشەی دەكرد؛ رووحی من بەلینییەك بوو كە لە لایەن تۆوە و بەرەكەتی بوونت بەرگی راستی بەبەردا دەكرا. ئەوەی پیت دەوتم فیری دەبووم و، ئەوەی پیت نەدەوتم لیێ بێ ئاگا دەمامەوە: سەرچاوەی رووناكی و ویژدانی من تۆ بووی. كاتێ بۆ ئەوەی من بینیە سەر دنیا بەرەنگاری هەموو كیشەیەك دەبوویتەوە، پیم وابوو ژیان مەوهیبەتیكی بێ وینەیە.

"بەلاَم پاشان شك و گومانی تۆ زیادی كرد. جار جار پیت هەلدەگوتم، جارجاریش هەرەشەت دەكرد. جاری وابوو دلسۆزی و خۆشەویستیت نیشان دەدا جارجاریش رق. جار هەبوو بویر بووی جار هەبوو دەترسای. رۆژیكیان بۆ ئەوەی لە شەری ترس رزگار ببی بریاری هاتنە سەر دنیات بە خۆم سپارد. پیت وتم فەرمانی منت جیبەجێ كردوە و مەیل و ویستی خۆت وەبەرچاو نەگرتوە. بەوە تاوانبارت كردم كە من ئاغای تۆم و تۆش قوربانیی منی، نەوەك من قوربانیی تۆ بم. پرتە و بۆلەت لە سەر كردم چونكە ئازارم دەدای. بگرە شەرت لە گەڵ منیش دەكرد و دەتگوت ئەمە ژیانە: داویكی بەتاڵ لە ئازادی، بەختەوەری و، ئەوین. چالیكی پر لە دیلی و توندوتیژییە،

قەت ناتوانم خۆی لێ رزگار بکەم. قەت ئیزنت بە خۆت نەدەدا پیم بلیی لەم کونە میروەدا ریگای رزگاری نیە و، کەس ناتوانێ لە یاسا رەشەکانی خۆی قوتار بکا. گولەکانی ماگنولیا تەنیا بە کەلکی ئەوە دەهاتن ژنانی بەسەر دادەی و بیان کوژی. شکولات کەسانیك دەیخۆن کە پیویستیان پێنیە. داهاتوو ئەو پیاوەیە بۆ پەلکە نانیك و کیسەیەکی پر لە ژیر شلواری پیس دەکوژدرێ. چیرۆکەکانت بە پرسیاریکی دیاریکراو کۆتاییان دەهات. "ئایا بە راستی پیویستە هیلانەی ئارام و ئەمینت جێ بیلی و بییە سەر ئەم دنیایە؟" قەت پیت نەگوتم دەتوانم شکۆلات بخۆم بێ ئەوەی سووکایەتیم پێبکرێ، بەیانی دەتوانێ باشتر بێ لە دوینێ. کاتێ هاتیتەوە سەرخۆ گەلێ درەنگ بوو بوو؛ من خۆم کوشتبوو، مەگری، دایکە: دەزانم ئەم کارانەی بەرامبەر بە من دەتکردن لە خۆشەویستیان بوون و، پیت خۆش بوو ئەو رۆژەی دەکەوتمە بەرامبەر وەحشەتی "لەدایك بوون"پەشیمان نەبمەوە. ئەوە کە، پیت دەلین ئیمانت بە ئەوین نیە درۆیە. دایکە ئەتۆ لەو کاتەوە لە دایك بووی بروات بە ئەوین هەیە، چونکە فرە کەمی دەبینی، چونکە ئەو خۆشەویستی‌یەی بەدی دەکەی بێ کەم و کوری نیە. ئەتۆ لە ئەوین دروست کراوی. بەلام کاتێ بروامان بە ژیان نیە بە تەنیا بروا بە ئەوین بەسە؟ هەر کە زانیم بروات بە ژیان نیە و، زۆری لە خۆت دەکەی بۆ ئەوەی بژی هەتا منت ببێ یەکەمین و دواهەمین بریاری خۆم دا: چاوپۆشیم لە لە دایك بوون کرد و بۆ دووهەمین جار لە بوونی مانگ بێبەریم کردی. ئەو کاتە هیزی ئەوەم هەبوو ئەم بریارە بدەم. بیری من چی‌تر بیری تۆ نەبوو. بیری خۆم بوو. بێ شك بیری من چکۆلە و خاو

بوو، بەڵام ئەو توانایەی تیدا هەبوو بگاتە ئەو ئاكامەی ئەگەر ژیان ئەشكەنجەیە ئەدی بۆ پەسندی بكەین. دایكە قەت پیت نەگوتم بۆچی لە دایك دەبین. ئەتۆ دلسۆزتر لەوە بووی بەو چیرۆكانەی بۆ دلدانەوەی خۆت دەتگوتن من بە لاریدا نەبەی. تەنیا روونكردنەوەیەكی كە هەت بوو ئەوە بوو بۆ خۆشت لە دایك بوو بووی و پیش لە خۆشت دایكت و دایكی دایكیشت هەتا دوایی. ئەو بەردەوامیە هەروا بۆ دواوە دەگەریتەوە هەتاكوو هیچ شوینیكی نامینێ. لەم دابەش بوونە كە جیا لە خۆی كۆتایی‌یەكی تری نیە، ئیمە لە دایك دەبین چونكە خەلكی‌تر لە دایك دەبن و بوون. شەویكیان بە منت گوت: ئەگەر ئاوا نەبا رەگەزی مرۆڤ دەبرایەوە. بەڵام دایكە، بۆ ناچارە هەبێ؟ بۆچی دەبێ هەبێ؟ ئامانج لە بوون چیە؟ دەگەڵ تۆمە دایكە: ئامانج لە بوون، چاوەروانی بۆ مەرگ و نەبوونە. لە دنیای من دا كە تۆ پیی دەلیی هیلكەدان ئامانجیك هەیە ئەویش لە دایك بوونە. بەڵام لە دنیای تۆ دا ئامانجیك جیا لە مەرگ بەدی ناكرێ؛ ژیان واتە مەحكووم بوون بە مەرگ. نەم دەزانی بۆچی دەبوو لە نەبوونەوە بچمەدەر بۆ ئەوەی بگەریمەوە بۆ نەبوون.

ئیستا تیدەگەم سەبارەت بە تۆ و بەخۆم چەندە خراپەم هەبووە. هەروەها خراپەم بۆ هەموو ئەو شتانە هەبووە كە هەولم دەدا بروایان پێ بینم: لە دایك بوون بۆ بەختەوەری، ئازاد بوون، باش بوون، شەر كردن بۆ بەختەوەری، داهینان بۆ نەمردن، بۆ رزگار بوون لەم ترس و خۆفە، هیوادار بووم بریا هەموو شتیك خەون و مۆتەكە بوا، هەتا ئەو كاتەی لە دەستیان رزگارمان دەبوو بە زیندوویی بت بینم. لە جەستەما

هەموو شتیك سەرلەنوێ دەست پـێ بكاتـەوە، بـێ ئـەوەی ترسـم هـەبێ. بێ ئەوەی ئارام و سەبرم لەدەست بدەم، بێ ئەوەی لە بروایەك كە ناوی هیوایـە چاوپۆشـی بكـەم و قەفەسـەكەم رادەتلـەكاند لـە بـەر خۆمــەوە دەمگـوت قەفەسیك لـە گـۆڕێ دا نیـە. بـەڵام قەفـەس هـەبوو، بـە راسـتی قەفـەس بـوو، بـە راستی جیكـای تاوانبـاران بـوو، بـە راسـتی دادگـایی كردنیك لـە گـۆڕێ دا بـوو. دادگایییـەك ئـەتۆ منـت بـە تاوانبـار زانـی، محاكمەیـەك كـە بۆخـۆت لـەوێ منـت تاوانبـار كـرد، چونكـە مـن خـۆم تاوانبار كردبوو. ئیستا دەبوو سزاكەم دیاری بكرێ ئەویش بە تـەواوی ئاشـكرا بـوو: دەسـت بـەردان لـە ژیـان و گەرانـەوە بـەرەو نـەبوون دەگـەڵ تۆ. دەستەكانم بۆ دریژ كردی. لیت پارامەوە منیش دەگەڵ خۆت بەری، ئەتۆ لیم هاتیە پیش وتت: "دایكە من دەتبوورم. مەگری، جاریكیتر لە دایك دەبم."

ئـای لـەو وشـە شـكۆدارانە، بچكۆلـە، بـەڵام داخەكـەم تـەنیا وشـەن و كرداریان نیە. ئەگەر هەموو ئیسپرماتۆزوئیدەكانی دنیـا دەسـت لـە نیـو دەسـتی یـەكتری نیـن تۆیـان بـۆ دروسـت نابیتـەوە. ئـەتۆ ئـەو شـتەی كـە هـەبووی و دەتتوانـی هـەبی. ئـەتۆ قـەت دووبـارە نابیتـەوە، بـەڵام مـن لـە نائومیدیـیـەكی حاشـا هەلنـەگر دا قسـەكانم دەگـەڵ تـۆ دا دریـژە پـێ دەدەم.

*** *** ***

چـەند رۆژ تێپـەریوە و ئـەتۆ لـەوێ زیندانـی بـێ ئـەوەی هەناسـەی ژیانت تیدابێ. خانمی دوكتور لەم بابەتە نیگەرانە و سەری سوورماوە. دەلێ ئەگەر دەرت نهینێ لەوانەیە بمرم. باش لـە مەبەسـتی دەگـەم و لـە

ولأمی دا دەلیم: هەرگیز بە تەما نیم بەم رادەیە خۆم سزا بدەم و تۆ بكەمە ئامرازی ئەو سزایەی بۆخۆم لە دادگایی كردنەكە دا دیاریم كرد.
هەر ئەم ماوە دریـژەی پەشیمان بوونـەوەم لـێ زیـادە. لـەم دۆخـە دا ناویرم لە دەرهینانت پەلە بكەم هەر وەك تێناگەم بۆچی هەستیكی وام هەیە. لەوانەیە لەبەر ئـەوەبێ خـەو و خـۆراك و نەخۆشـیمان پیكـەوە بووە و، خوومان پیك گرتوە. ئەمن دەگەڵ تۆ تەنیا بووم بـێ ئـەوەی هەست بە تەنیایی بكەم؟ لەوانەیە بەم خەیالە پووچەوە كە هەلەیەكە و رووی داوە باشتر وایە ئیستاش هەر سەبر بكەم؟ لەوانەیە حەز نەكەم بگەریمەوە دۆخی جاران پیش ئەوەی تۆم هەبێ. چەندە حەزم دەكرد دووبارە ببمەوە خاوەن چارەنووسی جارانم و ئیستا كە بوومەوە خاوەنی ئەم چارەنووسە، بۆم گرنگ نیە.

ئەمەش راستییەكە لە راستییە بێئەژمارەكان كـە ئـەتۆ شانسـی تیگەیشتن لییانت نەماوە: لە چاوەنواری ئاگری سەروەت و ئـەوین و ئازادی دا دەسـووتیی و دەبیـە خۆلـەمیش، لـە هـەوڵ و تیكۆشـان بـۆ وەدەست هینانی ماف هیلاك دەبی و كاتێ پیی گەیشتی ئیتر چیژیكی بۆت نامینێ. لە ئاكام دا لـە دەستی دەدەی، گویی پـێ نادەی و، حەز دەكەی بۆ دواوە بگەریتـەوە و بـزاڤ ئازارەكـان سـەر لـە نـوێ دەسـت پێبكەیتەوە. كاتێ دەگەیتە هیواكانت هەست دەكەی ونت كـردوون. خۆزگە بەوانەی دەلین: "دەمەوێ وەرێ بكەوم و، نامەوێ بگەمە هیچ شـوینیك." و خۆزگـە بەوانـەش نـەبێ بەسـەر خۆیـان دا دەسـەپینن، دەمەوێ بگەمە جێ. گەیشتن واتە مردن، و لە نیو ریگەدا تەنیا جار جارە پشوو دەدەی ، خۆزگە دەمتوانی قەناعەت بە خۆ بینم ئەتۆ تەنیا

هەلویستەیەك بووی. بە مەرگی تەنیا کەسیك ژیان ناوەستێ. ژیان پێویستی بە تۆ نەبووە. ئەم دەرد و ئازارە بە کەلکی شتیك یان کەسیك هاتوە. بەڵام ئەو منداڵەی دەمرێ و، ئەو دایکە حاشا لە دایکایەتی دەکا بە کەلکی چی دین؟ بە کەلکی ئەخلاقییەکان، مەزهەبیەکان یان شۆرشگێرەکان؟

بەم پێیە دەبێ بپرسین کامە لەمانە قازانج لەم سەربردەیە دەبا و دەنگی دادگایەك کە کەسانیکی وا پیکیان هیناوە چ دەبێ. ئایا من شایانی ئەوەم ببەخشریم یان سزا بدریم لەلایەن ئەوانەوە؟ ئایا قازانجم بۆ ئەخلاقیەکان، لایەنگرانی ماف، مەزهەبیەکان و شۆرشگێرەکان هەبووە. ئایا گوناهی من ئەوە بووە بوومە هۆی کوشتنی تۆ و جەرگی خۆم یان ئەوەی کە رووحیکم بە تۆ دا کە ئەتۆ ئەو رووحەت نەبوو؟ گوێ رابگرە چلۆن مشت و مر دەکەن و هاواریان دێ: ئەم ژنە تەوهینی بە خودا کردوە، نا، سووکایەتی بە ژنان کردوە؛ ئەو لەبەر کیشەکان رای کردوە. ئەو خۆی تووشی کیشە کردوە؛ زانیویەتی ژیان پیرۆزە، زانیویەتی ژیان بێ واتایە. خۆزگە نەهینیی بوون و نەبوون بەم رستەیە یان ئەو یاسایە جیبەجێ دەبوو و خۆزگە هەر کەسە بۆخۆی ریگەیەکی جیاوازی نەدەدۆزیەوە. سەد خۆزگە دۆزینەوەی حەقیقەتیك، حەقیقەتیکی دژی بەرهەم نەدەهینا و خۆزیا هەر دوو حەقیقەتەکە راست نەدەبوون. ئامانجیان لەم کیشە و دەمە تەقانە چیە؟ دەیانەوێ دیاری بکەن عەدالەت لە کوێیە؟ بچکۆلە حەق بە تۆ بوو. حەقیقەت لە هەموو شوینیکە. لە هەر ویژدانیك لە ویژدانە بێ ئەژمارەکان پیك هاتوە: من هەمان دوکتور، خانم دوکتور و هاوریکەم و بەردەستی

دوكتور و باوك و دایك و باوكتم. من هەمان ئەو شتەم هەر یەكە لە ئێوە بە منی گوتوە.

*** *** ***

باوكت نامەی بۆ نووسیومەوە. ئەم نامەیە هانم دەدا بیر بكەمەوە. دەنووسێ: "من باش تۆ دەناسم و نامەوێ دلداریت بدەمەوە باشت كرد مندالەكەت كردە فیدای خۆت و خۆت فیدای مندالەكە نەكرد. ئەتۆ لە من باشتر دەزانی (ئەتۆ بووی بەسەر منت دا قیژاند) ژن مریشك نیە و، هەموو مریشكەكانیش لە سەر هیلكەكانیان ناكەون و هیندیك لە هیلكەكان دەشكین و دەیانخۆنەوە. ئیمەش تاوانباریان ناكەین. هەر وەك چۆن سروشت تاوانبار ناكەین. سروشت كە بە نەخۆشی و بوومەلەرزەكانی ئینسانەكان دەكوژێ. ئەوەندە چاك دەتناسم قەت بیرت ناهینمەوە كە بیرەحمی سروشت و، هیندیك لە مریشەكەكان ژیری و حیكمەتیكی تیدایە. ئەگەر هەر ئیمكانی دروست بوونیك دروست دەبوو، بستە خاكیك نەدەما لە سەری بژین. ئەتۆ گەلێ لە من خاستر دەزانی هیچ مرۆڤیك "زەرووری" نیە. دنیاش بێ بوونی هۆمیر و ئیكار و لیۆناردۆ داوینچی و حەزرەتی مەسیحیش دریژەی دەبوو. ئەو مندالەی تۆ ویستت لە دەستی بدەی تۆزقالیكیش بۆشایی پیك ناهینێ. نەبوونی نە زیان بە كۆمەڵ دەگەیەنێ نە بە دوارۆژ. تەنیا ئەتۆ غەمبار دەكا. چونكە لە بیر و هۆشت دا شانۆیەكی گەورەی خولقاندوە كە ئەم شانۆیە لەوانەیە هەر نەش بێ. خۆشەویستە بیچارەكەم: ئیستا تیگەیشتووی بیر كردنەوە یانی ئازار كیشان، هوشیاری یانی چارەرەشی. بە داخەوە سییەمین خالی سەرەكیت لەبیر كردوە: دەرد و

ئازار تـامی ژیانـه و بـێ ئـەو ئیمـه ئینسـان نـین. ئـەم نامەیـە لـە مـەر دلدانەوەی تۆ دەنووسم. لەبەر ئەوەی شاد بی و دەمەوێ شوکری خودا بکەم ئەتۆ براوە بووی. نەك لە بەر ئەوەی لە زگ پـری و منـداڵ بوون رزگاریت بووە، چونکە سەرکەوتوو بووی تەسلیمی ویسـتی خـەلك و خوداش نەبی. راست بە پیچەوانەی ئەوەی سەبارەت بە من روویداوە: بەلێ ئیرەییم بەو کەسانە دەبرد بروایان بە یەزدان هەبوو هـەر بۆیـە منیش تەسلیم بووم. سـەرەرای چارەرەشـی شـوکری خـودای دەکـەم. خودا هیمای سەرسوورمانیکە کە بە ناوی ئەو هەموو لیك دابرانەکان پیکەوە دەلکیننەوە: کاتێ یەکیك بروای بە خودا هەیە واتـە مـاندوو بووە. ئیتر ناتوانێ سەربەخۆ بەرەوپیش بروا. ئەتۆ ماندوو نـی چونکە خودای شك و گومانی. خودا بۆ تۆ هیمای پرسیارە. یەکەمین هیمای پرسیار لە هەزاران هیمای پرسیاری تر. تەنیا ئەو کەسانە پیشکەوتن بە خۆیانەوە دەبینن کە پرسیار بۆخۆیان دادەنین، ئەو کەسانەی مل کەچی ئەوە نابن تەنیا ئیمان بە خودا بینن خۆیان بـە قـەزا و قـەدەر بسپیرن، وەك مسافیرانی کەشتییەکی تیك شکاو خۆیان بە بەلەمیکەوە هەلدەواسن بۆ ئەوەی پشوو بدەن و، سـەرلەنوێ دەسـت پـێ دەکەنـەوە. بۆ ئەوەی سەر لە نوێ قسەی دژ بەیەك بکەنەوە، بچنـە ژیـر قسـەکانیان و سەرلەنوێ تووشی دەرد و ژان ببنەوە. دۆستەکەمان دەلـێ مندالەکە هیشـتا لـە زگ دایـە و ئـەتۆ ئیسـتاش ئامـادە نـی دەری بینـی، دەلـێ دەتەوێ بەم کارەت هەلەکانت قەرەبوو بکەیەوە و، ژیان لە خۆت حـەرام بکەی. بە رای من بۆیە ئەم هەوالەی بۆ ناردووم هەتا تکات لی بکەم واز لەم شیت بازاریەت بینی. منیش لە بری ئەوە داوات لیبکـەم واز لـەم

شیتەتیەت بینی، پیت دەلیم ئەتۆ زۆر زوو واز لەم شیتەتیە دینی. ئەتۆ ژیانت گەلی پێخۆشه و، ناتوانی گویی بۆ بانگەوازەكەی رانەگری. هەر كە گویت لەو بانگەوازه بوو وەك سەگەكەی جەك لەندەن كە بە نوزه نوزەوه دوای گورگەكان دەكەوت و، پاشانیش بوو بە گورگ گوێ راهیلی دەبی. كەواته ئیمه سبەی دەگەریینەوه مالێ. پیدەچێ وشەی سبەی سووكایەتی كردنه بەتۆ بۆ منیش هەرەشه كردن. ناتوانم چاو به چوار دەورمانه گیرم و هەست نەكەم كه سبەی پر نیه له رووداوی جۆرا و جۆر.

*** *** ***

بەروو خۆشی و گەرمیەكی زۆرەوه پیشوازیان لی كردم. دەتگوت پاش نەخۆشی له جیگه هاتومه دەر و، ئیستا له خولی چاك بوونەوه دابووم. له مەر ئەو كارەی كه ((سەرەرای هەموو تەنگ و چەلەمە و كیشەكانی له ئەنجامدانیدا سەركەوتنم به دەست هینابوو.)) پیرۆزباییان لی دەكردم. بۆ شەو بانگهیشتنیان دەكردم. باسی تۆش له گۆرێ دا نەبوو. كاتێ ویستم سەبارەت به تۆ بدویم. ((دەتگوت دەرگای بابەتیكی ناخۆشم كربۆوه، هەموویان چرو چاویان تیكنا و تییان گەیاندم چیتر بیری لی نەكەمەوه و، شتیكه و روویداوه.)) پاشان هاوریكەم بردمیه سوچیك به لەحنیك دەتگوت دەیەوێ قەراری چاو پیكەوتنیكی گەورەم دەگەڵ دابنێ، پیی وتم سەبارەت به من دەگەڵ دوكتور قسەی كردوه و، دوكتور وتوویەتی كۆرپەكه بۆ خۆی نایەته خوارێ: ئەگەر كۆرپەكەی دەرنەهینم تووشی چلك و خوین دەبم ئەمەش دەمكوژێ. دەبوو به پەله بریاری خۆم بدەم. سەیر دەبێ ئەگەر

بۆ دروست کردنی هاوسەنگی ئەتۆ حوکمی ئیعدامم بەریوەبەری. زۆر شت هەن دەبێ بیانکەم. تۆ ئەم کارانەت قەت دەست پێ نەکرد، ئەدی من بۆ دەستم پێ نەکردن. بۆ وینە دەبێ زۆرتر خۆم هیلاك بکەم و بیسەلمینم لە پیاویك کەمتر نیم. دەبێ شەر دەگەڵ ئەو کەسانە بکەم هیمای سەرسوورمان بە ئاسانی دیننە گۆڕێ و، وابکەم لە خەلك گەلی پرسیار بۆخۆیان داریژن. دەبێ هەستی بەزەیی بەرامبەر بە خۆم بکوژینمەوە و، دان بەوە دابنیم تامی ژیان ئازار نیە. تامی ژیان بەختەوەرییە. بەختەوەریش بوونی هەیە. بەختەوەری لە بەدوادا گەرانی بەختەوەریدا خۆی حەشارداوە. سەرەنجام دەبێ ئەو نهینی و رەمزەی ناوی خۆشەویستییە بەرەی لە سەر لادەم. باسی ئەو خۆشەویستییە ناکەم لە جیگەدا و بەدەست پیدا هینان بە سەر لەشماندا هەلی دەلووشین، بەلکو ئەو خۆشەویستییەی گەرەکم بوو دەگەڵ تۆ لیی تیبگەم. بچکۆلە جیگەت بەتالە. بەنەبوونی تۆ وا هەست دەکەم چاو و دەست بگرە دەنگم نیە، هەست بە کەمی دەکەم. سەرەرای ئەمانەش ئیستاکە کەمتر لە ئەمرۆ بەیانی و دوینێ بۆت پەرۆشم. بۆ پیکەنین دەبێ. دەلین دەرد و ئازار بە کاتژمیر کاتژمیر کەمتر دەبیتەوە و، هەست دەکەی سووك دەبیتەوە. لوورەی گورگەکان لە دوورەوە دێ و بانگم ئەکەن. هەر کە نزیك بوونەوە هەست ئەکەم و دوایان ئەکەوم. بە راستی ئەم گشتە ئازار و کویرەوەرییە تاقەت پروکینەم تەحەمووڵ کردوە؟ ئەمە بە دلنیا نەبوونەوە لە خۆم دەپرسم. جاریکی لە کتیبیك دا خویندمەوە ناخۆشترین عەزاب بۆ مەحکومیك ئەو کاتەیە ئازاد دەکرێ و بەوپەری سەرڵی شیواویەوە لە خۆی دەپرسێ: چۆن توانیم

ئەم دۆزەخە تەحەموول بكەم؟ قسەیەكی گەلی راستە، ژیان گەلی سەیرە. برینەكان بە خێراییەكی شیتانەوە ساریژ دەبنەوە و، ئەگەر شوێنی برینەكان دیار نەبێ هەست ناكەین لە جێگەیانەوە رۆژیكی لە رۆژان خوێنیان لێ تكاوە. بلیی جێگەی ئەم برینەش زوو ساریژ بێتەوە. بێشك ئەم برینەش باش دەبیتەوە. حەز دەكەم جێگەی ئەم برینەش نەمینێ!. كەواتە هەر ئیستا وینەكەت لە دیوار دەكەمەوە و چیتر ناهیلم چاوانت ئەفسونم بكەن. وینەكانی‌تریش دەشارمەوە و دەیاندرینم. ئەو بیشكەیەی وەك تابوت دەگەڵ خۆم هیناومە لەت وپەت دەكەم و دەیسوتینم. جل و بەرگەكانیش لا دەبەم و رۆژیكی دەیاندەم بە كەسیكی‌تر. یان واباشتر ئەوانیش فرێ بدەم. دەچمە لای دوكتور و پێی دەلێم ئیستا رازیم و ئەم رۆژانە دەرت دینم. پاشان تەلەفۆن بۆ باوكت یان هەر كەسیكی دیكە دەكەم و دەگەلی دەخەوم. ئیدی لە داوین پاكی بیزار بووم. ئەتۆ مردووی و من زیندووم. زیندووم و ئیدی پەشیمان نیم. هیچ محاكمەیەكیشم قبووڵ نیە. هیچ حوكمیك تەنانەت گەردن ئازایی تۆشم گەرەك نیە. گورگەكان لەم نزیكانەن. من هیشتا ئەوەندەم هیز و توانا هەیە سەد جاری‌تر، بێ ئەوەی پیویستم بە یارمەتی بە خودا و كەسی‌تر هەبێ ئەتۆ بینمە سەر دنیایە... خودایەگیان، لەم ژان و دەردەی! لە پر تیك چووم. دوبارە چی‌یە؟ دوبارە بروسكە ژان. وەك رابردوو هەتا سەر میشكم دەچێ و دەلیی كونی دەكا. لە ئارەقەدا شەلاڵ بووم. تەبم چۆتە سەرێ. بچكۆلە كاتی هاتووە، كاتی لیك جیا بوونەوە. من ئەمەم ناوێ، بە كەچكیك دەرتبینن و بتخەنە سەتلی زبلەوە. نامەوێ بەلام چارم ناچارە. ئەگەر بە پەلە

نەگەمە نەخۆشـخانە هـەتا تـۆ کـە بـە هـەناوو، دەرونمـەوە نووسـاوی دەرنەهینن، دەمکوژی. من ناتوانم. نابێ ئیزنت پێ بدەم. بچکۆلـە ئەتۆ لـە هەلـە دا بـووی دەتگـوت مـن ئیمـانم بـە ژیـان نیـە. بە پیچەوانـەوە مـن بروام بە ژیانە. ژیان بە هەموو ناخۆشیەکانیەوە بۆ من خۆشە و بە هـەر نرخیك بێ دەگەڵ ژیان هەڵدەکەم. دەرۆم بچکۆلە مالئاوایت لێ دەکەم.

*** *** ***

لە سەر سەرم بن میچیکی سپی و لـە تەنیشـتم، تۆ لـە شووشـەیەك دای. نەیاندەهیشت بتبینم. بەلاًم رازیم کردن ئەمە مافی خۆمە و ئـەوان بـە چـر و چـاویکی ناخۆشـەوە تۆیـان هینایـە لام. ئیسـتا کـە سـەیرت دەکـەم. پیکـەنینم دێ، چونکـە تـۆ وە وینەکـەی مالـەوە نـاچی. کۆرپەلـە نی، تۆویکی. تۆویکی خۆلە میشی کە لە نیـو ئالکۆلیکی سـوور بـاو دا مەلـە دەکـەی کـە هیچـی تـری تیـدا نـابینرێ. تـۆ زۆر پیـش ئـەوەی دوکتورەکـان هەسـت پـێ بکـەن، نـەمابووی؛ خـاوەنی نینـۆك و پیسـت و ئەو سەروەتانەی بۆم دانا بووی نەبووی. تۆ خولقیندراوی خەیالـەکانی من بووی و، تەنیا توانیت شتیك وەك دەست و پـێ شـتیك وەك جەسـتە و دەمو چـاو و لـووت و چـاوی وردت هـەبن. لـە راسـتیدا ماسـییەکی چکۆلەم خۆش دەویست. لە بـەر خۆشەویسـتی ماسـییەکی چکۆلـە بـوو ئەم هەموو ژان و ئازارەم خولقاند و خەریك بوو لە سەریشـی تیـدا بچم. جیگەی بروا نیە. بۆ چی زووتر دەرم نەهینای؟ بۆ چی ئەم هەموو کاتـە بەنرخـەم بـە فیرۆدا؟ بـۆ هیشـتم بمخەیـە ئـەم رۆژەوە؟ بـاش نیـم. ئـەوان نیگـەرانن. دەرزیـان لـە قـۆلی راسـت و دەسـتی چـەپم داوە و سـۆندەی دریژی وەك مار سـەری دەرزیـەکانیان گەیاندۆتـەوە سـەری دوو بووتـڵ.

پەرستارەكە لە سەر پەنجەی پێ دیت و دەچێ. ماوە ماوە دوكتوریك دێ و دوكتوریكیتر دەگەڵ خۆی دینێ. سرت و خورتیكی دەكەن پیدەچێ مەترسیەك هەبێ. زۆر حەزم دەكرد هاوریكەم باوكت یان باشتر لەوان دایك و باوكم لیرە بان. وام هەست دەكرد گویم لە دەنگیان بوو. بەڵام جیا لەم دوو سپی پۆشە كەسیتر نەهات. تۆ بلیی یەكیكیان هەر ئەو كەسە نەبێ تاوانباری دەكردم؟ ماوەیەك لەمەو بەر توورە بوو و گوتی: ((بیكەنە دوو ئەوەندە!)) چ شتیكی؟ سزایەكی؟ خۆ سزا دراوم. دەبێ دوبارە سزا بدریمەوە. پاشان وتی: ((خیرا كەن! نازانن خەریكە تیدا دەچێ!)) كێ خەریكە تیدا بچێ؟ دەرزیەكە؟ مرۆ؟ ژیان؟ ئەگەر نەمانەوێ ژیان لە دەست ناچێ و كەس نامرێ. تەنانەت تۆش چونكە تۆ پیشتر مردووی. مردووی بێ ئەوەی مانای زیندوو بوون بزانی. مردووی بێ ئەوەی رەنگ و تام و بۆن و هەست و ئەندیشەكان بناسی. بۆ هەردووكمان بەداخم. هەست بە كەمی و شەرم دەكەم. قازانجی چیە وەك پەرسیلكە بە ئاسماندا بفری، بەڵام نەتوانی پەرسیلكەیتر بینیە سەر ئەم دونیایە ئەوانیش وەك تۆ بتوانن لە ئاسماندا بفرن. كەلكی چی گالتەی منداڵانە بكەی بەڵام منداڵت نەبێ و ئەوانیش منداڵیان نەبێ یاری بكەن و پیبكەنن. دەبوو خۆت راگرتبا. دەبوو شەرت كردبا و، شكستت دابان. زوو تەسلیم بووی، زوو مەیدانت جێ هیشت، ئەتۆ بۆ ژیان دروست نەكرابووی. كێ لە دوو چیرۆك و هەوالیكی نەكبەت دەترسێ؟ ئەتۆ وەك باوكت وابووی. ئەو بە پەنا بردنە بەر خوا خۆی رزگار دەكرد ئەتۆش بە لە دایك نەبوون. كامە لە ئیمە دوان تەسلیم بووە؟ من تەسلیم نەبووم. گەلی ماندووم. لاقەكانم

هیزیان نەماوە. جار جارە بەر چاوانم لیل و تاریك دەبن و، بێدەنگی یەخسیری کردووم، بەڵام تەسلیم نابم. سەیرکە، چەندە خۆراگرم. من و تۆ جیاوازیمان زۆرە، نابێ خەوم لێ بکەوێ. دەبێ وەخەبەر بم و بیر بکەمەوە. ئەگەر بیر بکەمەوە لەوانەیە بتوانم خۆراگرم. ماوەی چەندە دەبوو لە زگم دابووی؟ ساعەت و رۆژ و سالەکان؟ هەر رۆژیکم بە سالیك تێپەر کرد. چیتر ناهیلم لەم شیشەیەدا بمینیەوە. دەبێ لە جیگەیەکی باشتر دابی: بەڵام لە کوێ؟ لە سەر گۆلی ماگنولیا. بەڵام ماگنۆلیا گەلی لیرە دوورە. ئەو سەردەمە منیش گەلی بچوك بووم. کاتی ئیستا ماگنۆلیایەکی نیە. مالەکەی منیش تییدا نیە. دەبێ بتبەمەوە مالێ. سبەی بەیانی. ئیستا شەوە و سپیەتی میچی هۆدەکە وردە وردە رەش دەبێ. هەوا ساردە. وا باشترە پالتۆکەم دەبەر کەم و لە قادرمەکان بچمە خوار. خیراکە برۆین. دەت بەم. حەز دەکەم لە باوەشت بگرم بچکۆلە. بەڵام ئەتۆ زۆر گچکەی. لە باوەشم دا ناگونجیی مەگەر لەسەر بەری دەستمت دانیم. بەو شەرتەی "با" نەتبا. نازانم: بلیی "با" بتبا. بەڵام ئەوەندە قورسی بۆم هەلناگیریی و لاتران دەبەم. تکات لێ دەکەم دەستتم بدەیە. ئاوا. ئیستاکە ئەوە تۆە دەگەڵ خۆت دەمبەی. کەواتە تۆ تۆو نی، ماسی بچوك نی، منداليکی! دریژیەکەت هەتا سەر ئەژنۆی منە. نا، هەتا سەر دلم، نا، هەتا سەر شانانم. ئەتۆ منداڵ نی، ئەتۆ پیاویکی! پیاویك بە دەستی گەرم و بە هیزەوە. لەمەوبەدوا پیویستم بەم دەستانەیە! پیر بووم. ئەگەر دەستم نەگری ناتوانم لە پلیکانەکان بیمە خوار. لە بیرتە ئەو کاتانەی زۆر بە ئاگاداریەوە بە پلیکانەکاندا سەرو خوارمان دەکرد، وریا بووین نەکەوین. لە بیرتە تازە پیت

گرتبوون فیرم دەكردی بە تەنیا بە سەر پلیكانەكاندا سەر بكەوی و پلیكانەكانمان بە یەكەوە دەژمارد و لە قاقای پیكەنینمان دەدا. لە بیرتە هەر شتیكی بهاتایە سەر ریگەت دەوەستای و خۆت توونـدو، قایم دەكرد هەتاوەكو بە پەلە خۆت بگەیەنمیّ؟ ئەو رۆژەی شەرمان بوو چونكە گویت بۆ قسەكانم نەدەگرت؟ پاشان پەشیمان بوومەوە دەمویست داوای لیبوردنت لیّ بكەم، بەلاّم نەمدەتوانی. من لە ژیر چاوانەوە سەیرم دەكردی. تۆش هەروەتر هەتاكو بزەت هاتیّ و منیش تیگەیشتم كە تۆ تیمگەیشتوی، پاشان چی روویدا؟ ناتوانم بیر بكەمەوە و مژۆلەكانم قورس بوون. ئەمە خەوە یان كۆتاییە؟ نابیّ تەسلیمی خەو و، ((كۆتایی)) بم. یارمەتیم بدە وەخەبەر بیم. ولاّمم بدەوە: لە قازانجی ئەم فرینە گەیشتی؟ ئایا لەم خوارە زۆر كەس نەیاندەویست بتكەن بە نیشانە؟ تۆش تەقەت لیّ كردن؟ تۆیان لە نیو قەرەبالغیدا ئازار دا؟ تۆ تەسلیمی توونـدو تیژی و سووكایەتییەكان بووی یان وەك دار قایم لە جیگەی خۆت مایەوە؟ ئاخرەكەی توانیت لەمە تیبگەی بەختەوەری و ئازادی و چاكە و ئەوین هەن؟ هیوادارم ئامۆژگارییەكانم بە كەلك هاتبن. هیوادارم قەت ئەم رستە كە كفرە بە دەنگ نەتگوتبیّ: ((بۆ چی لە دایك بووم؟))

هیوادرام بەم ئاكامە گەیشتبی لە دایك بوون نرخی هەیە هەتا بە نرخی رەنج و مردنیش بیّ. لەوەكە توانیومە تۆ، بە نرخی ئازار و مردنیش بیّ، لە هیچەوە بینمەدەر هەست بە سەر بلیندی و غرور دەكەم. بە راستی هەوا سارد بووە و میچە سپییەكەش سارد بووە. بەلاّم گەیشتمیّ، ئەمش گولی ماگنۆلیا.

گولیکی لیبکەوە. من هەرگیز نەمتوانی گولیك لیبکەمەوە، بەلاّم تۆ دەتوانیت. لە سەر پەنجەی پێ، خۆت هەلینە و، دەستت دریـژ بکـە. ئاوا. لە کویی؟ ئەتۆ لیرە بووی. لە بن شانانم دابووی. گەورە بووی، پیاویك بووی. بەلاّم وجوودت نیە. تەنیا شووشـەیەك ئـالکۆلّ کـە شتیکی تیدایە، کە نەیدەویست ببیتە پیاو یان ژن لیرەیە. منیش یارمەتیم نەدا هەتا ببیتە پیاو یان ژن، هیچ شتیك وجوودی نیە. لیم دەپرسی من بۆ چی دەبوو بمویستبایە و تۆ بۆ چی دەبوو بتویستایە؟ چونکە ژیان هەیە، بچکۆلە! هەر کە وتم ((ژیان هەیە))، سۆزی سەرما نەما، خەو لە چاوانم پەری، هەست دەکەم دوبارە بوومەوە بە خۆم، بە ژیان. سەیر بکە، چرایەك دادەگیرسێ. دەنگیك دەبیسرێ. کەسی رادەکا، هاوار دەکا، پاشان بێ ئومید دەبێ. بەلاّم هەزاران کەس لە دایك دەبن، سەد هەزار منداڵ و دایکان منداڵانی داهاتوون: ژیان پیویستی نەبە تۆیە نەبە من. ئەتۆ مردووی. منیش لەوانەیە بمرم. بەلاّم گرنگ نیە. چونکە ژیان نامرێ.